

”Kisapapit apuna” – Urheilijoiden ja toimihenkilöiden
kokemuksia kisapappien tarjoamasta avusta
olympialaisissa

Nico Antero Siekkinen
Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma
Huhtikuu 2019

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET		
Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution Käytännöllisen teologian laitos
Tekijä – Författare Nico Antero Siekkinen		
Työn nimi – Arbetets titel		
Oppiaine – Läroämne Käytännöllinen teologia		
Työn laji – Arbetets art Pro gradu- tutkielma	Aika – Datum	Sivumäärä – Sidoantal 70
Tiivistelmä – Referat <p>Tämän tutkimuksen tehtävänä on selvittää kisapappien tarjoamaa apua urheilijoille. Tämä tutkimus pyrkii myös selventämään kisapapin uutta roolia, jossa kisapappi keskittyy urheilijoiden lisäksi koko olympiajoukkueen henkilökuntaan ja heidän auttamiseen. Tutkimuskysymykseni on: Mitä apua kisapapista on olympiakisojen urheilijoille ja kilpailuissa mukana oleville toimihenkilöille, sekä miten kisapappiin suhtaudutaan. Tutkimuksen toissijaisena tarkoituksena on selventää uskonnon ja urheilun välistä yhteistyötä läpi historian sekä kisapappien historiaa.</p> <p>Tutkimusaineiston keräsin haastattelemalla seitsemän olympia urheilijaa ja viisi toimihenkilöä (valmentajia, joukkueenjohtajia ynm). Haastateltavista viisi oli naisia ja seitsemän miehiä. Urheilijoista kaksi oli paraurheilijoita ja yhteensä kolme oli lopettanut aktiivisen kilpaurheilun. Käytän tutkimuksessani puolistrukturoitua haastattelua eli niin sanottua teemahaastattelua. Teoriataustaa tutkimukselleni sain olympiakomitean tekemistä palautekyselyistä, jotka sain käyttööni, jotta voin vertailla kisojenjälkeisiä vastauksia haastatteluiden vastauksiin. Tutkimukseni kannalta suoranaista aineistoa kisapapeista on todella heikosti. Aiheesta on aikaisemmin tehty ainoastaan yksi pro-gradu tutkielma vuonna 1997. Jouduin tutkimuksen aikana soveltamaan paljon yleistä urheilun historiaa sekä uutisissa, että sosiaalisessa mediassa tehtyjä julkaisuja.</p> <p>Tutkimukseni mukaan kisapappi on puolueeton joukkuelainen, joka on osa joukkuetta, mutta silti joukkueen ulkopuolinen. Kisapapin neutraali olemus joukkueen mukana auttaa urheilijoita keskustelemaan kisapapin kanssa. Vastaajien mukaan kisapapille on helpompi puhua, kun tietää että kisapappi on suorituksesta vapaa ihminen. Etenkin kipeistä tai vaikeista asioista puhumisen vastaajat kokivat helpoksi. Kisapapit ovat onnistuneet tekemään kynnyksen keskustelulle matalaksi ja urheilijat sekä toimihenkilöt kokevat keskustelun aloittamisen vaivattomaksi. Ulkopuolisuus koettiin myös hyväksi asiaksi, kun joukkueessa tulee jokin ongelmatilanne esimerkiksi joukkuelaisten välillä. Kisapapit toimivat ikään kuin neutraaleina sovittelijoina, joiden on helppo toimia urheilijoiden tai toimihenkilöiden parissa. Toimihenkilöt nostivat kisapapin avun työhyvinvoinnin kannalta merkittäväksi. Tämä työhyvinvointiin keskittyvä näkökulma on ollut tietoinen valinta olympiakomitealta, koska kisapappi Huovinen on myös työnohjauksen ammattilainen. Kisapappi käy keskusteluja toimihenkilöiden kanssa tasaisin väliajoin ja yrittää parantaa heidän työhyvinvointiaan. Monet toimihenkilöistä tapaavat kisapappia kilpailujen ja leirien ulkopuolella. Useilla vastaajista keskustelut kisapapin kanssa liittyivät heidän työhönsä sekä siihen, miten he voisivat hoitaa työnsä paremmin.</p> <p>Urheilijat toivoivat kisapapeilta aktiivisempaa osallistumista kilpailuja edeltävään harjoitteluun ja valmistautumiseen. Etenkin paraurheilun puolella kisapapin toiminta painottuu ainoastaan kilpailuihin, joten valmistavilla leireillä ja harjoittelussa heillä ei ole mahdollisuutta kisapapin apuun. Kaikki haastateltavani toivoivat, että kisapapit pysyvät toiminnassa mukana ja että myös tulevaisuudessa on mahdollisuus keskustella kisapapin kanssa arvokilpailuissa.</p>		
Avainsanat – Nyckelord Kisapappi, Huippu-urheilu, Sielunhoito, Tuki, Urheiluhistoria, Hyvinvointi		
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia		
Muita tietoja		

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Tutkimuksen tausta	4
2.1 Uskontoa ja urheilua.....	4
2.2 Kirkko mukana kilpailuissa	10
2.3 Sielunhoito ja kisapapit.....	13
2.4 Aikaisempi tutkimus	17
3. Tutkimustehtävä ja sen toteutus.....	18
3.1 Tutkimuskysymys.....	18
3.2 Tutkimusaineisto ja tutkimusprosessi.....	19
3.3 Alustava aineisto.....	22
3.4 Tutkimuksen luotettavuus.....	27
4. Analyysiluku ja tulokset.....	29
4.1 Vastaajien uskonnollinen tausta ja suhtautuminen uskonnollisuuteen.....	29
4.2 Suhtautuminen kisapappeihin.....	31
4.3 Kisapapit apuna.....	40
5. Kisapapit arvokisoissa.....	47
5.1 Kisapappien hyöty urheilijoille ja toimihenkilöille.....	59
5.2 Kisapapit ja tulevaisuus.....	60
6. Yhteenveto ja pohdinta.....	60
Lähde- ja kirjallisuusluettelo.....	66
Lähteet ja apuneuvot.....	66
Kirjallisuus	66
Liitteet: Haastattelupyyntö.....	69
Haastattelun avuksi.....	70

1. Johdanto

Suomalaisille urheilu on ollut sen nykyaikaisen kilpailumuodon alusta asti tärkeä osa yhteiskunnallista identiteettiä. Pieni pohjoinen maa sai maailman suurvallat polvilleen arvokilpailuissa. Useasti Suomalaisesta urheilusta puhuttaessa kuulee sanonnan, että Suomi on juostu maailman kartalle. Suomalaiset suuruudet kuten Hannes Kolehmainen ja Paavo Nurmi ovat olleet todellisia suunnannäyttäjiä suomalaiselle urheilulle.

Saksalainen urheiluntutkimus on esittänyt, että arvostus urheilua kohtaan on suorassa yhteydessä uskonnon merkityksellisyyteen yhteisössä. Esimerkkejä tästä ovat antiikin Kreikka ja olympiakisojen rappioituminen uskonnon rappioitumisen mukana. Myös Rooman valtakunnassa tämän uskonnollisen elämän rappioituminen ajoi urheilun rappioitumiseen.¹ Nykyaikaisessa urheilussa uskonto ei näyttele niin merkittävää osaa, kuin esimerkiksi antiikin aikoina, mutta se ei poista uskonnollisuutta tai sen merkitystä urheilijoiden elämässä. Suomessa tämä näkemys on sinänsä mielenkiintoinen, koska suomalainen uskonnollisuus on hyvin yksityinen asia, eivätkä ihmiset kovin mielellään puhu omista uskonasioistaan. Tietenkin kirkolla ja uskonnolla on ollut merkittävä osa suomalaisen yhteiskunnan rakentajana ja muokkaajana.

Nykyaikainen kilpaurheilu syntyi Euroopassa. Vaikka urheilu on levinnyt ajansaatossa ympäri maailmaa, on se silti hyvin länsimaalainen kulttuuri-ilmiö. Länsimaissa urheilu ja liikunta nähdään usein ajanvietteenä tai harrastuksena. Köyhissä kehitysmaissa urheilu on usein pakokeino päästä pois köyhyydestä ja epävarmasta elämästä. Tällaisia sankaritarinoita löytyy ympäri maailman, missä äärimmäisistä oloista on joku urheilija noussut koko maailman tietoisuuteen polttavien suurennuslasien alle, jossa jokaista urheilijan tekemää valintaa seurataan todella tarkasti. Tämä on sitä todellisuutta missä jokainen huippu-urheilija joutuu tänä päivänä elämään. Kaikki tieto on vain yhden hiiren näpäytyksen päässä. Tuo median ja yhteiskunnan tuoma paine on urheilijoille erittäin suuri taakka kantaa. Oli kyseessä mitkä tahansa kilpailut, niin urheilijat elävät paineiden alla ja joutuvat käsittelemään niitä itselleen sopivin keinoin. Toiset turvautuvat urheilupsykologiaan, toiset keskustelevat valmentajansa kanssa, toiset taas soittavat ystävälle ja sitten on suhteellisen suuri joukko, jotka kaipaavat

---

¹ Malkavaara 1987, 9.

keskusteluavuksi papin. Tämä poikkeuksellinen virka löytyy suomalaisesta olympiajoukkueesta ja sillä on pitkät perinteet suomalaisessa urheilussa.

Suurena syynä urheilun kukoistukseen Euroopassa, on dynaaminen elämäntapa. Euroopan teollistuminen ja vaurastuminen nopeasti mahdollisti ihmisille enemmän vapaa-aikaa ja kiinnostusta erilaisiin ajanvietto tapoihin.

Malkavaaran mukaan dynaaminen elämäntapa ja taloudellisen kehityksen yhtenä vaikuttajana on pidetty protestanttista kristinuskoa. Protestanttinen etiikka on korostanut tekojen ja Jumalan siunauksen yhteyttä. Ajattelumalli on toiminut siten, että Jumala siunaa ihmisiä, jotka tekevät kovasti töitä ja ovat ahkeria. Näitä ahkeralla työllä saavutettuja tuloksia pidettiin Jumalan lahjana. Urheilijoiden ajattelumaailmaa tukee hyvin paljon se, että mitä enemmän teet töitä, niin sitä paremmin menestyt. Sitä yhdistääkö urheilija sitä johonkin korkeampaan voimaan, on erittäin vaikeaa määrittää.

Taloudellisen kasvun myötä myös urheilutapahtumat muuttuivat. Varallisuus toi urheiluun järjestelmällisyyttä ja organisoidun rakenteen. Lahjakkaimmat urheilijat pystyivät keskittymään enemmän urheiluun ja itsensä kehittämiseen. Myös lisääntynyt vapaa-aika näkyi yleisömäärien suurena kasvuna. Urheilijoista tuli kiinnostuksen kohteita ja arkipäivän sankareita. Nykypäivänä maailman suurimmat urheilutapahtumat ovat aivan käsittämättömissä mittasuhteissa. Esimerkiksi jalkapallon MM-kisoja vuonna 2010 katsoi lähes 3,2 miljardia ihmistä, Amerikkalaisen jalkapallon finaalitapahtumaa eli Super Bowlia katsoi 106 miljoonaa ihmistä ympäri maailman sekä Jalkapallon mestarienliigan finaalia 109 miljoonaa ihmistä. Olympialaiset eivät pääse ihan samanlaisiin lukemiin, mutta esimerkiksi Pyeongchangin olympialaisia katsoi parhaimmillaan yli 19,8 miljoonaa ihmistä samanaikaisesti ympäri maailman. Tuohon lukuun ei ole laskettu paikalla olleita katsojia.

Euroopan teollistuessa vaikutukset lähtivät leviämään ympäri maailmaa. Länsimaalainen urheilukulttuuri levisi ympäri maailmaa, mutta eniten urheilun leviäminen näkyi kaupungeissa. Kilpaurheilua on pidetty yhtenä suurimpana elementtinä maailman yhtenäistymisessä. Ensimmäinen urheilun suurmaa oli Englanti, missä myös alkoi ensimmäisenä teollinen vallankumous. Suomessa tavoitteellinen liikuntakulttuuri alkoi vasta 1800-luvun loppupuolella.

Urheilulajien määrä oli aluksi suhteellisen suppea. Hallitseva laji urheilussa oli voimistelu, jonka terveydellisiä ja kasvatuksellisia hyötyjä korostettiin.

Kilpaurheilu alkoi levitä nopeasti ennen ensimmäistä maailmansotaa niin Suomessa, kuin ulkomaillakin. Suurin syy tähän nopeaan leviämiseen oli nykyaikaisen olympiakisainstituution syntyminen.

Suomalaisessa urheilukulttuurissa innostus liittyi kansalliseen ajatteluun. Suomalaisille erityisen tärkeää oli se, että Suomesta lähetettiin joukkue kilpailemaan olympialaisiin, vaikka Suomi ei ollut itsenäinen valtio².

Itselleni urheilu on aina ollut lähellä sydäntä. Urheilun tuottama ilo, jännitys, paineet ja koko se kulttuuri mikä urheilun ympärillä on, vetää mukaansa ja saa pidättämään hengitystä. Olen pelannut jalkapalloa junioreissa Suomen korkeimmalla sarjatasolla useita vuosia, lisäksi pelasini miesten sarjassa Suomen kolmanneksi korkeimmalla sarjatasolla. Olen lisäksi ollut sekajoukkueessa cheerleadingissa ja voittanut MM- pronssia suomeen, sekä pelaan tällä hetkellä biljardia suomen korkeimmalla sarjatasolla. Huippu-urheilu on minulle osaltaan tuttua, mutta täysin ammattimainen urheilu on jäänyt itseltäni hämärään. Tästä syystä lähdin tutkimaan sitä, minkälaisia apukeinoja huippu-urheilussa vaaditaan, jotta pystyy suoriutumaan omien kykyjensä äärirajoilla. Mitä on se kilpailuissa tarvittava apu, jota kisapappi voi urheilijoille tarjota. Miksi kisapappia tarvitaan ja mikä on heidän suosionsa salaisuus? Suomi on yksi ainoita maita maailmassa, jotka käyttävät kisapappia ja ainoa maa maailmassa, jolla on täysin omat kisapapit. Muutamat maat käyttävät esimerkiksi paikallisia merimieskirkon pappeja olympia tai MM- kilpailuissa, mutta tämä vaihtelee tietenkin kilpailuista toiseen kuka papin virkaa toimittaa.

Miettiessäni pro- gradu työn aihetta tuntui urheiluun liittyvä aihe erittäin luonnolliselta valinnalta. Kisapappien toimintaa on tutkittu Suomessa todella vähän ja maailmalla ei ollenkaan. Tämä myös vaikutti päätökseeni ryhtyä tutkimaan kisapappien toimintaa. Heillä on suuri merkitys olympiajoukkueen sisällä ja heidän toimintansa historia on pitkä. Myös se aspekti, että yhdelläkään muulla maalla ei ole omaa vakituista kisapappia oli mielenkiintoa herättävää. Miksi Suomi on päätenyt ottamaan mukaan joukkueeseen kisapapin, miten kisapappi auttaa urheilijoita tai miten urheilupsykologien yleistymisen vaikuttaa kisapappien toimintaan.

Tutkimukseni teoreettista taustaa esitellään luvussa kaksi. Ensimmäiseksi esittelen hieman uskonnon ja urheilun yhteistä taivalta läpi historian. Tämän jälkeen käyn läpi, miten kirkko on ollut mukana kilpailuissa. Tästä siirryn

esittelemään kisapappeja ja heidän keskeisintä toimintamuotoa eli sielunhoitoa. Kolmannessa luvussa käsittelen tutkimustehtävääni ja sen toteutusta. Luvussa neljä analysoin haastateltavien vastauksia ja niistä saatuja tuloksia sekä vertaan omia tuloksiani aikaisempaan tutkimukseen. Viimeisessä luvussa analysoin esiin nousseita tuloksia sekä teen yhteenvedon havainnoistani.

2. Tutkimuksen tausta

2.1 Uskontoa ja urheilua

Urheilu ja liikunta ovat olleet ihmisen toiminnan perustana koko ihmisen historian ajan. Esi-isistään eroten homo sapiens on luonnostaan leikkivä ihminen, homo ludens.³ Leikki ja kilpailu ovat alusta alkaen kuuluneet osaksi ihmisen arkea. Eri kansojen historiassa nämä leikit ovat saaneet erilaisia pelimuotoja, kuten jousiammuntaa, juoksua, painia ja erilaisia pallopelejä.⁴ Tämä on pystytty osoittamaan erilaisten muinaisten kulttuurien historiasta. Luonnonkansoilla liikunta yhdistyi osaksi juhlia ja uskonnonharjoitusta. Maailmalta on löydetty jopa 8000 vuotta vanhoja kalliomaalauksia, jotka esittävät tanssivia ja metsästäviä ihmisiä. Paavo Seppäsen mukaan etnografiset havainnot ovat vahvistaneet käsitystä siitä, että urheilun ensi askeleet otettiin metsästysyhteiskunnan kehittyneimmässä vaiheessa.⁵

Gotham Chopra on ohjannut dokumenttisarjan nimeltä Uskontona urheilu (Religion of sports). Tämä dokumenttisarja selventää uskonnon ja urheilun yhteyttä ja sitä, miten uskonto ja urheilu kietoutuvat yhteen. Urheilussa näkyy erilaisten uskontojen tunnuspiirteitä. Näitä piirteitä näkyy joukkueissa, urheilijoissa ja faneissa. Joukkueet ja urheilijat houkuttelevat ihmisiä erilaisista taustoista, kokoontumaan yhteen. Urheilijoilla on vankka uskoa itseensä ja omaan tekemiseen, faneilla on uskoa omaan joukkueeseensa. Joillain urheilujoukkueilla on myös pappeja käytössä. Osaa nykypäivän urheilijoista pidetään jopa jumalina. Urheilussa on uskontoon verrattavia rituaaleja, ihmeitä ja uhrauksia. Viikoittainen rytmi pelien välillä tai pelipäivät ovat verrattavissa kirkolliseen rutiiniin, jolloin

---

² Malkavaara 1987, 10-12.

³ Tarvainen 1992, 9.

⁴ Seppänen 1990, 3.

⁵ Seppänen 1990, 2-3.

tiettyinä päivinä kuuluisi käydä kirkossa. Urheilu yhdistää meitä ja muuttaa maailmaa, se on kutsumus, johon vain urheilu antaa vastauksia.

Olympiakisat olivat lähtölaukaus kilpaurheilulle. Kisoja vietettiin alun perin ylijumala Zeuksen kunniaksi ja voittajien luettelot ovat säilyneet ainakin vuodesta 776 e.Kr. Olavi Tarvaisen mukaan neljän vuoden välein pidetyt kilpailut ilmentävät monella tavalla helleenien pyrkimyksiä ihmisen tasapainoiseen kehitykseen.⁶ Aluksi olympiakilpailuihin sisältyi vain yksi laji, juoksu, mutta nopeasti lajit alkoivat lisääntyä kilpailuissa. Mukaan tulivat kiekon- ja keihäänheitto, paini, ratsastus, nyrkkeily, viisiottelu sekä kilpa-ajot.⁷ Kilpailuun saivat osallistua ainoastaan vapaat miehet. Olympiakisojen voittajista tuli erittäin arvostettuja yhteiskunnan jäseniä, joita muut ihannoivat. Kreikkalaissa kulttuurissa uskottiin, että voittamisella pääsee jumalien suosioon ja suojelukseen, voittajan päähän asetettu öljypuun-, laakeri-, viikuna- tai jalokuusiseppeleen uskottiin vaikuttavan myös jumalien suosioon.⁸ He olivat kunniavieraita valtion juhlallisuuksissa. Voittajat innoittivat runoilijoita ja lauluntekijöitä saavutuksillaan.

Antiikin olympialaiset alkoivat kuitenkin rappeutumaan. Kilpailut eivät olleet enää niin kunniakkaat kuin aikaisemmin, vaan kilpailuista oli tullut ammattilaisten näyttämö. Kilpailuiden voiton tavoittelu ei ollut enää jaloa ja kunnioitettavaa, vaan urheilijoiden motivaatioksi tulivat ennätykset ja mahdollisimman suuret rahapalkinnot, eikä kunniakas otteleminen ollut enää riittävä panos. Kaikki ei kuitenkaan ollut huonoa kilpailujen kehittyessä, niihin syntyi myös hengellistä sisältöä. Filosofit, runoilijat ja kirjailijat asettuivat esittelemään tuotoksiaan. Kilpailujen kehittyessä korruptoituneempaan suuntaan keisari Theodosius lakkautti kilpailut pakanallisina ja rappiollisina vuonna 394 j.Kr.⁹

Nykyaikaisen urheilun ja kilpailemisen kehittäjänä voidaan pitää Tarvaisen mukaan Isoa-Britanniaa. Kilpaurheilu alkoi kehittyä 1800-luvulla aateliston parissa erilaisin lajimuodoin. Lajeina oli pallopelejä, kiekon ja keihäänheittoa sekä voimistelua. Olympialaisten pitkään jatkunut tauko sai väistyä uuden ajan olympialaisten tieltä vuonna 1896. Tuosta vuodesta lähtien olympialaisia on pidetty taukoamatta neljän vuoden välein, lukuun ottamatta sotavuotia 1914

---

⁶ Tarvainen 1992, 9.

⁷ Tarvainen 1992, 9-10.

⁸ Seppänen 1990, 9.

⁹ Tarvainen 1992, 10.

jolloin oli ensimmäinen maailmansota ja vuosina 1940 sekä 1944 jolloin oli toinen maailmansota. Olympiakisoissa mukana olevat lajit ovat monimuotoistuneet vuosien saatossa, osallistujia on tullut niin paljon lisää, että kisoihin pääseminen on rajattua ja urheilijan tulee saavuttaa olympialaisiin vaadittava tulos tietyn aikarajan puitteissa.

Suomelle 1800-luvun loppupuoli oli muutoksen aikaa urheilun kannalta. Kesäolympialaisiin Suomi osallistui ensimmäisen kerran vuonna 1906 Ateenassa. Osanotto olympiakisoihin on tämän jälkeen jatkunut tähän päivään katkeamattomana perinteenä.¹⁰ Urheiluseurojen perustaminen Suomessa alkoi 1800-luvulla. Seuran perustaminen ei ollut Venäjän vallan takia aivan yksinkertainen tapahtuma, vaan säännöille ja toiminnalle oli hankittava virallinen vahvistus Pietarista. Valtion suhtautuminen vapaa-aikaan ja mahdolliseen ylimääräiseen aktiivisuuteen liittyvä seuratoiminta ei ollut niin hyväksyttyä, kun se on tänä päivänä. Seuran toimintaluvan saanti tarkoitti toiminnan tarkastamista hyvin tarkasti ennen kuin se mahdollisesti hyväksyttiin. Luvan saaminen seuralle saattoi kestää vuosia.

Seuran perustamista ja luvan saantia helpotti se, jos seuran toiminnasta pystyttiin osoittamaan sen mahdollinen hyöty jäsenilleen. Tästä syystä urheiluseurat saivat yleisesti luvan toimintaansa muita nopeammin. Wuolan mukaan ensimmäinen urheiluseura joka suomeen on perustettu, oli Porin Purjehdusseura vuonna 1856. Tosin ensimmäinen virallisesti vahvistettu seura oli Uudenmaan purjehdusseura, jonka säännöt hyväksyttiin sen perustamisvuonna 1861.¹¹ Ensimmäiset voimisteluseurat, jotka perustettiin, olivat vuonna 1875 perustettu Helsingfors Turnförening ja edellä mainitun sisarseura Gymnastikförening för fruntimmer i Helsingfors, joka perustettiin vuonna 1876. Valtiovalta ei nähnyt voimistelun tuovan samanlaista hyötyä yhteiskunnassa, kuin esimerkiksi purjehdus. Voimisteluseurojen kasvatustavoitteita ja fyysisenkunnan parantamista ei nähty niin yleishyödyllisenä muihin aktiviteetteihin verrattuna. Voimisteluseuroilla oli Wuolan mukaan ollut myös kytköksiä vallankumoukselliseen toimintaan ja siitä oli näyttöä saksalaisalueilta.¹²

1880-luku oli huomattavasti helpompaa aikaa seurojen perustamisen kannalta, koska senaatti sai oikeuden myöntää toimilupia sivistysseuroille vuonna

---

¹⁰ Tarvainen 1992, 11.

¹¹ Wuolio 1982, 64.

¹² Wuolio 1982, 65.

1883. Urheiluseurojen lupa-asiat menivät siinä samalla ja seurojen perustamisen tahti alkoi kiihtyä. Perinteiset purjehdus- ja metsästysseurat saivat rinnalleen uusia lajiseuroja kuten pyöräily, soutu, ratsastus sekä tennis. Ensimmäinen työväenurheiluseura oli Helsingin Ponnistus, joka perustettiin vuonna 1887. Seuratoiminnan alkuaikana seurat olivat lähinnä yhden lajin harjoittamista varten, mutta urheiluharrastuksien laajentuessa etenkin voimisteluseurat alkoivat ottaa muita urheilulajeja toimintaansa.

Suomessa urheiluinnostus liittyi vahvasti kansalliseen ajatteluun. Erityistä kansallisen ajattelun kannalta oli se, että Suomi pystyi lähettämään olympialaisiin omia edustajia, vaikka Suomi ei ollut itsenäinen maa. Hannes Kolehmaisen sanotaan juosseen Suomen maailmankartalle vuoden 1912 kesäolympialaisissa Tukholmassa. Kolehmaisen jälkeen suurin ja tunnetuin suomalainen urheilija on Paavo Nurmi, hän on myös yksi maailman tunnetuimmista urheilijoista. Paavo Nurmen saavutukset tekivät Suomesta tunnetun urheilumaan ja osittain jopa suurvallan. Pienen maan hieno menestys urheilussa nosti suomalaisten kansallista itsetuntoa ja teki suomalaisesta urheilusta käsitteen, joka sisälsi ”Sisua” ja kuvasi suomalaisten periksi antamatonta luonnetta. Suomi menestyi kestävyys lajien lisäksi esimerkiksi painissa ja useissa talvilajeissa.¹³ Kuntoliikunnan harrastajina suomalaiset olivat maailman kärkipäässä 1960-luvulla. Osaltaan tähän viivästyneeseen kuntoliikunnan yleistymiseen vaikuttivat myöhäinen teollistuminen muihin länsimaihin verrattuna. Teollistumisen myötä asuminen alkoi keskittymään maaseuduilta kaupunkeihin ja vasta tässä vaiheessa liikuntapaikkojen määrä ja laatu alkoi lisääntymään.¹⁴

Suomen kirkon päättäntävaltaa pitävien henkilöiden suhtautuminen kulttuurillisiin ilmiöihin eri aikakausina on ollut varauksellinen, koska urheiluun on usein heijastuneet samat suhtautumisen elementit, kun suhtautuminen kulttuurielämän ilmiöihin on ollut nihkeää ei urheilukaan ole ollut suosiossa. Suurimpia ongelmakohtia kirkon ja urheilun välillä on osittain ruumiillisuuteen liittyvissä kysymyksissä, mutta myös ajankäytöllinen ongelma on ollut olemassa. Kirkko oli huolissaan siitä, miten lisääntynyt vapaa-aika ja sen mukana tulevat aktiviteetit vaikuttavat kirkkoaktiivisuuteen. Ihanteena oli enemmän yleinen konservatiivinen ilmapiiri ja herätysliikkeille ominaisen ”totisen kristillisyyden” ihanne ja vaatimus. Sunnuntaisin järjestettäviin kilpatapahtumiin kirkko suhtautui

---

¹³ Malkavaara 1987, 12-13.

¹⁴ Pyykkönen 1992, 14.

kolmannen käskyn (”Muista pyhittää lepopäivä”) rikkomisena. Kokonaan kielteisenä ei kirkon kantaa voi pitää. Osa nuoremmasta papistosta oli itse urheillut opiskeluvuosinaan ja kirkollinen lehdistö uutisoi samalla ylpeydellä, kuin muutkin suomalaisten urheilumenestyksestä.¹⁵

Seurantaryhmän mukaan 1930- luvulla suosiossa ollut moraalinen ehdottomuuden ihannointi ja totalitaaristen järjestelmien suosio sai kirkon varaukselliseksi urheilun suhteen. Urheilun suuri suosio ja siinä saavutettu menestys näyttäytyivät kirkolle uhkana ja kirkko pelkäsi, että syntyy urheiluskonto, joka olisi vaarana ihmisen hengellisen elämän toteuttamiselle. Vaikka kirkko uutisoi urheilusta omassa lehdistössään ja kirkon viranhaltijat saattoivat itsekin harrastaa urheilua tai ainakin seurasivat sitä, kirkon ja urheilun ladut olivat täysin erillään toisistaan. Maailmansotien jälkeen yhteiskunnallinen ilmapiiri muuttui ja kirkon oli muututtava yhteiskunnan mukana. Kirkon tuli löytää oikeat työkalut yhteiskunnallisten ongelmien auttamiseksi. Seurantaryhmän mukaan NMKY- liikkeellä on ollut positiivinen vaikutus urheilun ja kirkon väleihin. Osa kirkon johtohenkilöistä oli ollut mukana NMKY toiminnassa nuoruudessaan. Yleinen näkemys oli, että liikunta on hyväksi kasvaville nuorille, jotta he pysyvät poissa pahanteosta.¹⁶

Suomen kultakausi alkoi koko joukkueella kisatuista Lontoon olympiakisoista vuonna 1908 ja kesti Berliinin olympiakisoihin vuonna 1936. Suomalaiset onnistuivat tällä aikavälillä hankkimaan 198 mitalia mahdollisesta 2686 mitallista, eli 7,4 prosenttia kaikista jaetuista mitaleista. Tuon ajanjakson aikana mitattuna Suomi oli kokonaismitalitilaston neljäs. Ennen Suomea oli ainoastaan Yhdysvallat, Iso-Britannia ja Ruotsi.¹⁷ Näiden kultaisten vuosien jälkeen suomalainen olympiamenestys on hiipunut pikkuhiljaa heikommaksi. Viimeisimpien olympialaisten mitalitilastot ovat olleet huolestuttavaa seurattavaa. Sotshin talviolympialaisista 2014 Suomi saavutti ainoastaan viisi mitalia. Kesäolympialaisista Rio De Janeirosta 2016 Suomi sai yhden pronssisen mitalin. Viimeisimmistä Pyeoungchangin talviolympialaisista 2018 Suomi sai kuusi mitalia.

Mediassa on puhuttu paljon Suomen menestymättömyydestä ja kovimman iskun ovat tästä saaneet urheilijat sekä toimihenkilöt. Suomen kansalle urheilu on

---

¹⁵ Malkavaara 1987, 14-15.

¹⁶ Malkavaara 1987, 15.

¹⁷ Pyykkönen 1992, 216-217.

läpi historian ollut erityinen ylpeyden aihe. Urheilu menestys on korostanut Suomea ja suomalaisuutta aikana, jolloin emme olleet vielä itsenäinen valtio. Tätä menestymättömyyttä on suomalaisen yhteiskunnan vaikeaa ymmärtää, etenkin kun naapurimaamme Ruotsi ja Norja ovat erittäin vahvasti menestyneitä maita. Suomalaiset urheilijat ja toimihenkilöt tarvitsevat tällä hetkellä kaiken mahdollisen tuen mitä he voivat saada.

Urheilijoiden ja toimihenkilöiden henkinen puoli on jatkuvalla koetuksella ja kirkko haluaa olla omalta osaltaan auttamassa heitä. Äärimmilleen harjoiteltu keho on jatkuvan rasituksen kohteena ja huollon tarpeessa. Loukkaantuminen tai sairastuminen saattaa aiheuttaa urheilijassa psyykkisiä oireita. Urheilija saattaa kyseenalaistaa itseään, elämäänsä tai uravalintaansa. Voitto tai tappio vaikuttaa urheilijaan ja hänen henkiseen hyvinvointiin. Voiton saavuttaessaan urheilija saattaa ajatella, että hänen työnsä on valmis ja kaikki mahdollinen on saavutettu. Häviö saattaa joissain tapauksissa olla urheilijalle niin dramaattinen, että sitä voi kisapappi Leena Huovisen mukaan verrata läheisen kuolemaan.¹⁸

Loppujen lopuksi urheilu ei ole ainoastaan fyysistä toimintaa, vaan osa jokaisen yhteiskunnan olemusta. Urheiluun usein heijastuu yhteiskunnan kulttuuriperinne ja keskeiset arvot. Usein urheilu heijastelee yhteiskunnan arvohierarkiaa, mikä yhteiskunnalle on tärkeää. Miten urheilijat ja yhteiskunta kokevat urheilussa koetut saavutukset sekä suoritukset ja millaisessa arvossa niitä pidetään. Urheilu symboloi Seppäsen mukaan yhteiskunnan kasvatusihanteita, yksilö- ja yhteisökeskeisyyttä sekä melkein mitä tahansa yhteiskunnalle ominaisia piirteitä. Urheilu on usein iso osa urheilijan identiteettiä ja myös rahallisen turvan takaaja. Urheilu on käytännössä urheilijan koko elämä. Urheilijan elämään ei usein kuulu mitään muuta, kuin oman suorituskyvyn ylläpitäminen sekä parantaminen, kaikki muu tulee tämän prioriteetin jälkeen. Urheilu ei ole menettänyt uskonnollista puoltaan, vaikka uskonnollisuuden merkitys on yhteiskunnassamme vähentynyt. ”Tuonpuoleisten jumalien palvonnasta on vain siirrytty tämänpuoleisten jumalien palvontaan”.¹⁹ Nykyaikaiset urheilun huippunimet ovat monien ihmisten silmissä jumalia. Heistä tehdään lauluja, muotokuvia, heitä kunnioitetaan ja heidän toimintaa ihaillaan. Monille katsojille heidän ihailemiensa urheilijoiden suoritukset pelikentällä tai suorituspaikoilla saattaa vaikuttaa jopa ylikuonnolliselta.

---

¹⁸ <http://yle.fi/urheilu/3-7061148>.

¹⁹ Seppänen, 1990, 21.

2.2 Kirkko mukana kilpailuissa

Kirkon ja urheilun välit olivat koko 1900-luvun epävarmat. Kirkko näki selkeän vaikuttamisen mahdollisuuden urheilun avulla, mutta yhteistä päämäärää ei saatu sovittua. Välejä pyrittiin lähentämään pitkälti vapaaehtoisena toimintana ja yksittäisten ihmisten henkilökohtaisella panoksella. Kirkon liikuntatyön ja yhteistyön urheiluseurojen kanssa huomattiin olevan hajanaista ja organisoimatonta. Tästä syystä kirkko lähti kehittämään yhteistyötä urheiluseurojen kanssa.

Kirkko on kuulunut vuosikymmenien ajan suomalaiseen kilpaurheiluun ja ollut mukana arvokilpailuissa. Tunnetuimpana muotona tästä on ollut kisapappitoiminta. Kirkko on ollut aktiivisesti läsnä kotimaisissa kilpailuissa järjestäen mahdollisuuden hiljentymiseen, jumalanpalvelukseen ja sielunhoidollisiin keskusteluihin. Kirkko on pyrkinyt aktiiviseen vuorovaikutukseen urheilumaailman päättäjien kanssa. Kirkko aloitti keskustelun mahdollisesta urheilupapista 1940-luvun loppu puolella. Tämän keskustelun avauksen mahdollisti suomalaisen urheilukulttuurin ja kirkollisen toiminnan muutos toisen maailmansodan jälkeen ja kirkon aktiivinen toiminta urheiluvaikuttajiin päin.²⁰

Vuoden 1952 kesäolympialaiset Suomessa olivat koko kansan voimannäytön paikka muulle maailmalle, kun kaikki katseet olivat kääntyneet Suomeen. Helsingin olympialaisten lähestyessä kirkko aktivoitui keskustelussa urheiluvaikuttajiin päin. Puheenvuoroja pitivät molempien puolien edustajat, niin kirkon kuin urheilun puolelta. Kirkko näki, että yhteistyölle oli tarvetta ja sitä voisi kehittää molempia palvelevaan suuntaan. Useat piispat nostivat esiin puheenvuoroissaan urheilun ja kristillisen ihmiskäsityksen läheisiä yhtymäkohtia kokonaisvaltaisen ihmisen kasvattajana. Kirkon halukkuudesta kertoo se, että näissä puheenvuoroissa kirkko esitti itsekritiikkiä toimintaansa kohtaan ja sitä, että kirkon toiminnassa on ilmentynyt ahdasmielisyyttä ja vanhoillisia toimintamalleja, joita tulisi muuttaa. Näissä puheenvuoroissa kirkko korosti urheilun eettisten arvojen vaalimista liikuntakasvatuksessa, reilun pelin hengestä ja erityisen paljon korostettiin raittiuden merkitystä.²¹ Kirkko ehdotti urheilupapin viran perustamista (1940-1950-luvulla keskusteltiin nimityksellä urheilupappi). Tätä viran perustamista innoitti Ruotsin kirkon antama esimerkki. Kirkko pyrki

---

²⁰ Malkavaara 1987, 15.

tällä urheilupapin viralla löytämään uusia mahdollisuuksia kohdata ihmisiä. Urheilujohto oli kuitenkin sitä mieltä, että kirkko ja urheilu tulisi pitää erillään ja jättää urheilu täysin urheiluseurojen vastuulle. Kirkko voisi järjestää toimintaansa niille ihmisille, jotka eivät kuuluneet urheiluseurojen toiminnan piiriin. Kirkko ei tällaista toimintaa nähnyt tarpeelliseksi ja keskustelu urheilupapin virasta hiipui jälleen. Seuraavan kerran urheilupappikysymys tuli esille vasta 1960-luvulla.

Kisapappitoiminta käynnistyi epävirallisena vuoden 1964 talviolympialaisissa Innsbruckissa. Toiminta perustui täysin pastori Martti Alajan vapaaehtoisuuteen ja oli tämän takia myös epävirallista. Pastori Alajan vapaaehtoistoiminta jatkui edelleen Oslon MM-hiihdoissa vuonna 1966 ja Grenoblen talviolympialaisissa vuonna 1968. Kirkko ei lähettänyt Alajaa kisoihin, eikä hän myöskään kuulunut olympiajoukkueen organisaatioon. Alajan vapaaehtoisuus ja innostus oli tärkeää pohjatyötä tulevaisuuden kisapappitoiminnan kannalta. Kisapappi toiminta oli 1960-luvun lopulle täysin pastori Alajan vapaaehtoisuuden varassa. Seuraavalle vuosikymmenelle siirryttäessä kisapappitoiminta alkoi kehittyä, kun silloinen merimiespappi Göran Hellberg kiinnostui toiminnasta.

Münchenin olympialaisten järjestäjät pyysivät kirkkojen johtajia lähettämään kisoihin urheilusta kiinnostuneita pappeja. Arkkipiispa Martti Simojoki pyysi tehtävään Hampurin merimieskirkon merimiespappi Göran Hellbergiä vuonna 1970. Hän oli Münchenin olympiakisoissa 1972 myös Yhdysvaltojen, Thaimaan ja Norjan kisapappina sekä osa 20 papin kansainvälistä ryhmää, joka koostui seitsemän eri maan papeista. Kisojen jälkeen Suomen Olympiakomitea ja Urheiluliitto halusivat jatkaa toimintaa. Mukaan tuli myöhemmin myös Suomen hiihtoliitto. Alkuaan toiminta oli satunnaista ja vuoden 1976 olympialaisiin Montrealissa hän ei lähtenyt, koska pyyntö olympiakomitealta tuli Hellbergin mukaan niin myöhään, ettei hän olisi kyennyt tutustua joukkueeseen.²² Hellberg halusi olla joukkueen mukana myös harjoitusleireillä ja hänen pyyntöönsä suostuttiin. 1980-luvulla toiminnan virallistamista suunniteltaessa Hellberg kertoi pyytäneensä tutkimuksen kisapapin tarpeellisuudesta ja toimenkuvasta. Suurin osa vastaajista piti kisapappia tarpeellisenä eikä mukanaoloa vastustanut kukaan. Kisapappia toivottiin keskustelijaksi, kuuntelijaksi, sielunhoitajaksi ja pitämään hartauksia.

---

²¹ Malkavaara 1987, 15-16.

²² Isometsä 1997, 14-16.

Hellbergin kisapappitoiminta Kielissä oli erittäin onnistunutta. Münchenin kilpailuissa oli myös toinen suomalainen kisapappi Hannu Honkkila, jonka toiminta-alue oli Münchenissä. Vaikka kisapappitoiminta oli mennyt merkittävästi eteenpäin ei se kuitenkaan ollut täysin virallista. Pyyntö oli tullut saksalaiselta kirkolta ja suomalaiset papit kuuluivat kansainväliseen pappistiimiin. Kisapappi toiminta kuitenkin sai osakseen huomiota ja medianäkyvyyttä. Kilpailujen jälkeen Hellbergiä pyydettiin erilaisiin tilaisuuksiin esittelemään kisapappitoimintaa. Münchenin kilpailujen jälkeen papit palauttivat raportit mistä selvisi, että kontakteja urheilijoiden ja pappien välillä oli syntynyt ainoastaan Kielissä.

Suomen evankelisluterilainen kirkko näki tilaisuuden hyödyntää myös jatkossa kisapappi toimintaa ja kirkon johto kutsui Suomen urheilujohton neuvotteluihin. Tilaisuudessa keskusteltiin kisapappitoiminnan jatkosta ja siitä, miten tästä eteenpäin konkreettisesti jatkettaisi. Selkeitä päätöksiä ei syntynyt ja kisapappi toimintaa jatkettiin vahvasti kirkon ja aktiivisten pappien vapaaehtoistoimintana. Vuoden 1970 MM-hiihdoissa Tatralla oli mukana pastori Alaja. Hän oli myös mukana yleisurheilun EM-kisoissa Roomassa vuonna 1974. Sapporon talviolympialaisissa vuonna 1972 oli Suomen joukkueen attaseana pastori Pentti Karikoski, jonka toiminta oli välillisesti verrattavissa kisapappitoimintaan. Vapaaehtoistoiminta ja kirkon aktiivisuus oli positiivinen lisä kisapappitoiminnan eteenpäin viemisessä, mutta kirkon ja urheilun välit eivät edistyneet, joten kisapappitoiminta jäi hetkellisesti tauolle Münchenin olympialaisten jälkeen.

Läpimurto tapahtui vuonna 1978 kun Urheiluliitto pyysi Hellbergiä Prahan yleisurheilun EM-kilpailuihin Suomen joukkueen kisapapiksi. Tässä vaiheessa kisapappitoiminta ei ollut edelleenkään virallista, mutta lähestyminen Urheiluliiton puolelta, eikä kirkon vapaaehtoiseen toimintaan perustuvana osallistumisena oli merkittävä edistysaskel kisapappitoiminnalle. Hellberg oli samana vuonna osallistunut Lahden MM-hiihtokilpailuihin tarkkailijana ja konsulttina. Hellberg kävi myös ennen Prahan kilpailuja valmistavalla leirillä tutustumassa urheilijoihin ja tällä tavoin tutustui heihin jo etukäteen. Vuonna 1980 kisapapin lähettämistä suunniteltiin Moskovan olympialaisiin, mutta Hellberg ei henkilökohtaisilta kiireiltään erilaisissa luottamustoimissa kyennyt kisoihin lähtemään.²³

---

²³ Isometsä 1997, 16.

Vuonna 1983 kirkolliskokous antoi kirkkohallitukselle tehtäväksi selvittää urheilun merkitystä ja haasteita kirkon työlle. Kirkkohallitus asetti Urheilutyöryhmän selvittämään liikunnan merkitystä ja haasteita kirkon toiminnassa. Mietintö valmistui vuonna 1985 ja ensimmäistä kertaa kirkon ja urheilun välisiä suhteita käsiteltiin päämäärätietoisesti. Keskiössä oli yhteydet ja yhteistyö kirkon ja urheilun välillä, sekä kilpaurheilun ja ei-kilpailullisen liikunnan välillä. Mietintö käsitteli myös käytännöllisten ja toiminnallisten yhteyksien tarkastelua, sekä selvitti urheilun etiikkaan liittyviä ongelmia ja kysymyksiä.

Kirkon panostaessa organisoituun ja päämäärätietoiseen toimintaan, puhe kisapapista nousi jälleen ajankohtaiseksi. Kisapappiasiaa käsiteltiin kirkon ja urheilujohdon pitämässä neuvottelutilaisuudessa Espoossa. Neuvottelutilaisuudessa käytetyissä puheenvuoroissa nousi esille se, että kisapapille olisi urheilumaailmassa tarvetta. Etenkin urheilijat kokivat neutraalin keskustelukumppanin erittäin hyödylliseksi. Kirkon nuorisotyönkeskus teki tämän pohjalta selvitystä siitä, mikä kisapapin asema on ja miten hänen tulisi toimia arvokilpailuissa. Syksyllä vuonna 1986 kirkon tavoitteellinen ja määrätietoinen työ palkittiin, kun Suomen Olympiakomitea, Suomen Urheiluliitto ja Suomen Hiihtoliitto ja kirkkohallitus päättivät, että yhteistyö kirkon ja huippu-urheilun välillä tiivistyy siten, että kisapappi toiminnasta tulee virallista.²⁴

2.3 Sielunhoito ja kisapapit

Urheilijat ja urheilijoiden taustalla toimivat henkilöt joutuvat nykypäivänä kasvamaan, kehittymään, elämään ja kilpailemaan todella uuvuttavien paineiden alla. Suomen aktiivinen penkkiurheilukansa odottaa urheilijoilta menestystä kaikissa kilpailuissa. Iso osa menestymisen paineista kasautuu urheilijoille, mutta myös joukkueen toimihenkilöille, joita ovat huoltajat, valmentajat, valmennuspäälliköt, lajipäälliköt ja monia muita urheilijoiden taustalla toimivia henkilöitä. Kisapapin keskeisin rooli kilpailuissa on olla urheilijoiden ja toimihenkilöiden tukena.²⁵ Urheilijoiden ja toimihenkilöiden ongelmat eivät synny ainoastaan kilpailujen luomista paineista ja stressistä, vaan ongelmat voivat olla eri laatuisia ja monisyisiä. Kilpailumatkat ja harjoitteluleirit ovat usein pitkiä

---

²⁴ Kisapapit ja liikuntapappi.

ja vievät aikaa perheeltä ja läheisiltä. Näiden harjoittelu tai kilpailumatkojen aikana elämässä voi tapahtua suuriakin muutoksia, jolloin avun ja tuen saanti on erittäin tärkeää. Tukea voi osoittaa monella eri tavalla, mutta yksi kisapapin keskeisimmistä auttamiskeinoista on sielunhoito.

Sielunhoito on monipuolinen ja poikkitieteellinen auttamisen keino, joka on kehittynyt ja monipuolistunut viime vuosikymmenten aikana.²⁶ Sielunhoidon tarkoituksena on tarjota apua ihmisen mielen ja psyykkisen hyvinvoinnin varmistamiseksi. Sielunhoito on kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen kautta tapahtuvaa auttamistyötä.²⁷ Markku Ojasen mukaan sielunhoito ei etene minkään tietyn kaavan mukaan, vaan sielunhoidossa on kyse ainutkertaisista kohtaamisista. Tämä kaavattomuus ja vapaamuotoinen auttaminen on kisapapille oiva työkalu juuri sen monikäyttöisyyden takia.²⁸

Monipuolisuudesta kertoo se, että sielunhoidossa voi tarvittaessa käyttää tukena esimerkiksi erilaisia terapiallisia apuvälineitä.²⁹ Ihmisten auttaminen sielunhoidossa on aina tapauskohtaista, siihen ei voi ennalta määrittää mallia, joka toimisi kaikkien ihmisten kanssa samalla tavalla. Erilaiset arvokilpailut joihin kisapapit osallistuvat ovat hektisiä ympäristöjä, jossa tilanteet vaihtuvat nopeasti. Urheilijan tai toimihenkilön on pidettävä itsensä toimintakuntoisena koko kilpailun ajan. Heidän tulee olla henkisesti valmiita, vaikka mielessä olisikin jotain, joka voi vaikuttaa kilpailuissa suoriutumiseen.

Yksinkertaistetusti sielunhoito voidaan kuvata kolmioksi, jossa sielunhoitaja ja asiakas ovat horisontaalisesti kuvattuna vastakkaisissa kulmissa, sekä vertikaalisella tasolla on Jumala. Näiden horisontaalisen ja vertikaalisen tason väliin sijoittuu autettavan henkilön ongelma. Ikään kuin Jumalan, sielunhoitajan ja autettavan välimaastoon. Konteksti, jossa sielunhoito tapahtuu määrittää sielunhoitoa. Huomioitavaa sielunhoitajan sekä autettavan kannalta on kulttuuri ja yhteiskunnallinen konteksti, jossa auttaminen tapahtuu. Sielunhoitajan tulisi muokata toimintaansa ympäröivän kontekstin mukaan.

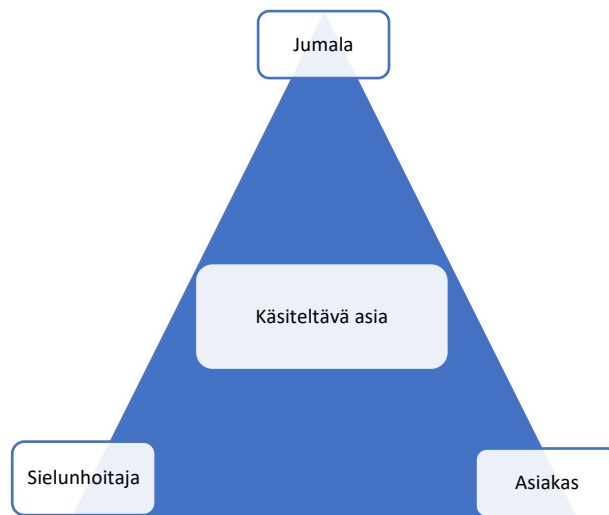
²⁵ Suullinen tieto, Leena Huovinen, Kisapappi.

²⁶ Kiiski 2009, 10.

²⁷ Kettunen 2014, 16.

²⁸ Ojanen 1998, 256.

²⁹ Kiiski 2009, 4.

Kuva 1. Sielunhoitokolmio

Sielunhoidollisen auttamisen tulokulma riippuu asiakkaasta ja hänen ongelmastaan. Yhteiskunnallisesti sielunhoitoa toteutetaan seuraavissa toiminnoissa; sielunhoidolliset keskustelut, sururyhmät, hiljaisuuden retriitit ja hengellinen ohjaus. Edellä mainittujen lisäksi sielunhoitoon lasketaan myös Palveleva puhelin, perheneuvonta, perhekasvatus ja seurakuntien perhetyö sekä sairaalasielunhoito.³⁰

Suomalainen yhteiskunta ja kulttuuri on vuosien saatossa muuttunut merkittävästi kaupungistumisen, teknologian kehittymisen ja maahanmuuton seurauksena. Tulevaisuudessa tapahtuva yhteiskunnallinen kehitys ja monimuotoisuuden monipuolistuminen tulee muokkaamaan yhteiskuntamme rakenteita entisestään. Yksilöstä lähtevä oman hengellisyyden kehittäminen ja omia tarpeita tukeva uskonnollisuus ovat olleet suuri muutos nykyisen yhteiskunnan uskonnollisissa rakenteissa.³¹ Anne Yeungin mukaan uskonnolla on merkittävä rooli ihmisten, kulttuurien ja yhteiskunnan ymmärtämisen kannalta. Vaikka maallistumista on tapahtunut etenkin Länsi-Euroopassa, kuten myös muualla maailmassa ja ihmisiä on eronnut suurissa määrin kirkosta, ihmisten uskonnollinen luonne on kuitenkin säilynyt.³² Yhteiskunnan ja kulttuurin muuttuessa ihmiset muuttuvat ja heidän kohtaamat ongelmat siinä samalla.³³ Sielunhoidon tulee mukautua tähän muuttuvaan ympäristöön ja ongelmiin.

³⁰ Kiiski 2009, 31.

³¹ Yeung 2006, Uskonnollisuuden tila ja tulevaisuus.

³² Yeung 2006, Uskonnollisuuden tila ja tulevaisuus.

³³ Kiiski 2009, 11.

Ymmärtääksemme nykyaikaisen sielunhoidon kokonaiskuvan tulee meidän Paavo Kettusen mukaan huomioda kolme asiaa. Miten sielunhoitoa kehitetään, miten sielunhoito pystyy vastaamaan uskonnollisuuden ja yhteiskunnan muutoksiin, koska uskonnollisuuden ja yhteiskunnan muutokset vaikuttavat osaltaan myös sielunhoitoon.³⁴ Voiko kirkko tai uskonnollinen yhteisö tarjota laadukasta auttamisen kanavaa, jos kirkko ei pysty pysymään kehityksen mukana.

Kettusen mukaan sielunhoidossa on pohjimmiltaan kyse läsnäolosta, vuorovaikutuksesta ja huolenpidosta. Auttajan ei välttämättä tarvitse edes sanoa mitään, toiselle pelkkä hiljaisuus voi olla avuliasta ja helpottavaa. Sielunhoidoksi voidaan tulkita myös musiikin kuuntelu tai tekeminen, kirkollisten toimintojen käyttö ja rukoulu. Sielunhoidon ei myöskään tarvitse olla ainoastaan sanallista vuorovaikutusta, joka toteutuu julistuksen tai keskustelun muodossa. Kirjeet, internet tai jokin muu sosiaalinen alusta, missä sielunhoitaja ja autettava eivät ole kasvokkain voi olla sielunhoitoa. Myötätunto, myötäeläminen, rinnalla kulkeminen ja toisen tuskan jakaminen arkipäiväisissä asioissa voi olla suuri sielunhoidollinen apu toiselle ihmiselle. Sielunhoito ei välttämättä ole tilanteiden korjaamista tai vikojen poistamista, vaan se voi olla koetun tuskan jakamista ja taakan keventämistä toisen hartioilta, jolle taakka on käynyt liian raskaaksi.³⁵ Wim Smeetsin mukaan sielunhoidossa on kyse maailmankatsomuksen (worldview) jakamisesta sekä avoimesta keskustelusta eri maailmankatsomuksien kanssa, jonka tavoitteena on parantaa keskusteltavan henkistä hyvinvointia.³⁶

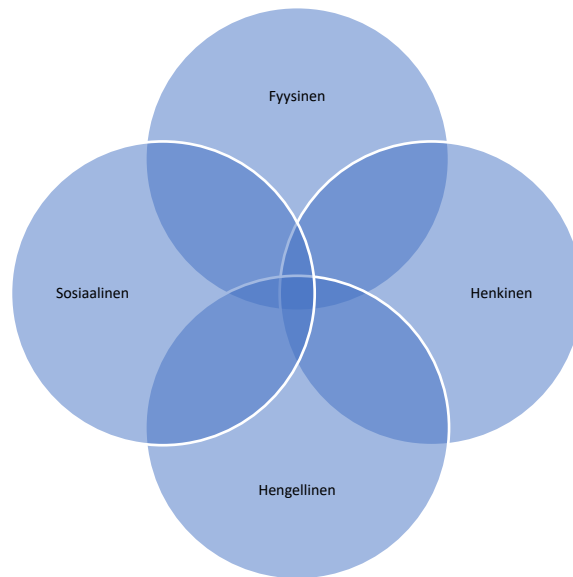
Ihmisessä voidaan nähdä neljä puolta, jotka ovat: sosiaalinen, henkinen, hengellinen ja fyysinen puoli. Seuraava kuva havainnollistaa nämä yksinkertaistetusti

---

³⁴ Kettunen 2014, 46.

³⁵ Kettunen 2014, 46-48.

³⁶ Smeets 2006, 6.

Kuva 2. Ihmisen eri ominaisuudet.

Kisapappien tehtävänä on auttaa urheilijaa tai toimihenkilöä silloin kun heidän fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen tai hengellinen puoli ei ole täysin kunnossa ja autettava hakeutuu keskusteluyhteyteen kisapapin kanssa. Sielunhoitajan tulisi tiedostaa tarkasti se, että kuvassa 2 merkityt ominaisuudet vaikuttavat toinen toisiinsa, luoden ihmisestä psykofyysisen kokonaisuuden.

Sielunhoitajan haasteena on ihmisluonteen kokonaisuuden tuntemus fyysisten, psyykkisten, sosiaalisten ja hengellisten ominaisuuksien vaikutuksesta toisiinsa. Ilman ymmärrystä ihmisen psyykkisistä ja sosiaalisista tarpeista, ei sielunhoitaja voi kohdata autettavaa kokonaisuutena. Sielunhoitajan ei kuulu arvioida ihmistä tai hänen tekojaan hyväksyvästi, vaan sielunhoitajan tehtävänä on jakaa autettavan hämmennys ja epätoivo auttamistilanteessa ja kohdata autettava sellaisena kuin hän on.³⁷

2.4 Aikaisempi tutkimus

Kisapappien historia Suomessa on suhteellisen pitkä, mutta heitä ja heidän toimintaansa on tutkittu todella vähän. Aiheesta on tehty yksi pro gradutyö vuonna 1997. Nina Isometsän Pro gradu- työssä pappi kilpakenttien laidoilla hän tutki Göran Hellbergin toimintaa ja tavoitteita olympiajoukkueen kisapappina.

---

³⁷ Kettunen 2014, 63.

Tutkielmassa selvitettiin myös urheilijoiden kokemuksia kisapapista, mutta haastateltavista urheilijoista kaksi oli lopettanut ja ainoastaan yksi urheilija oli kyseisenä ajankohtana vielä aktiivinen kilpailija, joten haastattelut olivat sivuosassa työn sisällössä, koska haastatteluita ei ollut kuin kolme. Työn pääsisältö oli mitä kisapapin työ on ja miten kisapappi itse hahmottaa oman työnsä. Pro gradutyö tehtiin Åbo akatemiin.

Kirkko on aktivoitunut urheilun saralla ja sen näkyvin muoto on kisapappitoiminta. Kirkolla on myös liikkuvaseurakunta projekti, josta on myös kirjoitettu kirja. Uskonto ja urheilu on yksi merkittävimmistä kirjallisista selonteista kirkon ja urheilun välillä. Uskonto ja urheilu sijoittuu samaan ajankohtaan, kun kisapappitoiminnasta tehtiin virallista ja sille luotiin selkeitä tavoitteita.

Tutkimusaiheittani sivuuttavia tutkimuksia on tehty suhteellisen paljon. Sielunhoidon ja sairaalasielunhoidon tutkimuksia löytyy niin kotimaisia, kuin ulkomaalaisiakin tutkimuksia. Hyödynnän työssäni sairaan sielunhoitoon sekä sielunhoitoon liittyvää kirjallisuutta, josta saan teoriataustaa omille havainnoilleni. Näiden lisäksi työnohjaukseen sekä työhyvinvointiin liittyvää kirjallisuutta on hyödynnetty tutkimuksessani, koska kisapappien toimenkuvaan kuuluu myös työhyvinvointi sekä työnohjaus. Selkeä painopiste tutkimuksessani on sielunhoidolla ja siihen liittyvällä kirjallisuudella.

3. Tutkimustehtävä ja sen toteutus

3.1 Tutkimustehtävä

Tämän tutkimuksen tehtävänä on selvittää kisapapin tarjoamaa apua urheilijoille, sekä muulle kisaorganisaatiolle olympialaisissa. Tämä tutkimus pyrkii myös selvittämään kisapapin uutta roolia, jossa kisapappi keskittyy urheilijoiden lisäksi koko olympiajoukkueen henkilökuntaan. Tutkimuskysymykseni on: Mitä apua kisapapeista on olympiakisojen urheilijoille ja kilpailuissa mukana oleville toimihenkilöille, sekä miten kisapappiin suhtaudutaan?

3.2 Tutkimusaineisto ja tutkimusprosessi

Tutkimukseni on luonteeltaan laadullinen. Kvalitatiivinen tutkimus vastaa monimuotoisuudellaan parhaiten aineistoni pohjalta nouseviin tutkimuskysymyksiin. Laadullisella aineistolla tarkoitetaan yksinkertaisimmillaan aineistoa, joka on ulkomuodoltaan tekstiä.³⁸ Suorannan mukaan teksti on voinut syntyä tutkijasta riippumatta tai riippuen. Aineiston monimuotoisuuden mahdollisuudet laadullisessa tutkimuksessa yleisönosastokirjoituksista erilaisiin äänimateriaaleihin antaa tarvittavan tuen tutkimukseni läpiviennille. Kisapapeista tehty tutkimus on erittäin vähäistä, joten haastattelumateriaalien lisäksi hyödynnän tutkimuksessani paljon erilaista materiaalia kuten sielunhoidon, työnohjauksen sekä sairaalasielunhoidon tutkimuksia.

Hyvin toteutetussa laadullisessa tutkimuksessa tutkimussuunnitelma elää tutkimuksen mukana.³⁹ Tämä tutkimuksen mukana eläminen tarkoittaa sitä, että kvalitatiivisella menetelmällä saavutetaan tutkittavan kohteen prosessiluonne. Laadullinen tutkimus on kuin Suomen kesä, joka kätkee alleen monenlaisia mahdollisuuksia. Laadullinen tutkimus pyrkii auttamaan tutkijaa hallitsemaan todellisesta elämästä nousevia kysymyksiä ja niiden tutkimista.

Laadulliseen tutkimukseen kuuluu yhtenä yleisenä osana haastattelut. Haastatteluissa erilaisia muotoja on useita, strukturoitu haastattelu, puolistrukturoitu haastattelu, avoin haastattelu, kasvotusten tehty haastattelu yksin tai ryhmässä, video tai puhelin haastattelu. Itse käytän tutkimuksessani puolistrukturoitua haastattelua eli niin sanottua teemahaastattelua. Valitsin kyseisen haastattelumenetelmän sen joustavuuden ja monipuolisuuden takia. Teemahaastattelu sopii erityisesti tilanteisiin, jossa on kyse intiimeistä tai aroista aihealueista. Teemahaastattelu sopii myös heikosti tiedostettuihin asioihin, kuten arvostuksiin, perusteluihin ja ihanteisiin. Haastattelu kohdistuu minun ennalta valitsemiin teemoihin, mutta nämä valitsemani teemat eivät määritä kysymyksien esittämisjärjestystä, kuten strukturoidussa haastattelussa tapahtuisi.⁴⁰

Tutkimusaineiston keräsin haastattelemalla seitsemän olympia urheilijaa ja viisi toimihenkilöä (valmentajia, joukkueenjohtajia ynm). Haastateltavista viisi oli naisia ja seitsemän miehiä. Urheilijoista kaksi oli paraurheilijoita ja yhteensä kolme oli lopettanut aktiivisen kilpaurheilun. Tosin yksi urheilijoista oli tehnyt

---

³⁸ Eskola & Suoranta 1999, 15.

³⁹ Eskola & Suoranta 1999, 15.

⁴⁰ Metsämuuronen 2006, 115.

lopettamispäätöksen viikkoa ennen haastattelua, joten pidän häntä tämän tutkimuksen kannalta vielä aktiiviurheilijana. Tutkimukseni kannalta näin oleelliseksi haastatella molempia osapuolia urheilusta, niin valmentajia ja joukkueen johtoa, kuin urheilijoita. Haastateltavat valikoituivat kisapappien (Leena Huovinen ja Olli-Pekka Silfverhuth) minulle antamista urheilijalistaista, joihin oli annettu 19 normaalipuolen olympiaurheilijan yhteystiedot, sekä kahdeksan paraurheilijan yhteystiedot. Olympiakomiteassa käyneen sekaannuksen vuoksi en saanut paraurheilijoiden yhteystietoja sähköpostilistaan, joten todellisuudessa en tiedä kuinka moni paraurheilija olisi tutkimukseen kyennyt osallistumaan. Tavoitteenani oli saada kaksitoista haastattelua tutkimusta varten ja saavutin tämän tavoitteen.

Haastattelijana onnistuin tehtävässä mielestäni hyvin. Ensimmäiset haastattelut jännittivät hieman, etenkin kun jouduin tekemään ensimmäisen haastattelun puhelimitse. Olen tiedostanut itsestäni sellaisen puolen, että toimin paremmin kasvotusten käytävässä kommunikoinnissa. Jännityksen takia olen aineiston analysointi vaiheessa huomannut, että olisin voinut kysyä enemmän tarkentavia kysymyksiä. Joissain vastauksissa huomasin vasta jälkeenpäin, että olisin tarvinnut lisätietoa tai tarkentavaa tietoa haastateltavalta.

Haastattelu tilanteet olivat omasta jännittämisestä huolimatta rentoja ja mukaansatempaavia. Useassa haastattelussa alku tuntui hitaalta ja sen jälkeen huomasinkin esittäväni viimeisiä kysymyksiä haastateltavalle. Haastatteluiden välillä oli paljon eroja siinä, miten paljon keskustelua haastateltavien ja minun välille syntyi. Muutama haastattelu, jotka olivat selkeästi lyhyempiä kuin muut haastattelut en mielestäni saanut haastateltavaa rentoutumaan tarpeeksi, jotta täydellisen avointa keskustelua olisi päässyt syntymään.

Lähetin haastattelupyynnön ensimmäisen kerran kaikille listassa olleille urheilijoille vuoden 2017 huhtikuussa ja huhtikuun aikana sain ainoastaan kaksi vastausta. Ensimmäisen haastattelun tein 22.5.2017 ja viimeisen haastattelun 07.09.2017. Haastattelupyyntöni ei useasta yrityksestä huolimatta meinannut tulla tarpeeksi yhteydenottoja, joten olympiakomitean luvalla sain puhelimitse tavoitella urheilijoita haastatteluja varten. Tässä vaiheessa huomasin myös paraurheilijoiden puuttumisen sähköpostilistalta. Sain paraurheilijoiden yhteystiedot haastattelemtani toimihenkilöltä ja tavoitin kaksi urheilijaa puhelimitse.

Puhelimitse tehty lähestyminen osoittautui sähköpostia huomattavasti tehokkaammaksi keinoksi ja lopulta neljällä puhelulla sain sovittua neljä haastattelua. Haastatteluista kolme tein puhelimitse, joista yksi oli whatsapp puhelu. Yhdeksän haastattelua tein kasvotusten haastateltavien kanssa. Puhelimitse tehdyt haastattelut videoin myös tietokoneella varmistaakseni nauhoituksen laadun ja minimoidakseni haastattelun purkamiseen liittyvät mahdolliset ongelmat.

Haastattelua sopiessa kysyin haastateltavilta missä he haluaisivat haastattelun tehdä. Etenkin tutkimuksen arkaluontoisuuden ja haastateltaville henkilökohtaisen aiheen takia halusin varmistaa tilan olevan haastateltaville mahdollisimman mukava ja turvallinen haastattelua varten. Urheilijoista lähes kaikki sopivat haastattelun johonkin julkiseen kahvilaan tai avoimeen ympäristöön. Tämä oli mielestäni mielenkiintoinen valinta siinä mielessä, että haastattelun aihe on erittäin henkilökohtainen ja arka, jossa käydään luottamuksellisia keskusteluja. Myös urheilijat ovat hyvin tunnettuja olympiastatuksensa takia, joten ihmiset tunnistivat haastateltavia henkilöitä kahvilassa. Yksi urheilijoista halusi tehdä haastattelun nykyisellä työpaikallaan.

Valmentajista ja toimihenkilöistä yhden haastattelin lounaan yhteydessä, mutta loput halusivat haastattelun tapahtuvan rauhallisessa ympäristössä, joka oli yleensä heidän oma toimistonsa tai konferenssitila. Puhelimitse tehdyissä haastatteluissa olin itse kotona, jotta luottamuksellisuus ei vaarantuisi mahdollisten ulkopuolisten toimesta. Haastateltavilta en kysynyt missä he itse haastattelun aikana olivat.

Haastatteluiden jälkeen litteroin haastattelumateriaalin. Haastatteluista syntyi 8,77 tuntia äänimateriaalia. Lyhyin haastattelu kesti 31 minuuttia ja 30 sekuntia, pisin haastattelu kesti 65 minuuttia ja 11 sekuntia. Äänimateriaalin litterointiin en käyttänyt ulkopuolista ohjelmistoa tai apua. En myöskään merkinnyt äänettämiä eleitä tai äänenpainoja. Merkitsin ainoastaan naurahdukset, pitkät tauot ja erittäin voimakkaat reaktiot äänenpainossa tai eleissä. Tekstiä litteroinnista syntyi 95 sivua (fontti 12 Times New Roman, riviväli 1,0)

Aineiston keruun jälkeen aloitin aineiston purkamisen helpommin käsiteltäviin osiin. Aluksi jaottelin urheilijat, paraurheilijat ja toimihenkilöt erillisiin pinoihin. Luin aineiston useaan kertaan läpi, jotta muistikuva eri aiheista ja toistoista materiaaleissa vahvistuisi. Näiden muutaman lukukerran jälkeen aloitin sisällönanalyysin tekemisen. Laadullisessa tutkimuksessa onnistunut

aineiston analyysi tuottaa aineiston pohjalta uutta informaatiota tutkittavaan aiheeseen. Analyysin on myös tarkoitus selkeyttää työstettävää aineistoa⁴¹. Tämä uuden informaation nouseminen haastattelumateriaaleista ei mielestäni ollut ongelmallista, koska aihetta ei ole koskaan tutkittu valitsemastani tulokulmasta, joten kaikki mahdollinen esille tuleva aines on uutta ja sinällään käyttökelpoista. Toisaalta tämä helpotti työskentelyäni, koska minun ei tarvinnut etsimällä etsiä uutta informaatiota, mutta toisaalta taas tutkimuskysymykseni kannalta oleellisten asioiden löytäminen oli erittäin haastavaa.

Lajittelun ja lukemisen jälkeen aloin nostaa värikoodien avulla tekstistä eri teemoja. Teemat valikoituivat haastattelukysymyksieni pohjalta. Nämä värikoodit helpottivat huomattavasti kirjoitusten käsittelyä eri teemoissa. Samaan kysymykseen saattoi olla monta samankaltaista vastausta, mutta värikoodien avulla pystyin jaottelemaan, milloin kyseessä oli esimerkiksi kisapappiin liittyvä vastaus tai milloin urheilijan oma uskonnollisuus oli vastauksen avaintekijä.

Tämän jälkeen jaoin eri teemat erilleen ja aloin hahmottamaan kokonaisuuksia. Kokonaisuudet muodostuivat haastattelukysymyksien ja värikoodattujen teemojen kautta. Kokosin yhdeksi klusteriksi esimerkiksi kaikki vastaukset ja värikoodit, jotka liittyivät vastaajien suhtautumiseen kisapappia kohtaan. Tämä työvaihe oli kaikista haastavin, koska useat vastaukset saattoivat liittyä useaan eri teemaan. Näiden vastauksien kontrollointi läpi tutkimuksen asetti haasteita, mutta teki kokonaisuudesta kattavamman.

Pyrin toteuttamaan analyysivaiheen Eskolan ja Suorannan mukaisesti lukemalla aina tekstin läpi pitäen tietyn teeman mukaisesti.⁴²

Tekstin sisään kirjoitettuja muistiinpanoja, jotka antavat kyseiselle tekstikappaleelle siihen sisältyvän tulkin.

3.3 Alustava aineisto

Sain pro gradu työtäni varten olympiakomitean tekemät kyselytutkimukset Sotšin talviolympialaisista 2014 ja Rio de Janeiron kesäolympialaisista 2016 käyttööni. Kyselyissä kartoitettiin urheilijoiden ja muiden joukkueen jäsenien tyytyväisyyttä erilaisiin toimintoihin, sekä arviointiin asiantuntijoiden palveluita kyseisissä kilpailuissa. Asiantuntijapalvelut arvioitiin urheilijoiden ja toimihenkilöiden osalta. Kyselyitä oli kaksi erilaista, toinen oli urheilijoille ja

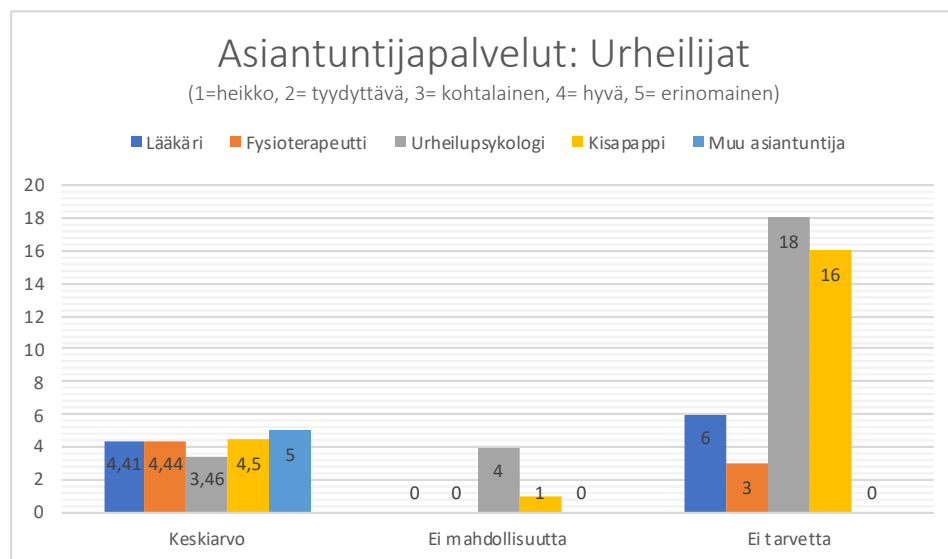
---

⁴¹ Eskola & Suoranta 1999, 138.

toinen muulle joukkueelle. Toiseen kyselyyn kuului olympiajoukkueen yleisjohto, lajin johto, terveydenhuollon asiantuntija, valmentaja, muu asiantuntija ja muut. Kyselyssä ei kerrottu ketä tai mitä nämä ”muut” olivat, mutta olympiajoukkueen mukana on usein niin paljon eri tehtävissä olevia ihmisiä ja vapaaehtoisia, että kaikkien nimikkeiden kirjoittaminen kyselyyn olisi ollut turhaa.

Sotšin olympiajoukkueessa oli urheilijoina 69 miestä, 35 naista ja joukkueen johdossa 81 henkilöä. Kysely lähetettiin 3.4.2014 102 urheilijalle ja 30.4.2014 kyselyyn oli vastannut 35 urheilijaa, vastausprosentti oli 34,5%. Kyselyn vastausprosentti oli alhainen urheilijoiden osalta. Toinen kysely lähetettiin 103 muulle joukkueen jäsenelle 4.4.2014. Kyselyyn vastasi 30.4.2014 mennessä 55 muuta joukkueen jäsentä. Vastausprosentti oli 54%. Molemmista kyselyistä vastausprosentiksi tuli 43,9%.

Oman työni kannalta oli merkittävää saada kyselytutkimuksen dataa etenkin kisapappiin liittyvistä arvioista. Kisapappi kuului Sotšin talviolympialaisissa terveydenhuollon asiantuntijoihin lääkäreiden, fysioterapeuttien, naprapaattien, hierojien ja urheilupsykologin lisäksi. Seuraavaksi esittelen urheilijoiden suhtautumista eri terveydenhuollon asiantuntijoihin, jotta suhtautuminen kisapappiin selkeytyisi.

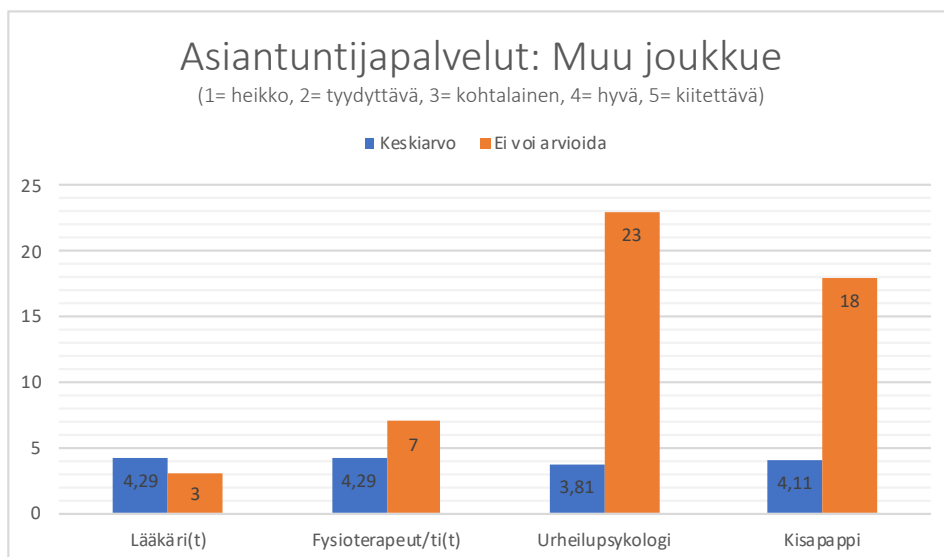
Kaavio 1. Asiantuntijapalvelut: Urheilijat

Urheilijoiden suhtautuminen eri terveydenhuollon asiantuntijoihin on suhteellisen tasainen. Kisapappi Huovinen nautti eriteltyjen asiantuntijoiden keskuudessa

⁴² Eskola & Suoranta 1998, 153.

(Lääkäri, fysioterapeutti, urheilupsykologi) korkeinta keskiarvoa. Lähellä kisapapin keskiarvoa oli lääkärit 4,41 ja fysioterapeutit 4,44 keskiarvolla. Matalin keskiarvo oli urheilupsykologilla, joka oli ainoa terveydenhuollon asiantuntijoista, jonka keskiarvo jäi alle hyvän eli keskiarvo oli 4 tai alle.

Urheilijoiden kyselyssä 46% vastaajista ei ollut tarvetta kisapapille ja 3% ei ollut mahdollisuutta käyttää kisapappia. Toisaalta 51% vastaajista suhtautui positiivisesti kisapappiin ja hänen palveluihin. Urheilijoista 23% koki tarvitsevansa enemmän urheilupsykologin tarjoamia asiantuntijapalveluita. Urheilupsykologin palveluille ei ollut tarvetta 51% vastaajista ja 11% ei ollut mahdollisuutta käyttää niitä.

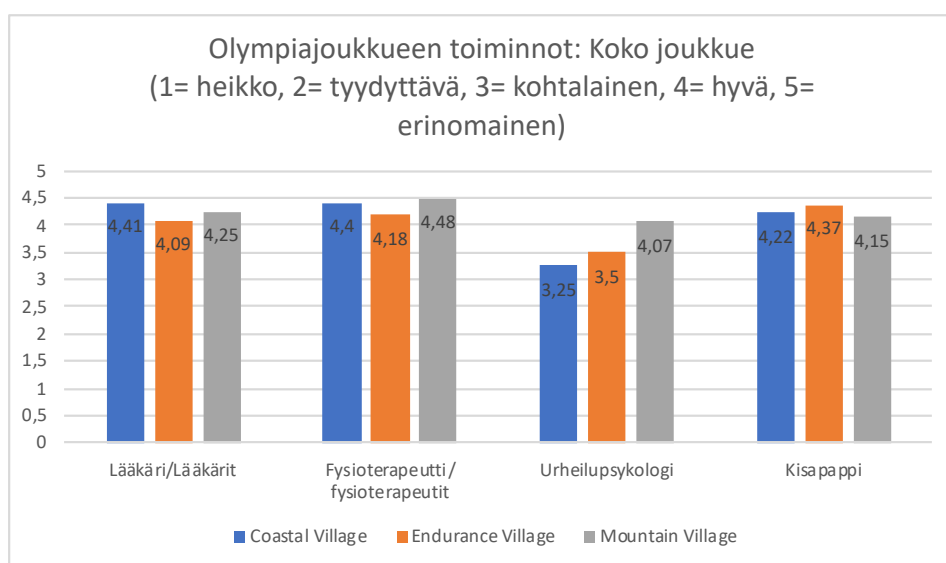

Kaavio 2. Asiantuntijapalvelut: Muu joukkue.

Muun joukkueen arviot terveydenhuollon asiantuntijoista on lähellä urheilijoiden arvioita. Lääkäreiden keskiarvo on tässä kaaviossa 4,29, fysioterapeuttien myös 4,29, urheilupsykologin 3,81 ja kisapapin 4,11. Suhtautuminen kisapappiin on muun joukkueen osalta positiivinen. Huomion arvoista on se, että muu joukkue oli antanut kaikille terveydenhuollon asiantuntijoille heikomman keskiarvon, kuin urheilijat. Ainoa joka sai muulta joukkueelta korkeamman keskiarvotuloksen, oli urheilupsykologi.

Olympiakomitean materiaalissa oli myös verrattu terveydenhuollon asiantuntijoiden suoriutumista eri kisakylissä. Kaikilla muilla suoriutuminen oli tasaista paikasta riippumatta. Ainoa kenellä näkyi suuri muutos kisakyljen välillä oli urheilupsykologi. Hänen suoriutumisen keskiarvoa laski se, että 21% 24

urheilijoista ei ollut mahdollisuutta käyttää urheilupsykologia Coastal Villagessa. Tässä kisakylässä oli myös heikoin keskiarvo urheilupsykologin suorituksessa. Materiaaleista ei käy selväksi miksi tällainen tilanne on syntynyt. Kisapapin suoriutuminen kisakylien välillä ei aiheuttanut suurta muutosta vastaajien suhtautumisessa kisapapin suorituskykyyn. Heikoin keskiarvo 4,15 tuli Mountain Villagessa ja paras keskiarvo 4,37 Endurance Villagessa.

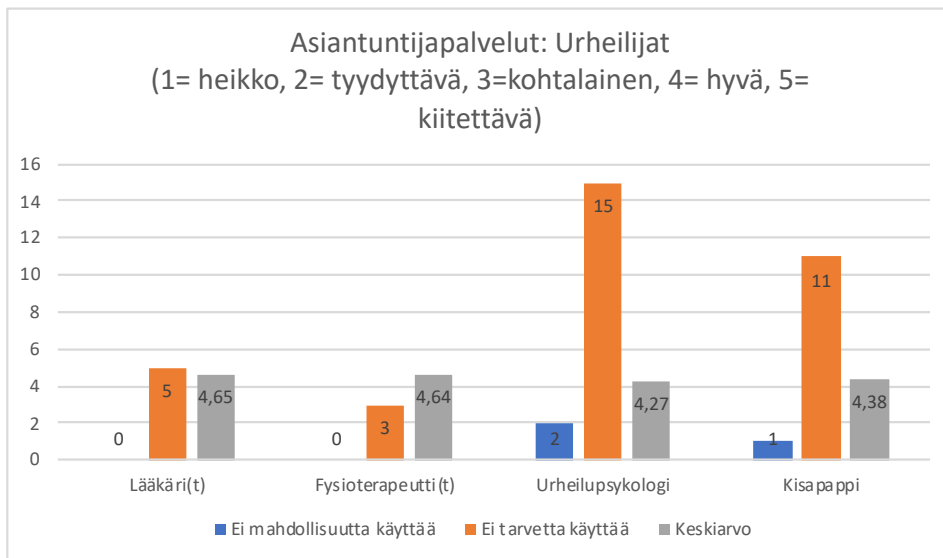

Kaavio 3. Olympiajoukkueen toiminnot: Koko joukkue.

Talviolympialaisissa Suomella on ollut suhteellisen suuri joukkue sisältäen 185 henkilöä, joten terveydenhuollon asiantuntijat ovat olleet aktiivisesti työllistettyinä. Vertailukohdaksi esittelen seuraavaksi kesäolympialaisten vastaavaa materiaalia Rion olympialaisista vuodelta 2016. Rion olympialaisiin osallistui miehiä 26, naisia 28, muun joukkueen koko oli 49 henkilöä, johon kuului valmentajat, sparrit, caddiet ja huolto. Joukkueen koko 103 ilman olympiakomitean yleisjohtoa tai muita toimihenkilöitä. Talviolympialaisissa on siis selkeästi suurempi joukkue edustamassa kuin kesällä.

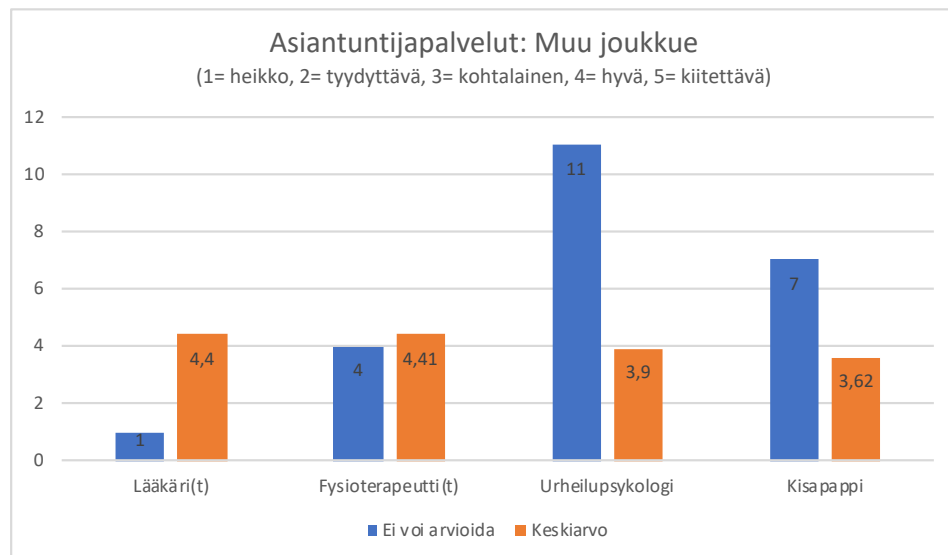
Rion olympialaisten kysely suoritettiin myös kahdella kyselyllä. Elokuussa 2016 kysely lähetettiin 54 urheilijalle ja vastauksia saatiin 15.9.2016 mennessä 28 urheilijalta. Vastausprosentti urheilijoilla on ollut 51,9%. Toinen kysely lähetettiin 60 muulle joukkueen jäsenelle elokuussa 2016 ja vastauksia 15.9.2016 mennessä

tuli 41 vastausta. Vastausprosentti muilla joukkueen jäsenillä on ollut 68,3%. Koko joukkueen vastausprosentti on ollut 60,5%. Tämä on huomattavasti parempi vastausprosentti, kuin Sotšin vastaava.

Kaavio 4. Asiantuntijapalvelut: Urheilijat

Rion olympialaisissa kisapapin suoritukset ovat urheilijoiden mukaan olleet hyvin lähellä Sotšin tasoa. Sotšissa kisapapin saama keskiarvo urheilijoilta oli 4,5 ja Riossa hieman huonompi 4,38. Lääkärit ja fysioterapeutit olivat Riossa hieman kisapappia edellä 4,65 ja 4,64 keskiarvoilla. Sotšissa vastaavat tulokset olivat 4,41 ja 4,44. Eli heidän toimintansa on hieman parantunut tai se on muuten koettu paremmaksi Sotšiin verrattuna.

Kaavio 5. Asiantuntijapalvelut: Muu joukkue

Muu joukkue oli Sotšin tapaan hieman kriittisempi omissa arvioinneissaan. Tämä on ensimmäinen arviointi saamissani materiaaleissa, joissa kisapappi arvioidaan heikoiten suoriutuneeksi.

Mielestäni nämä kaksi kyselytutkimusta antavat hyvän yleisnäkymän urheilijoiden sekä toimihenkilöiden suhtautumiseen niin kisapappia, kuin muita terveydenhuollon asiantuntijoita kohtaan. Urheilupsykologien mukaan tulo joukkueeseen on vaikuttanut kisapappien toimenkuvaan ja myös kyselytutkimuksessa on havaittavissa kisapapin tuloksien laskua, kun taas urheilupsykologin tulokset ovat lievässä nousussa. Nämä tulokset antavat mielenkiintoisen lähtökohdan tutkimukselleni.

3.4 Tutkimuksen luotettavuus

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arviointi käsittää tutkijan ja koko tutkimusprosessin. Kvalitatiivinen tutkimus on tutkijaläheinen ja korostaa tutkijan omia pohdintoja, toisin kuin kvantitatiivinen tutkimus. Luotettavuuden arviointi voidaan Eskolan ja Suorannan mukaan jakaa kolmeen osaan.

Ensimmäinen kohta on uskottavuus. Tämä tarkoittaa sitä, että minun tulee tarkastaa vastaavatko minun käsitteellistykset ja tulkinnat tutkittavasta aiheesta tutkittavien näkemyksiä, eli ovatko minun tekemät havainnot samoja, kuin mitä esimerkiksi haastateltavani ovat nostaneet haastatteluissa esille.⁴³

⁴³ Eskola & Suoranta 1998, 211.

Tutkimustulosten siirrettävyys tarkoittaa sitä voiko tutkimustuloksia soveltaa johonkin toiseen aiheeseen yleistyksen kautta. Tämä on kuitenkin ongelmallista ja sitä voidaan tehdä tietyin ehdoin.

Tutkijana pystyn lisäämään varmuutta tutkimuksen taustalle siten, että tiedostan ennakko-oletukset tutkittavaa aihetta kohtaan. Itse olen harrastanut urheilua koko elämäni ja tunnen urheilun toimintakulttuurin erittäin hyvin. Toisaalta en ole harrastanut urheilua olympiatasolla, joten ennakko-oletukset vastauksien tai tuloksien suhteen olivat todella pieniä. Tietenkin minulla oli ajatuksia ja olettamuksia tietyistä asioista, mutta tämä kuuluu mielestäni ihmisluontoon enkä tutkijana voi irrottaa itseäni ennakko-oletuksista kokonaan. Pyrin tutkimuksen aikana pysymään mahdollisimman neutraalina erilaisten haastateltavien antamien vastauksien suhteen.

Viimeinen kohta luotettavuuden arvioinnissa oman tutkimukseni kannalta oli erittäin ongelmallinen, koska aihetta ei ole tutkittu juuri lainkaan. Pyrin vahvistamaan havaintojani mahdollisimman paljon, mutta kisapappien tarjoamaan apuun ja suhtautumista heihin ei ole tutkittu aikaisemmin. Tästä johtuen suoraa teoriaa tähän aiheeseen ei ole olemassa. Pyrin vahvistamaan teoriataustaa aihetta sivuavista teorioista, mutta en tiedä miten hyvin onnistun luomaan yhteyksiä sivuavien teorioiden kanssa.⁴⁴

Tutkimustekstin tulisi Eskolan ja Suorannan mukaan kuvata käytettyä logiikkaa, eli käytettyjä tutkimusmenetelmiä mahdollisimman tyhjentävästi ja reflektoida tutkimuskohdetta totuudenmukaisesti, niin hyvin kuin mahdollista. Tutkimuksessa käytetty logiikka ja tuotettu tutkimusteksti eivät ole koskaan täysin yhteneviä.⁴⁵ Tutkimusta voi tehdä todella tarkasti ja suositeltujen ohjeiden mukaisesti, mutta tutkimuksesta tuotettu teksti on heikkoa. Itse olen tiedostanut tämän ongelman ja pyrkinyt keskittymään myös tekstilliseen puoleen.

Tarkasteltaessa tutkimuksen luotettavuutta sitä, voidaan kuvata validiteetilla ja reliabiliteetilla. Validiteetti voi olla sisäistä tai ulkoista. Sisäisellä validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen teorian ja käsitteiden määrittelyn yhteneväisyyttä. Sisäinen validiteetti osoittaa tutkijan tieteellisen orientaation ja tieteenalansa hallinnan tason. Tutkija tulisi saada tutkimuksensa tasapainoiseksi teorian, määritysten ja käytettyjen tutkimusmenetelmien kanssa. Näiden edellä mainittujen elementtien tulisi tukea toisiaan selkeästi, ilman epätasapainoa.

---

⁴⁴ Eskola & Suoranta 1998, 211-212.

⁴⁵ Eskola & Suoranta 1998, 212.

Ulkoinen validiteetti tarkoittaa tutkijan tekemien tulkintojen ja johtopäätösten olevan päteviä suhteutettuna aineistoon. Ulkoinen validiteetti on onnistunutta silloin, kun se pystyy kuvaamaan tutkimusaineiston täysin sellaisena kuin se todellisuudessa on.

Reliabiliteetti kuvaa sitä, että aineistossa ei ole ristiriitoja. Tutkittavilta voidaan kysyä samaa asiaa eri muodossa ja vastaus ei muutu, vaikka kysymyksenasettelu olisi erilainen. Tällöin voidaan sanoa, että aineisto on reliaabeli. Reliabiliteettia voi Eskolan ja Suorannan mukaan testata esimerkiksi toisella havainnoitsijalla, sekä useammalla havainnointi tai haastattelu kerralla.

Kvalitatiivista tutkimusta on vaikeaa arvioida tiettyjen ennalta määrättyjen indikaattorien avulla. Usein kvalitatiivinen tutkimus on osiensa summa, mutta hyvät haastattelumenetelmät tai niiden purkaminen helposti työstettävään muotoon ei takaa onnistunutta tutkimusta. Myöskään hyvin kirjoitettu tutkimus ei välttämättä ole hyvä tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa tulkinalle jää aina varaa niin tutkijan, kuin työtä tulkitsevan puolelta. Tästä edellä mainitusta syystä laadullista tutkimusta on syytetty luotettavuuskriteerien epämääräisyydestä.⁴⁶

4. Analyysiluku ja tulokset

4.1 Vastaajien uskonnollinen tausta ja suhtautuminen uskonnollisuuteen

Aluksi halusin kartoittaa vastaajien uskonnollista taustaa, jotta saan tietynlaisen perusymmärryksen siitä, miten uskonnollisuus näkyy ja realisoituu vastaajien elämässä. Uskonnollinen aktiivisuus tai uskossa eläminen vaikuttaa ihmisen elämänsäkuvaan ja käyttäytymiseen, joten tutkimukseni kannalta relevanttia oli saada vastaajien tausta ja suhtautuminen selville. Käsitys heidän uskonnollisuudestaan saattaa heijastua heidän suhtautumiseensa kisapappeja kohtaan tai siihen, minkälaista kanssakäymistä he harjoittavat kisapappien kanssa.

Seitsemästä urheilijasta kuusi kuului evankelisluterilaiseen kirkkoon ja yksi edusti Suomen vapaata evankelisluterilaista seurakuntaa. Viidestä toimihenkilöstä

---

⁴⁶ Eskola & Suoranta 1998, 210.

kaikki kuuluivat evankelisluterilaiseen kirkkoon. Yhden toimihenkilön⁴⁷ suku oli hieman muihin vastaajiin verrattuna uskonnollisissa asioissa aktiivisempi, mutta vastaaja itse ei kokenut olevansa uskonnollinen. Lähes kaikki vastaajat⁴⁸ kuvailivat omaa uskonnollisuuttaan perinteiseksi, perussuomalaiseksi tapauskonnollisuudeksi, jossa omaa uskonnollisuutta ei korosteta tai tuoda esille julkisesti. Kirkollinen aktiivisuus oli erittäin vähäistä ja suurin osa vastaajista⁴⁹ totesi vain kuuluvansa evankelisluterilaiseen kirkkoon ilman sen suurempaa merkitystä tai syytä sekä käyneensä rippikoulun.

Vastaajat kertoivat käyvänsä kirkossa ainoastaan häissä, hautajaisissa, rippijuhlissa ja jouluna. Nykypäivänä oman uskonnollisuuden toteuttaminen on yksityisempää ja kirkon perinteisiin suhtaudutaan vierastavasti. Maailma on muuttunut sekä globalisoitunut ja uskonnollisuus muuttuu siinä mukana. Uskonnon tulee vastata monimuotoisempiin elämänskysymyksiin ja muuttua yhteiskunnan mukana. Vaikka yhteiskunta ja ihmisten uskonnollisuus on muuttunut, ei muutos tarkoita vieraantumista kirkosta, se voi myös herättää kaipuuta menneeseen.⁵⁰

Siis tota, ihan normaali evankelisluterilainen, rippikoulut käynyt, että ei oikeastaan sen ihmeellisempi tai kummallisempi. Tämmöisestä perus suomalaisesta kodista. Tosin äiti on ollut kirkkovaltuutettunakin ja näin, mutta ei oo mitään semmoista erityisempää uskonnollista. V4

Vastauksissa näkyy tietynlainen Suomalainen vaatimattomuuden mentaliteetti uskonnollista aktiivisuutta kohtaan. Kirkossa käyntiä pyritään edellä mainittujen vastauksien tavoin perustella, ikään kuin se olisi häpeällistä tai vaivaannuttavaa kertoa käyvänsä kirkossa. Tämä häpeällisyys pyritään sivuuttamaan sillä, että todetaan kirkossa käynti vain pakollisten juhlien ja suurien pyhien sanelemaksi.

Yksi vastaajista⁵¹ oli kirkollisissa toiminnoissa aktiivinen ja osallistui seurakunnan toimintaan selkeästi muita vastaajia aktiivisemmin. Vastaaja käy kesäisin mahdollisuuksien mukaan seurakunnan järjestämällä leireillä tapaamassa lapsia ja nuoria. Vastaajan elämässä uskonto ja uskonnollisuus olivat suuremmassa roolissa, kuin muilla vastaajilla. Vastaaja U5, joka oli aktiivinen seurakuntalainen, oli selkeästi ylpeä seurakunnallisesta aktiivisuudestaan ja siitä,

---

⁴⁷ V2.

⁴⁸ U1, U2, U3, U4, U6, U7, V1, V2, V3, V4, V5.

⁴⁹ U1, U4, U5, U6, V1, V2, V3, V4.

⁵⁰ Yeung, Uskonnollisuuden tila ja tulevaisuus.

⁵¹ U5.

että sai olla kirkon toiminnassa mukana. Hän näki kirkon paikaksi, jossa voi keskustella erilaisista asioista, jotka mietityttävät ja hän saattoi hakea toisenlaista lähestymistapaa erilaisiin elämänkysymyksiinsä tai asioihin, jotka vaivasivat häntä.

Mä käyn kirkossa laulamassa joka vuosi vähintään kauneimmat joululaulut ja sitten saattaa jossain muussakin tapahtumassa olla, mutta seurakunnan toiminnassa olin aika aktiivisesti nuorena mukana ihan kuusi vuotiaasta asti seurakunnan kerhoissa siihen asti, että olin, onko se sitten 13 ja silloin sä siirryt lapsista nuoriin ja sulla vähän muuttuu ne vetäjät, niin sitten mä rupesin itsekin pitämään, niin kun seurakunnan kerhoa mun kaverin kanssa nuorempana. U5

4.2 Suhtautuminen kisapappeihin

Vastaajien positiivinen suhtautuminen kisapappeihin ei ollut yllättävää, koska kaikki heistä ovat kuitenkin olleet kisapapin kanssa tekemisissä ja käyttäneet heidän palveluitaan. Kysymys ei kuitenkaan ole niin yksinkertainen, vaan suhtautumiseen vaikuttaa monia erilaisia elementtejä. Seuraavaksi käyn niitä avainkohtia lävitse, mitkä asiat vaikuttivat vastaajien suhtautumiseen kisapappeja kohtaan.

Kahdella vastaajista kisapappi näyttäytyi äiti- tai isähahmona⁵² molempia vastaajia yhdisti se, että heidän kokemuksensa kisapapista olivat verrattain nuorena koettuja. Heidän nuori ikä ja mahdollinen yksinäisyys arvokilpailuissa tai leireillä voi vaikuttaa kisapapin näyttäytymiseen isällisenä tai äidillisenä hahmona heille. Nuori urheilija käy paitsi urheilun tuomia elämänmuutoksia lävitse, mutta myös henkilökohtaisessa elämässä tapahtuvia muutoksia, joita monet ikätoverit käyvät myös lävitse. Urheilijoilla tämä ikätovereihin verrattu ero on toisaalta se, että he joutuvat tämän muutoksen keskellä vielä kilpailemaan maailman huipulla ja tuhansien katsojien katseiden alla. Kukaan muu vastaajista ei käyttänyt samankaltaisia termejä vastatessaan kysymykseeni. Kuvaillessaan kisapappia, toinen näistä vastaajista⁵³ kuvaili kisapapin olleen isällinen hahmo hänelle kisoissa, jonka läsnäolo toi turvallisuuden tunnetta ja kotoisuutta. Toinen vastaaja⁵⁴ kuvasi kisapappia pullan tuoksuiseksi äiti-ihmiseksi, joka on aina

---

⁵² U1, U2.

⁵³ U2.

⁵⁴ U1.

hyvällä tuulella ja luo turvallisuuden tunnetta urheilijaan. Kisapapille ominaisia luonteenpiirteitä, joita vastauksista nousi esille, oli lämmin, luotettava, iloinen, avoin, helposti lähestyttävä, persoonallinen ja myönteinen.

Juha Lankisen mukaan sairaalapapeilta potilaat odottavat hyvin samankaltaisia ominaisuuksia kuin urheilijat kisapapeilta. Näitä ominaisuuksia ovat luottamuksellisuus, hengellinen auktoriteetti, myötätuntoisuus sekä vilpittömyys. Potilaiden selkein odotus kohdistui luottamukseen, jota papin viran koettiin vahvistavan. Potilaat kokivat papin viran tukipilariksi luottamuksen, joka mahdollistaa avoimen keskustelun viranhaltijan kanssa.⁵⁵

Lähes kaikki vastaajista⁵⁶ korostivat henkilökemian vaikutusta kisapapin kanssa toimimiseen. Tietenkin suurin osa ihmissuhteista, joiden kanssa toimitaan jatkuvassa yhteistyössä, vaatii henkilökemiaa, mutta mielestäni kisapappien neutraali lähestymistapa asioihin helpottaa henkilökemioiden toimimista. Kaikki eivät tule toimeen kaikkien kanssa ja se on täysin ymmärrettävää. Olympiakomitean materiaaleista ei noussut esille sitä, kuinka paljon urheilijoita tai toimihenkilöitä jättää kisapappien palveluita käyttämättä henkilökemiasta johtuvien ongelmien takia. Joillekin sana pappi tai kisapappi voi herättää negatiivisia muistikuvia esimerkiksi lapsuudesta tai nuoruudesta. Yksi vastaajista⁵⁷ nosti juuri tämän asian esille.

Kyllähän pappi sanana herättää tiettyä luottamusta, mutta sitoutuu myös todella paljon esimerkiksi lapsuuden mielikuviin pappeudesta, että siellä on joku äijä Jeestulemassa ja saarnaamassa. Sellainen urheilija, jolla tällaisia kokemuksia on papista, niin kun se kuulee kisapapista, niin sehän juoksee karkuun sitä. U6

Vastaajan U6 vastauksesta nousee hyvin esille se, miten varautunut joku voi olla kisapappeja tai pappeutta kohtaan. Lankisen mukaan Suomalaisessa kulttuurissa pappeuteen liitetään usein laadullisia määritteitä. Pappia usein kuvaillaan isälliseksi, perhe- tai kansan papiksi. Yleisesti papit jakaantuvat Lankisen mukaan kahteen selkeästi jaettavaan leiriin, jossa ovat nuoret papit ja vanhat papit. Usein nuoria pappeja pidetään helposti lähestyttävinä sekä luonteeltaan rennommilla. Vanhemmat papit mielletään virkakakeskeisiksi, jolloin papit vaikuttavat käyttävän henkistä sekä hengellistä valtaa sekä antavat vaikutelman arvokkuudesta. Nämä

---

⁵⁵ SASS 2000, 76-77.

⁵⁶ U1, U3, U4, U5, U6, U7, V5.

⁵⁷ U6.

edellä mainitut ominaisuudet tekevät vanhemmat papit vaikeammin lähestyttäviksi.⁵⁸ Kisapapit asettuvat tässä kategoriassa ikään kuin nuoren ja vanhan papin välimaastoon. He nauttivat urheilijoiden luottamusta ja kunnioitusta asemaansa nähden, mutta ovat silti helposti lähestyttäviä sekä kynnys keskustelun avaukselle koetaan helpoksi.

Kisapapin luottamus, henkilökemiat ja arvostus on saavutettu monen vuoden työllä. Luottamuksen rakentajana on ollut helppo lähestyttävyys ja kisapappien oma aktiivisuus urheilijoiden suuntaan. Vastaajat korostivat myös sitä, että sana pappi on jo luottamusta herättävä. Vaikeista asioista keskustelu koetaan helpommaksi silloin, kun voi luottaa toiseen ihmiseen ja kisapapit ovat onnistuneet tekemään tämän keskustelukynnyksen erittäin matalaksi. Tähän suurin vaikuttaja on varmasti se, että papilla on ehdoton vaitiolovelvollisuus myös lain edessä, jolloin heille voi kertoa todella kivuliaita asioita tai ajatuksia omasta elämästä ilman, että kertojan täytyy varoa asian vuotamista julkisuuteen.⁵⁹

Sairaalapapin työn alkua leimaa hyvin pitkälti samat ongelmat kuin kisapapeillakin. Etenkin alussa Marja-Leena Meller-Mattilan mukaan sairaalapappi hakee omaa paikkaansa työyhteisössä. Monet kysymykset ovat avoinna ilman vastauksia, jotka tulevat ainoastaan kokemuksen myötä. Miten toimia eri osastoilla, miten työaika kannattaa jakaa tai mistä löytyvät ne eniten apua tarvitsevat. Kisapappi joutuu puntaroimaan aivan samoja kysymyksiä, miten toimia eri kilpailupaikoilla, miten kisojen aikana liikutaan eri kisakyläiden välillä ja kuten sairaalapapeilla, niin kisapapilla on myös huoli siitä, mistä löytää ne eniten apua tarvitsevat.⁶⁰ Niin sairaalapapeilla kuin kisapapeillakin on takanaan suuri määrä kokemusta, joka on käytännöllistä osaamista, päättelyä erilaisissa tilanteissa sekä hiljaista tietoa, joka tarkoittaa toimintaan liittyvää sanaton osaamista. Hiljainen tieto on pitkän kokemuksen tulosta, joka auttaa heitä selviytymään erilaisista tilanteista. He tietävät milloin tulee kuunnella, milloin puhua tai vain olla läsnä. Hiljainen tieto auttaa myös reagoimaan erilaisissa tilanteissa ja tämä kokemus tekee kantajastaan huippuosaajan.⁶¹

Pappiskoulutus ohjaa kisapappien persoonaa, mutta pappeus ei muodosta sitä kokonaisuudessaan. Pappiskoulutus tai papin virka luo myös luottamuksen

---

⁵⁸ SASS 2000, 72-75.

⁵⁹ Kettunen 2014, 113.

⁶⁰ SASS 2000, 33-34.

⁶¹ OTJT 2002, 72.

tunnetta vastaajiin⁶² ainoastaan vastaaja U1 nosti esille sen, että jos kisapappi Huovinen ei olisi pappi hän ei todennäköisesti puhuisi hänelle lainkaan tai ainakaan samalla tavalla kuin tällä hetkellä. Vastaajien otos on suhteellisen suppea, jos otetaan huomioon Suomen olympiajoukkueen todellinen koko ja vaihtuvuus kilpailuiden välillä, niin on erittäin hankalaa arvioida kuinka paljon muita saman tyyliisiä vastaajia mahdollisesti voisi olla, kenelle papin kanssa keskustelu on ainoa mahdollisuus aroista tai vaikeista asioista keskustelulle, mutta mielestäni on hyvä tiedostaa, että papin virka herättää selkeää luottamusta ja helpottaa keskustelua ja joissain tapauksissa jopa mahdollistaa sen. Vastaajat arvostavat myös kisapappien tuomitsemattomuutta ja ymmärtäväisyyttä. Heidän mielestään kynnyksellä mennä puhumaan kisapapille on muotoutunut matalaksi ja keskustelun avaus kipeistäkin aiheista tuntuu luonnolliselta.

Negatiivista suhtautumista kisapappiin ei haastateltavista löytynyt kuin yhdeltä vastaajalta⁶³. Tämä tapahtui ennen kisapappiin tutustumista ja ensimmäisten yhteisten kilpailuiden jälkeen urheilija myönsi, että hän voisi selviytyä kisoista ilman valmentajaa, mutta ei ilman kisapappia. Selkeä enemmistö myönsi negatiivisen ja kyseenalaistavan suhtautumisen löytyvän usein joukkueen ulkopuoleisista tahoista, jotka eivät todellisuudessa tiedä mitä kisapappi kisajoukkueen mukana tekee tai mikä kisapapin rooli joukkueessa on. Suurimmat kyseenalaistavat tahot olivat joko media, joukkueen ulkopuoleinen yksittäinen henkilö tai juuri kisajoukkueeseen noussut urheilija, jolla ei ole selkeää käsitystä siitä, mitä kisapapin toimintaan kuuluu. Vastaajista kuusi⁶⁴ kertoi kuulleensa ulkopuolisilta tahoilta kyseenalaistamista tai negatiivista suhtautumista kisapappiin. Kaikki mainitsivat negatiivisen suhtautumisen johtuvan tietämättömyydestä ja kaksi vastaajaa⁶⁵ mainitsi median kyseenalaistajaksi. Muut vastaajista, jotka mainitsivat joukkueen ulkopuolisen kyseenalaistajan, vaikuttivat siltä, että he tarkoittavat mediaa, mutta en ymmärtänyt haastattelutilanteessa tarkentaa kysymystäni siten, että olisin saanut selville, keitä nämä ulkopuoliset tahot olivat.

Yksi vastaajista⁶⁶ tiesi kertoa, että kaksi urheilijaa olivat lopettaneet kisapapin kanssa tekemänsä yhteistyön tai keskustelun sen jälkeen, kun

---

⁶² U1, U2, V2 U5, U6, U7, U4.

⁶³ U5.

⁶⁴ U1, U2, U5, V2, V4, V5.

⁶⁵ V4, V5.

⁶⁶ U1.

urheilupsykologi tuli kisajoukkueen mukaan. Yksi haastattelemani toimihenkilö⁶⁷ totesi, että vuosia sitten oli olympiakomitean johdossa kyseenalaistamista kisapappia kohtaan. Kisapapin toimintaa on näiden kyseenalaistajien toimesta pidetty turhana ja kisapappeihin on mennyt ylimääräistä rahaa, josta ei ole saatu vastineeksi mitään konkreettista hyötyä. Myös yksi urheilijoista⁶⁸ mainitsi, että hänen uransa alkuaikoina on kuulunut kyseenalaistamista ja ihmettelyä kisapapin mukana olemiseen liittyen. Hän kuitenkin tarkensi vastaustaan, että ihmettelyä on ollut varsin vähän. Vastaajista neljä⁶⁹ kertoi, että he eivät ole koskaan kuulleet mitään negatiivista tai kyseenalaistavaa sanottavan kisapapeista.

Mäkin olen ollut aluksi häntä vastaan, koska mun valmentaja ei millään saanut akreditointia kisoihin tai majotusta tai mitään apua siihen, että mun valmentaja olisi ollut mukana, mutta sitten meillä on muuta sakkia ja sitten sanotaan, että valmentaja ei pääse sen takia, että paikat on täynnä ja mä olen ollut aluksi ihan sitä mieltä, että no miksi siellä on joku pappi jos mun valmentaja ei pääse, koska mä tarviin enemmän sitä valmentajaa, kun sitä pappia. Nykyään kyllä ottaisin Leenan joka ikiseen reissuun mukaan jos vain saisin ja juurikin tämän persoonan takia, koska oon huomannu että pystyn pärjäämään ilman valmentajaa siellä kisoissa. U5

Urheilijat ja toimihenkilöt ovat kokeneet kisapappien toiminnan olympialaisissa positiivisena ja halunneet jatkaa yhteistyötä myös omien lajiensa arvokilpailuissa. Kisapappi Huovinen on osallistunut ainakin hiihdon ja yleisurheilun arvokilpailuihin olympialaisten lisäksi. Etenkin maastohiihdon puolella kisapappi on ollut aktiivisesti mukana toiminnassa. Vastaaja V1 kertoi hiihtojoukkueen pyrkivän pitämään kisapapin tietyillä leireillä mukana, jotta uudet urheilijat ja toimihenkilöt pääsevät tapaamaan kisapapin, mutta myös vanhvat pääsevät keskustelemaan kisapapin kanssa. Kisapapille on tärkeää hyvän yhteistyön kannalta tietää sekä tuntea urheilijoiden ja toimihenkilöiden elämäntilanteet, jotta auttaminen olisi mahdollisimman tehokasta arvokilpailuissa.

Molemmat tämän hetken kisapapit ovat olleet mukana toiminnassa vuodesta 2004 asti. Heitä ennen kisapappina toiminut Göran Hellberg teki myös erittäin pitkän uran kisapappina aina vuodesta 1970 vuoteen 2003. Hellberg on saanut tunnustusta olympiakomitealta vuonna 1996 Atlantan olympialaisissa Sisupuukko numero 5 muodossa ja myös 18.01.2018 pidetyssä urheilugaalassa hän sai elämäntyöpalkinnon tekemästään kisapapin työstä.

---

⁶⁷ U1.

⁶⁸ U2.

Kisapappeja kohtaan on vuosien varrella kohdistunut paljon ennakkoluuloja, sekä oletuksia heidän tehtävistään. Pääosin ennakkoluulot ja kyseenalaistaminen on tapahtunut median puolelta, mutta myös urheilijoiden sekä toimihenkilöiden keskuudessa näkyy ennakkoluuloja. Yleisölle, urheilukansalle ja urheilupäättäjille tuntuu olevan helpommin perusteltavissa esimerkiksi urheilupsykologin käyttäminen, kuin kisapapin⁷⁰. Usein kysymys on tietämättömyydestä, mutta myös elämän aikana koetut negatiiviset kokemukset papin kanssa saattavat vaikuttaa kanssakäymisen laatuun tai suhtautumisessa kisapappiin.

Kysyessäni ennakkoluuloista osa vastaajista kertoi, etteivät ole kohdanneet muiden toimesta ennakkoluuloja kisapappeja kohtaan. Haastateltavista monilla⁷¹ oli ollut henkilökohtaisesti ennakkoluuloja kisapappia kohtaan. Kaikki jotka olivat kokeneet ennakkoluuloja, perustelivat sen johtuneen tietämättömyydestä, mitä kisapappi konkreettisesti tekee tai kuka hän edes on. Etenkin nuorille urheilijoille kisapappi saattaa olla epämääräinen tai etäinen henkilö, koska he eivät ole kisapappia vielä tavanneet tai toimineet hänen kanssaan. Tästä syystä kisapappi pyrkii käymään valmistavilla harjoitusleireillä tutustumassa urheilijoihin ennen kauden alkua tai suuria kansainvälisiä kisoja. Kisapappi pyrkii ottamaan kontaktin leireillä ja kisoissa mahdollisimman moneen urheilijaan⁷². Sairaalapappien kohdalla tietämättömyys heidän toimenkuvasta tai mitä heidän kanssaan voi keskustella, ei vaikuta olevan ongelma siinä missä kisapappien kohdalla. Papin kuuluminen sairaalaympäristöön vaikuttaa luonnollisemmalta, kuin kilpакenttien laidalle. Tietenkin sairaalassa ihmiset ovat yleisesti ottaen tietystä syystä, jossa myös kuolema on läsnä ja tästä syystä sairaalapapin läsnäolo vaikuttaa luonnollisemmalta.

Vastaajista yksi⁷³ oli toiminut sekä Göran Hellbergin, että Leena Huovisen kanssa. Tässä tapauksessa ennakkoluulot olivat kohdistuneet enemmän henkilökemioihin, kuin kisapapin toimintaan. Vastaaja nosti henkilökemioissa esille sen, että kisapappi toimii tietyllä tavalla kilpailuissa ja kun tämän toimintatavan on oppinut tuntemaan, on kisoissa helpompaa toimia kisapapin kanssa, koska heille on syntynyt tietynlainen toimintamalli. Myös luottamus täytyi uudelleen rakentaa kisapapin vaihduttua.

---

⁶⁹ U4, U6, U7, V3.

⁷⁰ V2.

⁷¹ U1, U2, U3, U4, V5, U6, U7.

⁷² V3.

⁷³ U2.

Haastateltavista kaksi⁷⁴ nosti esille sen, että ei oikein tiennyt mitä kisapapin kanssa tehdään tai keskustellaan. Kisapappiin tutustumisen jälkeen heille selvisi, että kisapapin kanssa ei tarvitse puhua ainoastaan uskonnosta tai uskontoon liittyvistä asioista, eikä myöskään rukoilla. Heille vaikutti tulevan pienenä yllätyksenä, että kisapapin kanssa voi keskustella mistä aiheesta tahansa. Molemmat vastaajat kuvailivat myös keskustelua kisapapin kanssa sanalla ”helpottava”. Vastaajien kuvaus helpotuksesta viittaa siihen, että he ovat olleet helpottuneita keskustelun sisällön ollessa neutraali uskontoon nähden, mutta myös sitä, että he ovat saaneet keskusteltua heille vaikeistakin asioista.

Yksi haastateltavista⁷⁵ oli kannustanut joukkueoveriaan keskusteluun kisapapin kanssa, koska kyseinen urheilija jännitti kisasuorituksiaan todella paljon. Haastateltava itse kärsi myös kisoja edeltävästä jännittämisestä, kun hänelle tulokset kisapapin kanssa toimimisesta olivat olleet positiivisia, suositteli hän kisapappia myös joukkueoverilleen. Haastateltava kertoi myös itse miettineensä pitkään pitäisikö hänen jutella kisapapin kanssa.

Ekoja kertoja mä mietin oikeesti uskallanko mä mennä juttelee kisapapin kanssa, että mitä muut ajattelee. Mitä muut ajattelee siitä että mä puhun kisapapin kanssa, nyt mä toteen silleen, että paskat muista. Mä totean tän tarpeelliseksi, ajatelkoon muut mitä tahansa. U1

Tutkimukseni aluksi en ollut ajatellut kysyväni kisapapin sukupuolesta mitään, mutta yksi vastaajista⁷⁶ nosti esille naisten vähemmistön joukkueen johdossa ja toimihenkilöiden parissa. Tästä heräsi mielenkiintoni siihen, onko kisapapin sukupuolella merkitystä. Sukupuolikysymykseen vastasi viisi urheilijaa⁷⁷ ja kolme toimihenkilöä⁷⁸. Kaikki eivät tähän kysymykseen voineet vastata, koska en ensimmäisiltä haastateltaviltani ymmärtänyt tätä kysyä ja tästä syystä yksi urheilija ja kolme toimihenkilöä ei vastannut kysymykseen.

Yhdenkään vastaajan mielestä kisapapin sukupuolella ei ole merkitystä, mutta naisurheilijat korostivat sitä, miten hienoa on, että heillä on nainen kisapappina. Urheilun maailma on hyvin miesvoittoinen ja naisten määrä on selkeästi vähemmistössä. Urheilijoiden määrä on suhteellisen tasainen miesten ja naisten välillä, tietenkin lajista riippuen.

---

⁷⁴ U1, U4.

⁷⁵ U1.

⁷⁶ V3.

⁷⁷ U3, U4, U5, U6, U7.

Etenkin naiseutta ja naisurheilun luonnetta on vastaajien⁷⁹ mukaan helpompi käsitellä naispapin kanssa. Yksi naisvastaaja⁸⁰ sanoi että sukupuoliella ei ole merkitystä hänelle. Kaikki muut vastaajat, jotka olivat naisia, pitivät naispapin mukana oloa positiivisena asiana. Toimihenkilöistä yksikään ei sanonut sukupuoliella olevan merkitystä. Tärkeintä on toimihenkilöiden⁸¹ mukaan se, millainen kisapappi on ja miten hän hoitaa tehtävänsä.

Vastaaja V3 nosti sukupuolikysymyksen alun perin esille ja korosti sitä, miten naispappi tuo hyvän lisän miesvaltaiseen toimihenkilöiden joukkoon. Naisurheilijoita kisajoukkueesta on noin puolet, mutta vastaajan mukaan toimihenkilöistä vain 2-4 on naisia, joka on erittäin pieni määrä suhteutettuna toimihenkilöiden kokonaismäärään tai naisurheilijoiden määrään. Tämä tarkoittaa sitä, että suurimmalla osalla naisurheilijoista on miespuoleinen valmentaja, päävalmentaja, joukkueenjohtaja, huoltaja, lajipäällikkö tai muu toimihenkilö. Tässä mielessä kisapappi Huovinen toteuttaa erittäin suurta roolia naisurheilijoille heidän tukihenkilönään.

Kisapappien merkitys harjoituskaudella urheilijoiden elämään on pieni. Urheilijoiden arjessa tekemisestä ja tukemisesta vastaavat valmentajat, henkiset valmentajat, urheilupsykologit, hierojat, lääkärit, fysioterapeutit, ystävät, perhe ja muut lähiomaiset. Usein huippu-urheilijan ympärillään on paljon tekijöitä ja auttajia. Kisapappiin voi olla yhteydessä kisojen välissä, mutta auttamisen pääpaino kisapapeilla on arvokisoissa sekä leireillä. Kisapappi Huovinen osallistuu eri lajien valmistaville leireille ennen arvokisoja tai kauden avausta. Paralympia puolella kisapappi Silfverhuth ei osallistu lajien leireille, mutta hänelle voi soittaa tai sopia tapaamisen arvokisojen välisellä ajalla. Yksittäisten lajien arvokisoihin Silfverhuth on osallistunut, jos kisat on pidetty Suomessa tai ne ovat sopineet hänen omaan aikatauluun. Silfverhuth osallistui esimerkiksi Lontoon paralympisurheilun MM-kilpailuihin. Urheilijoilla ja toimihenkilöillä on omat arjessa mukana olevat aktiiviset tukihenkilönsä, mutta mihin kisapappi sijoittuu heidän tukihenkilöverkostossaan?

Urheilijoista viisi⁸² sanoi kisapapin kuuluvan heidän tukihenkilöverkostoon. Osa sanoi kisapapin roolin olevan liian pieni heidän tukihenkilöverkostossa, kun

---

⁷⁸ V3, V4, V5.

⁷⁹ U3, U4, U5.

⁸⁰ U7.

⁸¹ V4, V5.

⁸² U1, U2, U3, U4, U5.

toiset asettivat kisapapin ihan tukihenkilöverkoston kärkeen. Ainoastaan kaksi⁸³ sanoivat kisapapin kuuluvan tukihenkilöverkostoon myös kisatapahtumien ulkopuolella. He molemmat painottivat sitä, että jos tulee joku hätä tai tilanne, jossa he uskovat kisapapista olevan hyötyä he soittavat kisapapille. Nämä molemmat urheilijat ovat tunteneet kisapappi Huovisen jo useita vuosia. Lähes kaikki urheilijat sanoivat, että kisatapahtumassa tai leireillä kisapappi kuuluu tukihenkilöverkoston kärkipäähän. Osittain tämä varmaan johtuu siitä, että heillä ei ole näitä arjessa mukana olevia tukihenkilöitä mukana kilpailuissa, muita kun lähtökohtaisesti valmentaja. Paralympia urheilijat⁸⁴ sanoivat, että kisapapilla ei ole minkäänlaista roolia heidän arjessa tukihenkilönä. Kilpailutilanteissa rooli oli suurempi, mutta ei merkittävä. Heidän suhtautumiseensa vaikutti se, että he eivät tavanneet kisapappia käytännössä kuin neljän vuoden välein. Tämä oli myös selkeä kohta, jossa paralympia urheilijat eivät olleet niin tyytyväisiä kisapapin toimintaan. Kisapappia toivottiin aktiivisemmaksi osallistujaksi myös leireille ja muihin arvokilpailuihin. Tämä on tietenkin ongelmallista siinä mielessä, että Silfverhuth kuten myös Huovinen toimittavat kisapapin tehtävää omien päivätöidensä ohella, eivätkä siis ole kokoaikaisia kisapappeja.

Toimihenkilöille kisapappi ei ollut niin merkittävässä roolissa tukihenkilöverkostossa. Vastaajista neljä⁸⁵ mainitsi kisapapin roolista omassa tukihenkilöverkostossaan. Kisapappi koettiin enemmän työkollegaksi kuin tukihenkilöksi. Kisapapin rooli tukihenkilönä oli olympiakomitean suunnitelman mukainen, eli toimihenkilöiden työhyvinvointia lisäävä. Vastaajat korostivat sitä, että he käyttävät kisapappia apunaan erilaisissa joukkueeseen liittyvissä asioissa, mutta henkilökohtaista tukea he eivät tarvitse siinä määrin mitä urheilijat.

Kisojen välisellä ajalla kaikki toimihenkilöistä tapasivat kisapappia. Keskustelun aiheet olivat laidasta laitaan niin elämästä, uskonnosta, kuin urheilullisista suorituksista. Yksi vastaaja⁸⁶ kertoi käyneensä ainoastaan urheiluun liittyviä keskusteluja edellisen kisapapin Göran Hellbergin kanssa, mutta Leenan kanssa keskustelut ovat olleet monipuolisempia, joissa käsiteltiin kaikkia elämän osa-alueita. Vastaajista kolme⁸⁷ kuvasi kisapappia eräänlaiseksi pelastusrenkaaksi, jota ei tarvitse aktiivisesti käyttää, mutta tiedostaa sen olemassaolon, jos tilanne

---

⁸³ U3, U4.

⁸⁴ U6, U7.

⁸⁵ V1, V2, V3, V5.

⁸⁶ V1.

⁸⁷ V1, V2, V3.

sitä vaatii. Toimihenkilöistä kukaan ei nimennyt itselleen tukihenkilöverkostoa samalla tavalla kuin urheilijat nimesivät. Tällä tarkoitan sitä, että urheilijat nimesivät valmentajan, hierojan tai ystävät ja perheen tukihenkilöikseen. En tiedä ymmärsivätkö toimihenkilöt kysymyksen eri tavalla kuin urheilijat vai miksi kysymykseen syntyi näin suurta hajontaa vastaajien kesken. Kisapapin rooli toimihenkilöiden tukihenkilöverkostossa on puhtaasti ammatillinen ja kisapappia käytetään asiantuntijana enemmän kuin tukihenkilönä.

Kisapapeilla on merkittävä rooli etenkin traumaattisten kokemusten purkamisessa, koska usein traumaattisen kokemuksen kohdannut ihminen ei voi purkaa tapahtunutta lähipiirinsä kanssa läpi kovinkaan kattavasti, koska traumaattisen kokemuksen jakaminen lisää stressiä läheisissä. He eivät kykene välttämättä ymmärtämään mitä urheilija tai toimihenkilö on käynyt läpi tilanteessaan. Tämän tuskan jakaminen läheisten kanssa saattaa aiheuttaa läheisille myötätuntostressiä (compassion stress).⁸⁸ Kisapapeilla on koulutuksensa puolesta työkalut käsitellä vaikeitakin asioita ilman että se vaikuttaa heidän toimintaansa tai jaksamiseensa. Tietenkin jos kuormittavuus vaikeiden asioiden kanssa on kisapapeille liikaa, niin he saattavat itse oireilla autettavan asioiden parissa.

4.3 Kisapapit apuna

Kisapappien toiminta ei ainoastaan liity sielunhoitoon tai henkiseen auttamiseen. Kisapapit ovat monessa asiassa mukana auttamassa, niin urheilijoita, kuin toimihenkilöitäkin. Kisapappien auttaessa urheilijoita tai toimihenkilöitä he usein löytävät itsensä tekemästä mitä erilaisempia asioita. Koko asiantuntijatiimi sekä toimihenkilöt tekevät kaikkensa sen eteen, että urheilijoilla olisi parhaat mahdolliset puitteet keskittyä omiin suorituksiinsa ja kilpailemiseen.

Kisapappi Huovinen auttoi esimerkiksi vuonna 2015 kilpailuihin valmistautumisleirillä Hongkongissa olleita toimihenkilöitä ja urheilijoita uusimaan viisumit, jotka olivat erilaiset mitä olympiakomiteassa oli oletettu.⁸⁹ Tämä Huovisen apu viisumeiden kanssa pelasti heidän harjoitusleirin ja siten myös valmistautumisen kilpailuihin. Huovinen on myös lainannut suihkua yhdelle

---

⁸⁸ SA

⁸⁹ V3.

urheilijalle keskellä yötä. Vastaajan huoneessa majoittuneella toisella urheilijalla oli kilpailusuoritus heti aamulla ja hän ei halunnut häiritä hänen valmistautumista, niin vastaaja pääsi Huovisen huoneessa suihkuun.⁹⁰ Huovinen on myös nähty ladun varrella vaihtosauvojen kanssa ja edellinen kisapappi Göran Hellberg on juossut bussin perässä, koska yksi urheilijoista unohti piikkarinsa bussiin.

Paralympia puolella kisapappi Silfverhuth auttaa kisakylässä toimiston rutiineissa ja johtaa kisajärjestäjän puolesta tulleita avustajia toimistotehtävissä. Hän on myös suorituspaikoilla, jos avulle on tarvetta ja auttaa urheilijoita selviämään ihan joka päiväisistä haasteista.⁹¹ Paralympia joukkueessa on esimerkiksi näkövammaisia urheilijoita, joita kisapappi Silfverhuth opastaa löytämään ruokalaan tai lukee heille päivän lehden ja on muutenkin yleisenä apuna urheilijoiden arjessa kisojen ajan niin paljon kuin vain kykenee.⁹²

Kisapapit ovat yksi pari silmiä, korvia, jalkoja ja käsiä lisää joukkueeseen⁹³. Heidän työtehtäviinsä kuuluu urheilijoiden ja taustojen apuna olo. Tätä he pyrkivät toteuttamaan parhaansa mukaan ja tavoitteena on etenkin urheilijoiden, mutta myös toimihenkilöiden kokonaisvaltainen hyvinvointi, sekä mielenrauha jotta he voivat keskittyä ainoastaan kilpailuihin⁹⁴.

Arvokisat ovat pitkiä, olivat ne sitten EM-kilpailut, MM-kilpailut tai olympialaiset. Urheilijat ja toimihenkilöt saattavat lähteä arvokilpailuihin ennen itse kilpailun alkua, koska kisapaikalla saattaa olla esimerkiksi erilainen ilmasto tai aikaero Suomeen verrattuna. Urheilijan totuttautuminen uuteen ympäristöön vie aikaa ja usein kilpailuihin lähdetessä järjestetään, niin sanottu valmistavaleiri, jonka tarkoituksena on saada urheilijat mahdollisimman hyvään fyysiseen tilaan vallitsevassa ympäristössä ennen itse päätapahtumaa. Vaikka urheilijat ja toimihenkilöt ovat pitkän ajan poissa kotoa ei heidän muu elämänsä pysähdy kilpailuiden ajaksi. Omassa perheessä, läheisissä tai ystäväpiirissä saattaa kilpailujen aikana sattua jotain sellaista mikä vaikuttaa huomattavasti heidän toimintakykyynsä kilpailuissa. Kisapappien monipuolinen osaaminen nousee tällaisessa kriisitilanteessa merkittäväksi. Tämän takia kisapappi on usein mukana jo valmistavilla leireillä ennen suuria kilpailuja, jotta urheilijat ja toimihenkilöt tulisivat tutuiksi. Kisapapin tulee tuntea urheilijat ja toimihenkilöt

---

⁹⁰ U5.

⁹¹ V5.

⁹² U6.

⁹³ V2.

⁹⁴ V3.

mahdollisimman hyvin ja tätä kautta luoda luottamussuhde heihin. Tämä liittyy kokonaisvaltaiseen sielunhoitonäkemykseen, joka tarkoittaa autettavan koko elämäntilanteen huomioonottamista.⁹⁵ Kisapappien tulee myös muokata sielunhoidollista toimintaansa vallitsevan kontekstin mukaisesti. Leireillä tapahtuva sielunhoito eroaa kilpailuissa tehdystä sielunhoidosta, koska konteksti on erilainen.

Psyykkinen tai fyysinen tuska voi eristää ihmistä. Etenkin fyysinen tuska on urheilijan kannalta erittäin ongelmallinen, koska silloin urheilija ei kykene harjoittelemaan tai kilpailemaan, jolloin urheilija saattaa eristäytyä muusta joukkueesta. Myös urheilijan ura voi olla vaarassa, jos fyysinen vamma on liian traumaattinen tai kiputilaa ei saada hallintaan. Tällainen merkittävä vastoinikäynti voi aiheuttaa urheilijassa eksistentiaalisen kriisin ja kyseenalaistamista elämän tarkoituksesta tai mielekkyydestä.⁹⁶

Vastaajista seitsemän⁹⁷ kertoi erilaisista tapahtumista, jotka olivat vaatineet akuuttia sielunhoidollista keskusteluapua kisapapin kanssa. Keskustelun kohteena oli erilaisia tapaturmia, parisuhteen päättymisen, läheisen kuolema, joukkueen sisäinen kriisi, henkilökohtainen syy tai uran päättymisen loukkaantumiseen ennen kilpailua.⁹⁸ Kaikissa edellä mainituissa tapauksissa ei pysty kriittisesti arvioimaan olisiko urheilija tai toimihenkilö pystynyt jatkamaan kilpailuissa mukana ilman keskustelua kisapapin kanssa, paitsi loukkaantumiseen edes keskustelu ei auttanut. Tosin vastaajista kolme⁹⁹ mainitsi ettei olisi pystynyt hoitamaan työtään tai kilpailemaan ilman kisapapin apua. Mielestäni luku on merkittävä, koska esimerkkitapaukset ovat Lontoon ja Rion olympialaisista eli kahdet olympialaiset peräkkäin. Suomen olympiajoukkueen urheilijoiden ja toimihenkilöiden määrä on kuitenkin verrattain pieni etenkin kesälajeissa, joten avun tarve on ollut selkeä. Nämä nopeasti muuttuvat tilanteet tarkoittavat sitä, että kisapapeilla ei ole samanlaisia ajankäytön mahdollisuuksia, kuin traditionaalisesti toteutetussa sielunhoidossa, jossa asiakkaan kanssa voidaan käydä keskustelua rauhallisessa ympäristössä sekä käyttää keskusteluun tarvittava määrä aikaa. Suuremman ongelman kanssa voidaan tehdä sielunhoitosuunnitelma, jota toteutetaan pidemmällä aikavälillä, prosessinomaisesti. Sielunhoidon

---

⁹⁵ Kettunen 2014, 47.

⁹⁶ Kettunen 2014, 63.

⁹⁷ U1, U2, U3, U4, U6, V1, V5.

⁹⁸ U1, U3, U4, U6, V1, V5.

⁹⁹ U1, V1, V5.

perusolettamuksena on kuitenkin se, että hädässä olevaa kuunnellaan ja autetaan, oli siihen käytettävissä aikaa paljon tai vähän.¹⁰⁰

Yksi vastaajista¹⁰¹ kertoi uhranneensa Rion olympialaisiin valmistautumiseen lähes kaiken vapaa-aikansa, kaverisuhteita ja parisuhteen. Parisuhteen päättyminen kesken kilpailuiden oli erittäin suuri henkinen kriisi, johon urheilija tarvitsi ammattilaisen apua ja tässä kisapapilla oli suuri merkitys.

Toinen urheilija¹⁰² kertoi loukkaantuneensa ennen viimeistä kilpailua urallaan. Kilpailut olivat ohi ennen kuin hän oli edes otellut ja siinä samassa loppui hänen kilpauransa. Akuutti henkinen kipu ja ahdistus mitä hän koki, oli erittäin raskasta. Kisapappi hakeutui tietoisesti hänen seuraansa useana päivänä ennen kotiin lähtöä, koska huomasi miten raskas pettymys loukkaantuminen oli urheilijalle ollut. Urheilijan itsensä mukaan hän meni erittäin heikoilla jäillä kyseisen tapahtuman jälkeen.

Sitten kun kilpailusuoritus epäonnistuu, tavoite ei täyty tai tapahtuu loukkaantuminen, niin usein pettymys on todella suuri ja sitä on vaikeaa ymmärtää, jos sitä ei ole itse kokenut. Pettymykset ovat olleet monella¹⁰³ urheilijalla keskustelun aiheena kisapapin kanssa. Kisapappi Huovinen on sanonut, että suurta pettymystä voi verrata pieneen kuolemaan¹⁰⁴. Myös pikaluistelija Mika Poutala sanoi tekemässään Facebook videossa¹⁰⁵, että hänen Vancouverin olympialaisissa tekemä virhe maksoi hänelle mitalin ja siitä aiheutunut pettymys ja suru oli hänelle raskaampi kokemus kuin hänen oman isänsä kuolema.

Kisapappien tekemässä auttamistyössä tulee aika-ajoin vastaan loukkaantumisia, kärsimystä ja syyllisyyttä. Urheilijat asettavat vartalonsa todella kovan rasituksen alaiseksi. Loukkaantuminen tai epäonnistuminen niin harjoituksissa, kuin arvokisoissa voivat aiheuttaa urheilijalle syyllisyyden tunnetta. Urheilija voi tuntea syyllisyyttä epäonnistumisesta tai loukkaantumisesta. Tämä saattaa konkretisoitua ajatuksina siitä, olisinko voinut tehdä jotain paremmin estääkseni loukkaantumisen tai olisiko jokin toinen kilpailun aikana tekemäni ratkaisu voinut varmistaa mitalin. Kisapappien tehtävä tällaisessa tilanteessa ei Kettusen mukaan ole syyllisyyden vahvistaminen tai

---

¹⁰⁰ Kiiski 2009, 10.

¹⁰¹ U1.

¹⁰² U6.

¹⁰³ U1, U2, U4, U6.

¹⁰⁴ <https://yle.fi/urheilu/3-7061148>.

torjuminen, vaan kisapappi voi olla urheilijalle läsnä tällaisen ongelman kanssa ja auttaa urheilijaa ymmärtämään koettua syyllisyyttä tai kärsimystä, sekä auttaa jakamaan sitä urheilijan kantamaa raskasta henkistä taakkaa.¹⁰⁶

Urheilija voi panostaa useita vuosia siihen yhteen kilpailuun ja unelmaan olympiavoitosta, jos harrastusvuodet lasketaan mukaan niin useita kymmeniä vuosia. Urheilijan siviilielämä kärsii usein urheilusta ja sen tuomasta jatkuvasta matkustamisesta, harjoittelusta sekä leireilystä. Usein urheilija joutuu tekemään kompromisseja urheilun ja siviilielämän väliltä, mutta usein se, joka joutuu mukautumaan, on siviilielämä.

Pettymyksen sattuessa kisapappi on kuuntelijana, keskustelijana sekä myötäeläjänä urheilijan rinnalla. Urheilijat¹⁰⁷ kokivat että kisapapille on helpompi purkaa ensimmäiset ajatukset, mitä sillä pettymyksen hetkellä mieleen tulee. Valmentajaa ei koettu yhtä puolueettomaksi ja neutraaliksi kuuntelijaksi. Valmentajan ja urheilijan suhde on hyvin tiivis, joten suuren pettymyksen sattuessa voi tulla sanoneeksi jotain, mitä ei oikeasti tarkoita. Tällainen voi sekoittaa valmentajan ja urheilijan yhteistyösuhteen jopa peruuttamattomasti. Urheilijan ja valmentajan suhde on myös hyvin ammatillinen eli valmentajan tehtävänä ei myöskään ole auttaa henkisessä kriisissä olevaa urheilijaa, vaan ohjata hänet oikeanlaisen avun luokse.

Kilpailijat ovat usein hyvin yksinäisiä mahdollisen pettymyksen hetkellä. Valmentajat tai muut toimihenkilöt ovat läheisessä kanssakäymisessä urheilijan kanssa, mutta he eivät välttämättä ole niitä urheilijan lähimpiä ihmisiä, joille urheilija haluaa avautua ongelmistaan tai mielteistään. Kilpailumatkat ja leirit ovat myös pitkiä rupeamia pitkin vuotta ja vievät paljon urheilijan aikaa läheisiltä. Urheilijat joutuvat jatkuvasti olemaan yksin ja se yksinäisyys voi itsessään olla syy hakeutua sielunhoitoon.¹⁰⁸ Usein urheilijat tarvitsivat vain jonkun, joka on läsnä siinä hetkessä, jonkun, jolle jakaa ajatuksiaan tai tunteita.

Kisapappien tärkeimmät työkalut ovat keskustelu ja kuuntelu. Keskustelua käydään urheilijoiden ja toimihenkilöiden kanssa leireillä, kisoissa ja vapaa-ajalla. Osa urheilijoista¹⁰⁹ ja kaikki valmentajat¹¹⁰ kertoivat olevansa kisapapin kanssa yhteydessä myös kilpailujen välissä. Leirit ja joukkueiden kauden aloitukset ovat

---

¹⁰⁵ <https://www.facebook.com/mika.poutala/videos/10156136548290789/>

¹⁰⁶ Kettunen 2014, 59.

¹⁰⁷ U1, U2, U6.

¹⁰⁸ SK 1997, 204.

¹⁰⁹ U2, U3, U6.

tärkeä paikka kisapapille. Ensinnäkin on tärkeää tehdä kisapappi henkilönä tunnetuksi, koska nuoremmat urheilijat tai muut ensikertalaiset eivät välttämättä ole vielä tavanneet kisapappia eivätkä tiedä hänen toimintatapojaan. Myös se mitä kisapapin kanssa voi keskustella saattaa olla urheilijoille ja toimihenkilöille epäselvää. Vastaajista kolme¹¹¹ mainitsi, etteivät he tiedäneet mitä kisapapin kanssa voi keskustella, kuka kisapappi on tai millaisissa asioissa kisapappia voi lähestyä. Olympiajoukkueen johto on tehnyt selkeän linjauksen, että kaikki urheilijat ja toimihenkilöt olisivat tavanneet kisapapin ennen kilpailuja¹¹². Myös kisapappien mediassa saama huomio on lisännyt heidän tunnettavuuttaan ja nykypäivänä tiedostetaan paremmin se, miksi kisapappi on mukana kisoissa ja mitä he siellä tekevät. Tämä on osaltaan poistanut niitä tapauksia missä urheilija ei välttämättä tiedä, että kisajoukkueeseen kuuluu myös kisapappi.¹¹³ Paralympia puolella kisajoukkueen koko on varsin pieni ja ainakin kerran kisapappia ei voitu lähettää kisajoukkueen mukaan, koska joukkueen akkreditointikiintiöt olivat täynnä. Tämä tapahtui Vancouverin paralympialaisissa 2010 Suomen joukkueeseen kuului tällöin ainoastaan viisi urheilijaa.¹¹⁴

Kuuntelu on sielunhoidollisesta näkökulmasta toinen erittäin tärkeä kommunikoinnin osa-alue. Edellä on tullut muutama esimerkki kuuntelutilanteista, mutta sen kuuntelun ei tarvitse olla kriisiapuun liittyvää tai suuren pettymyksen jälkeistä turhautumisen kuuntelua, vaan se voi olla ihan arkipäiväistä seurana olemista urheilijoille ja toimihenkilöille.

Kisapappi Huovinen on pappiskoulutuksensa lisäksi myös työnohjaaja. Olympiakomitea on tiedostanut tämän vahvuuden ja siitä syystä keskittänyt Huovisen ammattitaidollista osaamista kisapapin tehtävien lisäksi olympiajoukkueen työhyvinvointiin. Myös kisapappi Silfverhuth on ollut apuna urheilijoiden, että toimihenkilöiden työhyvinvoinnin parantamisessa. Työhyvinvointiin liittyy monenlaisia tehtäviä kisapappien toiminnassa. Huovinen on käynyt toimihenkilöiden kanssa henkilökohtaiset keskustelut ainakin hiihdon ja yleisurheilun puolella, jossa hän on erittäin aktiivisesti mukana myös muissa arvokisoissa, kun olympialaisissa. Kisapapit ovat auttaneet selvittämään

---

¹¹⁰ V1, V2, V3, V4, V5.

¹¹¹ U1, U6, U7.

¹¹² V4.

¹¹³ U6, U7.

¹¹⁴ V5.

konflikteja urheilijoiden välillä tai jos jonkin lajin joukkueessa on ollut vaikeuksia useiden urheilijoiden välillä.

Toimihenkilöiden työnohjaus on noussut kisapappi Huovisella selkeäksi osa-alueeksi hänen asiantuntijatehtävissään olympiajoukkueessa. Olympiakomitea otti mukaan toimintaansa urheilupsykologit, jotka toimivat osittain samalla alueella kuin kisapapit. Tosin heidän tulokulmansa urheilijoiden kanssa toimimiseen on suorituslähtöinen, kun taas kisapappi kohtaa urheilijan suorituksesta ja tuloksesta riippumattomana henkilönä. Olympiakomitea on pyrkinyt rakentamaan kokonaisvaltaista asiantuntijaryhmää, joka palvelee urheilijoita ja toimihenkilöitä mahdollisimman tehokkaasti. Roolit ja tehtävät ovat rakentuneet kyselyiden, tarpeiden ja vuosien tuoman kokemuksen kautta. Valmentajista ja toimihenkilöistä kaikki viisi kertoivat keskustelelevansa kisapapin kanssa myös kisojen ulkopuolella. Osa vastaajista¹¹⁵ kertoi käyttävänsä kisapappia ”sparratakseen” omaa suoritustaan ja toimintaansa. He refleктоivat omaa tekemistään ja hakevat kehittymisen mahdollisuuksia kisapapin kanssa. Myös päivittäinen työskentely ja omien työtehtävien tehokas suorittaminen on ollut keskustelun aiheena ainakin yhdellä¹¹⁶ valmentajista.

Tiedän sen, että noita meidän huoltoryhmää ja just valmentajia on sparrattu ja varmasti se on ihan hyvä, että niitä just sitten sparrataan, koska hekin ovat myös niin kun, kovissa paineissa joutuvat työskentelemään ja henkilökemiat voi välillä myöskin siellä paukkua, että kyllä se mun mielestä on ihan hyvä asia, että myös heitä autetaan ja myös se apu menee, niin kun, sinnekin suuntaan. eikä vain ja ainoastaan urheilijoille, koska kyllä me ollaan niin riippuvaisia meidän suksihuoltajistakin, että jos meidän sukset ei toimi, niin kun jostain syystä, niin sitten ollaan, niin kun lirissä, kyllähän se on tärkeää, että ne toimii siellä tiiminä, niin kyllähän sen tiimihengen ja sellaisen niin kun henkilökemioiden siellä pitää toimia saumattomasti yhteen, että kun se heitä auttaa, niin kyllä se mun mielestä on hyvä asia. U4

Huippu-urheilijat ovat kaikki suhteellisen saman henkisiä, voimakastahtoisia ihmisiä, jotka ovat arvokilpailuissa fyysisten ominaisuuksiensa äärirajoilla. Kaikkien tavoitteena on saada oma paras suoritus tehtyä juuri sillä samalla hetkellä. Kyseistä kilpailua varten on urheilija saattanut harjoitella vuosia ja toimihenkilöt ovat kulkeneet myös urheilijan kanssa saman matkan. Konfliktin mahdollisuutta saattaa lisätä se, että urheilijat eivät majoitu yksin vaan yleensä

---

¹¹⁵ V1, V2, V5.

¹¹⁶ V5.

heillä on toinen tai useampi urheilija, jotka jakavat saman huoneen. He saattavat kilpailla eri aikoina, joka luo aikataulullisia ongelmia tai he saattavat kisata toisiaan vastaan. Tällainen asetelma itsessään aiheuttaa jo jännittynyttä ilmapiiriä ja nostaa konfliktien mahdollisuutta.¹¹⁷

Mieti nyt, että siellä kisoissa, kaikki huippu urheilijat on samanlaisia voimakastahtoisia ihmisiä ja sä oot huippuusi viritetty ja sulla on hirveä paine ja sun pitää pystyä suoltamaan just sillä oikealla hetkellä se sun huipputulok ulos. Ja sitten kun niitä laitetaan kaikki samaan soppaan sinne, niin kun, ja sä et oo missään omassa huoneessa, vaan sulla on siellä kämppikset ja muut ja sitten sun pitää jotenkin selviytyä ja voi olla, että kilpailet sitä sun kämppistä vastaan tai teillä on eri päivinä kisat ja pitää osata tasapainoilla siinä jotenkin, että ei se oo mikään ihme, että siellä välillä vähän niin kun ärräpäät saattaa lentää ja sattua kaiken näköistä, että se vaan menee näin, niin sitten se on ihan hyvä, että pääsee sitten juttelemaan ja keskustelemaan niin kun jonkun joukkueen ulkopuolisen kanssa, joka kuitenkin ymmärtää tätä hommaa. Ja on nähnyt kaiken näköistä. U4

Kisatilanteet ovat aina haastavia niin urheilijoille kuin toimihenkilöillekin. Erilaisia konflikteja tai epäselviä tilanteita tulee väistämättä jokaisissa kilpailuissa.¹¹⁸ Mitä vähemmän niitä tapahtuu, on urheilijoiden ja toimihenkilöiden etu, mutta kun niitä tapahtuu, koetaan kisapappien tuoma keskusteluapu ja ammattitaito hyödylliseksi niiden ratkaisemisessa. Konfliktissa voi olla mukana yksittäinen urheilija tai koko joukkue. Vastaajat¹¹⁹ painottivat kisapappien tietynlaista joukkueen ulkopuolisuutta tai neutraaliutta konfliktien ratkaisemisessa.

5. Kisapapit arvokisoissa

Kuten edellä on jo tullut ilmi, niin kisapappi osallistuu eri lajien leireille ja myös olympiajoukkueen valmistaville leireille. Tämä on ollut olympiakomitean tietoinen valinta.¹²⁰ Kisapapin työ ja toiminta arvokisoissa olisi huomattavasti paljon haasteellisempaa, jos hän ei olisi tavannut urheilijoita tai toimihenkilöitä ennen kilpailuja. Urheilijoiden ja toimihenkilöiden luottamuksen ansaitseminen, sekä itsensä tunnetuksi tekeminen ennen arvokisoja on tärkeää, koska kisapapin palveluita käyttävät oppivat kisapapin toimintatapoja ja kisapappi heidän. Etenkin

---

¹¹⁷ U4.

¹¹⁸ V4.

¹¹⁹ V1, V3, V5.

¹²⁰ V4.

sielunhoidollisesta näkökulmasta se, että tapaisi ihmisiä ensimmäistä kertaa vasta siinä vaiheessa, kun he ovat kilpailuissa muuttaisi kisapapin toimintaa, koska kilpailuissa urheilijat ovat henkisesti herkemässä tilassa.¹²¹

Kaksi toimihenkilöä¹²² ja yksi urheilija¹²³ nosti tämän valmistautumiseen liittyvän näkökulman esille. Molemmat toimihenkilöt ovat aktiivisesti kisapapin kanssa yhteistyössä ja sitä kautta ovat oppineet tuntemaan myös kisapapin toimintatapoja. Työhyvinvoinnin näkökulmasta toimihenkilöille on tärkeää, että kisapappi on tullut heille tutuksi leireillä tai muissa harjoitustapahtumissa ennen arvokisoja.

Vastaaja V1 mielestä tietyt vuosittain järjestettävät valmistavat leirit ovat ehdottoman tärkeitä kisapapin ja joukkueen yhteistyölle, koska siinä missä urheilijat luovat lähtökohdat tulevalle kaudelle, niin kisapappi myös luo lähtökohdat tulevaan kauteen ja yhteistyöhön urheilijoiden ja toimihenkilöiden kanssa. Vastaaja U4 korosti sitä, että leireillä on kisapapin ja urheilijoiden helpompaa tutustua toisiinsa ja oppia tuntemaan toistensa toimintatapoja. Luottamuksen rakentaminen ja henkilökemioiden opetteleminen leiriolosuhteissa on todettu hyödylliseksi tavaksi. Arvokisoissa jos tapahtuu jotain odottamatonta, niin kisapappi osaa reagoida kyseisen ihmisen tarvitsemalla tavalla. Tällaisissa tilanteissa kisapappi voi hyödyntää sitä tietoa, mitä hän on leireillä oppinut urheilijoista ja toimihenkilöistä.

Kisapapin toimintaa on kehitetty vuosien saatossa enemmän kokonaisuutta palvelevaksi asiantuntijan rooliksi. Olympiakomitea on halunnut kehittää kisapapille osallistuvan asiantuntijatoiminnan toimintamallia, joka käsittää urheilijoiden ja toimihenkilöiden valmentautumisessa mukanaolon arvokisojen lisäksi. Olympiajoukkueen ja kisapappien tavoite on se, että kaikki urheilijat ja toimihenkilöt olisi tavattu jossain muodossa ennen arvokisoja.¹²⁴

Kyllä me pyritään koko ajan rakentamaan semmoista toimintamallia, että me ollaan prosesseissa ja meidän asiantuntijat ja ihmiset jotka tässä, on niin kun, osa tätä kokonaisuutta, mutta olennaisin asia mitä tapahtuu siellä matkalla kisoihin ja silloin me pyritään, niin kun rakentamaan tällaista osallistuvan asiantuntijatoiminnan toimintamallia, mikä tarkoittaa sitä, että nämä ihmiset on niin kun osa urheilijoiden ja valmentajien arkea ja sitä valmentautumisen kokonaisuutta ja sitä kautta sitten myös se Leenan toimintatapa on muotoutunut matkan varrella, että osan urheilijoiden kanssa

---

¹²¹ V2.

¹²² V1, V4.

¹²³ U4.

¹²⁴ V4.

on jo niin kun useampivuotisia yhteistyökuvioita, mutta sitten tietenkin kisajoukkueessa on sellaisiakin urheilijoita, että joiden kanssa kaikki ei ole ollut tekemisissä ja kyllä tavoitella on ehdottomasti se, että kaikki urheilijat olisi tavattu ja nähty ja oltu tekemisissä ennen kisoja, että se on mennyttä maailmaa, että sinne lähtisi ihmisiä jotka tapaisi sitten kisoissa ensimmäisen kerran.

V4

Olympialaisissa kisakylät voivat olla todella pitkän matkan päässä toisistaan. Tämä aiheuttaa ongelmia etenkin kisapapin ja urheilupsykologin kohdalla, koska he molemmat työskentelevät yksin. Tietenkin asiantuntijatiimiin kuuluu muitakin, mutta muita terveydenhuollon asiantuntijoita on enemmän. Lääkäreitä, fysioterapeutteja, naprapaatteja sekä hierojia on useampia mukana, joten heidän työnsä on osittain jaettua. Kisapappi joutuu aikatauluttamaan matkansa ja sen, miten hän liikkuu eri kisakyläiden välillä ja milloin. Tämä aikataulutus ja liikkuminen voi aiheuttaa ongelmia saatavuuden kanssa, koska hätä tai konflikti ei katso aikaa, eikä paikkaa. Tosin vastaajista kukaan ei sanonut, että ei olisi pystynyt kisapapin kanssa keskustelemaan, vaikka etäisyydet voivat kasvaa. Vastaajat eivät myöskään eritelleet sitä, miten kommunikointi tapahtui, jos kisapappi oli toisessa kisakylässä. Tuliko hän paikan päälle toiseen kisakylään vai tehtiinkö keskustelu esimerkiksi videopuhelun avulla.

Kisakylässä toimii uskonnollinen keskus, jonka tarkoituksena on tarjota eri uskontokuntien edustajille mahdollisuus hiljentymiseen tai oman uskonnon edustajan tapaamiseen. Erilliset huoneet löytyvät kristityille, muslimeille, juutalaisille, buddhalaisille, hinduille ja tunnustuksettomille uskonnoille. Suomen joukkueen kisapappi voi järjestää ehtoollisen, hartauden tai jumalanpalveluksen uskonnollisessa keskuksessa tai sitten paikallisen merimieskirkon tiloissa, jos sellainen löytyy järkevän etäisyyden päässä kisakylästä.

Kysyessäni ihmisten aktiivisuutta uskonnollisiin tilaisuuksiin, oli vastaus hieman yllättävä haastateltavien yleisen uskonnollisuuden perusteella. Urheilijoista viisi¹²⁵ kertoi osallistuvansa erilaisiin hetkiin, rukoukseen tai hiljentymiseen kilpailuiden aikana. Ainoastaan kaksi sanoi suoraan, etteivät he osallistu uskonnollisiin tilaisuuksiin. Toisaalta vastaaja U5 sanoi vastauksessaan, etteivät nämä ”hetket” välttämättä ole uskonnollisia, vaan enemmän sellainen yhdessä vietetty hetki, jolla on rauhoittava vaikutus ja ne eivät ole sisällöltään uskonnollisia eivätkä viittaa suoraan mihinkään uskontoon, mutta sisältävät

---

¹²⁵ U1, U3, U4, U5, U7.

uskonnollisia arvoja. Vastaajan mukaan kisapappi Huovinen tekee tämän todella tyylikkäästi, koska joitain ihmisiä häiritsee sana uskonnollisuus tai uskonto. Vastaajan U5 mukaan nämä tilaisuudet ovat olleet suosittuja hetkiä kilpailuiden keskellä, koska ne rauhoittavat ja vievät ajatukset pois kilpailuiden tuomasta hektisyydestä ja jännityksestä.

Suurimmalla osalla urheilijoista aikataulut pakollisten asioiden, kuten harjoitusten, hieronnan tai joukkueen muiden tapaamisten kanssa menee kisapapin tilaisuuksien päälle, mutta he pyrkivät osallistumaan tilanteen mukaan. Osa vastaajista¹²⁶ kertoi myös ottavansa silloin tällöin yhteyttä kisapappiin yksityisen keskustelun saamiseksi, jos he eivät päässeet osallistumaan yhteiseen hartaushetkeen.

Toimihenkilöistä kukaan ei sanonut osallistuvansa uskonnollisiin tilaisuuksiin. Jokainen vastaajista sanoi suhtautuvansa positiivisesti uskonnollisiin tilaisuuksiin, mutta eivät osallistu niihin valmennuksellisista tai joukkueenjohdollisista kiireistä johtuen. Vastaajat pitivät myös erittäin positiivisena sitä, että tällainen mahdollisuus tarjotaan urheilijoille.

Suomen olympiajoukkueelle ei järjestetä koko joukkueen yhteisiä hartauksia tai uskonnollisia hetkiä, vaikka kisapappi joukkueessa onkin. Kisapappi saa itse järjestää tällaisia tilaisuuksia, mutta koko joukkueen aikatauluihin tällaisia tilaisuuksia ei laiteta. Yksittäiset urheilijat tai ryhmät voivat omien aikataulujensa puitteissa osallistua tällaisiin vapaaehtoisin tilaisuuksiin tai hetkiin.¹²⁷

Ainoa koko ryhmän tapahtuma joka haastattelumateriaaleista nousi esille, oli hiihtäjien yhdellä valmistavalla leirillä vuosia sitten järjestetty yhteinen hetki leirin läheisessä erämaakirkossa, johon osallistui kaikki leirillä olleet hiihtäjät. Vastaajan U4 muistin mukaan tämä on ollut ainoa kerta, jolloin koko ryhmälle on järjestetty yhteisesti jotain uskonnollista toimintaa.

Urheilijoilla on tiukat rutiinit harjoittelun, elämäntapojen ja kilpailemisen suhteen.¹²⁸ Nykyiset kisapapit ovat olleet mukana olympiajoukkueen toiminnassa vuodesta 2004. He ovat tänä aikana oppineet olympiajoukkueen käytännöt, toimintatavat ja he ovat oppineet samalla myös tuntemaan pitkäaikaisia maajoukkue urheilijoita sekä heidän toimintatapojaan.¹²⁹ Kisapapeille on syntynyt

---

¹²⁶ U1, U3.

¹²⁷ V4.

¹²⁸ U1.

¹²⁹ U5.

urheilijoista, toimihenkilöistä ja kilpailuista omia rutiineja. Kisamatkat ovat pitkiä ja siellä rutiinit nousevat korostetusti esille, koska ne ovat se asia johon urheilija tai toimihenkilö usein tukeutuu.¹³⁰

Urheilijat ja toimihenkilöt ovat vuosien saatossa kasvaneet siihen, että kisapappien tarjoamat palvelut ovat olemassa. Urheilijat ja toimihenkilöt voivat luottaa siihen, että tällainen erityinen asiantuntija on siellä arvokisoissa paikalla auttamassa heitä, mikä on muodostunut merkittäväksi toimijaksi vuosien varrella.¹³¹ Kaksi¹³² vastaajaa korosti rutiineissa sitä, että vaikka he eivät itse käy kirkossa aktiivisesti tai rukoile, niin olympiajoukkueessa kuitenkin on sellaisia ihmisiä, joille nämä kirkolliset rutiinit ovat tärkeitä, joko viikoittain tai jopa päivittäin, jolloin tällaisen palvelun tarjonta on tärkeää, juurikin näiden rutiinien kannalta. Myös ennen kilpailua tai kilpailun jälkeen, sekä voiton tai häviön jälkeen urheilijoilla voi olla tietyt rutiinit, jotka ovat heidän oman elämän tai urheilu-uran kannalta merkittäviä.¹³³

Kilpailijoiden kanssa toimiminen hektisessä ympäristössä, kesken urheilijoiden suurimpia kilpailuita vaatii erittäin suurta tilannetajua, sekä ymmärrystä miten toimia ja milloin toimia. Osa tästä kokemuksesta on tullut useiden vuosien ja monien kilpailujen tuoman kokemuksen kautta, sekä rakentamalla luottamusta urheilijoiden kanssa leireillä. Sielunhoidollinen toiminta pyritään usein järjestämään rauhallisessa ympäristössä, missä häiriötekijöitä on mahdollisimman vähän. Olympialaisten kisakylä tai muiden arvokisojen kilpailupaikat ovat tiiviisti rakennettuja, jossa oman rauhan löytäminen voi olla hankalaa. Jos sielunhoidolliseen prosessiin kuuluu useampi tapaamiskerta, Kiiski suosittelee pitämään tapaamiset samassa paikassa.¹³⁴ Haastattelumateriaaleissani ei yksikään vastaaja kertonut käyttävänsä jatkuvaa sielunhoitoa, vaan sielunhoidollista apua kaivattiin usein silloin, kun tapahtuu jotain odottamatonta. Sielunhoito toimi urheilijoilla ja toimihenkilöillä ikään kuin hengellisenä ensiapuna, kun he purkivat tapahtumia kisapappien kanssa. Kummallakin kisapapilla on myös urheilutaustaa, joten urheilullinen ymmärrys auttaa kisapappeja myös toimimaan urheiluympäristössä, jossa juuri edellä mainittu ajoitus yhteydenottaminen urheilijaan on erittäin herkkää sekä tilannekohtaista.

---

¹³⁰ U1, U3.

¹³¹ V1.

¹³² V2, V4.

¹³³ V4.

¹³⁴ Kiiski 2009, 57.

Kisapappien toiminnassa on nähtävissä paljon samaa sairaalapappien kanssa. He ovat paikalla, kun jotain odottamatonta tapahtuu ja akuutin avun tarve on suuri. Toisaalta heitä voi kohdata aivan arkisissa tilanteissa, kuten vaikka kahvilla tai ruokalassa. Sairaalapapeilla on kisapappien tavoin erittäin hektinen työympäristö, joka vaatii totuttelua ja sopeutumista ennen kuin he pystyvät toimimaan täydellä teholla. Kisapapeilla kesti pitkään tottua toimimaan kilpailuissa ja ikään kuin löytämään oman paikkansa joukkueen sisällä. Aloittelevalla sairaalapapilla on samankaltaisia ongelmia alussa kuin kisapapeilla, kun ei oikein tiedä miten toimia ja missä toimia. Vaikka sairaalapapeilla on oma työhuone he yleensä kiertävät eri osastoilla ja käyvät kuulumisia läpi potilaiden kanssa työhuoneidensa ulkopuolella. Kisapappien osalta tämä tapahtuu usein joukkueen yhteisissä tiloissa, jossa kilpailijat usein kokoontuvat sosialisoitumaan toisten urheilijoiden kanssa. Keskustelut voivat olla kahdenkeskeisiä tai kaikkien paikalla olevien kanssa tapahtuvia. Kisapapit ovat myös huomanneet tämän olevan erinomainen taktiikka saada mahdollisimman moneen urheilijaan kontakti.

Arvokisat ovat aina tärkeä tapahtuma urheilijalle. Hyvä kisamenestys voi antaa urheilijalle taloudellista helpotusta palkintorahojen muodossa tai uusien sponsoreiden kautta. Arvokisoissa menestyminen parantaa myös harjoittelu ja kilpailu mahdollisuuksia tulevaisuudessa. Toisaalta huono menestys taas voi vaikeuttaa urheilijan arkea ja tulevaisuuden mahdollisuuksia esimerkiksi sponsorien tai tukien menetyksen johdosta. Tunteet ja jännittäminen voivat inspiroida ja parantaa suoritusta tai ne voivat haitata suoritusta. Etenkin positiiviset tunteet ja niiden kontrollointi voivat auttaa huippusuoritukseen. Innostuksen ja ahdistuksen välillä on kuitenkin hyvin pieni ero. Urheilija voi helposti innostua liikaa, joka aiheuttaa varomattomia virheitä tai hän voi ahdistua juuri ennen kilpailusuoritusta, joka vaikuttaa negatiivisesti suoritukseen. Ahdistus on suorassa yhteydessä jännitykseen ja aiheuttaa urheilijassa etenekin fyysistä jännittyneisyyttä.¹³⁵

Vastaajista viisi¹³⁶ kertoi keskustelleensa kisapapin kanssa ennen kilpailuja jännittämisestä ja sen kontrolloinnista. He halusivat keskustella kisapapin kanssa, koska kisapappi on neutraali henkilö, joka on tuloksesta ja suorituksesta vapaa ihminen. Kisapapin vahvuus oli se, että hän sai ohjattua urheilijoiden ajatukset pois jännityksestä ja itse kisasuorituksesta siten, että

---

¹³⁵ Syer & Connolly 1990, 90-91.

¹³⁶ U1, U4, U5, U7, V1.

kilpailijat pystyivät valmistautumaan paremmin. Vastaajista U1 mainitsi, että kisapapin ihmistuntemus on harjaantunut vuosien varrella siten, että hän osaa tunnistaa jännityksen oireita ja lähestyä urheilijoita oikealla tavalla auttaakseen jännityksen hoitamisessa.

Vastaajista U4 ei itse kokenut jännittävänsä, mutta kertoi kisapapin olevan apuna muille jännityksen hoidossa. Vastaajan mukaan muiden jännityksen hoito kisapapin toimesta antaa hänelle ja muille kilpailijoille paremmat lähtökohdat suoritukseen, koska ilmapiiri on parempi ja yllättävät jännityksestä johtuvat tunnereaktiot eivät pääse vaikuttamaan muihin kilpailijoihin. Vastaaja myös itse keskusteli kisapapin kanssa siinä mielessä, että miten hän voi tulla paremmin toimeen sellaisten ihmisten kanssa, jotka jännittävät. Muiden huomioiminen ennen kilpailua sekä yhteistyö muiden urheilijoiden kanssa voi olla hankalaa, mutta tällaisissa tilanteissa työnohjauksellinen apu voi auttaa joukkuetta menestymään paremmin. Jos olympiajoukkue katsotaan olevan urheilijoiden ja toimihenkilöiden työyhteisö, niin kisapappien tuoma työnohjauksellinen ammattitaito muodostuu kilpailueduksi, kun eri ihmisten osaaminen saadaan käyttöön jakamalla ja yhdistämällä tämä toisten osaajien kanssa.¹³⁷ Eri sidosryhmien välinen yhteistyö luo joukkueelle suuremman mahdollisuuden toimia monipuolisemmin ja tehokkaammin. Tätä tehtävää kisapapit pyrkivät myös osaltaan toteuttamaan.

Vastaaja U5 kertoi, että arvokisoissa on niin paljon paineita, että ajatuksien poisvienti kilpasuorituksen tuomista paineista on kisapapin vahvuus. Hänelle itselleen se on helpottava kokemus ja auttanut selkeästi parempiin suorituksiin. Myös U7 totesi kisapapin kanssa käytävät keskustelut ennen kilpailuja hyödyllisiksi. Kisapapin antama tuki helpotti jännitystä ja kisaa edeltänyttä ahdistusta.

Vastaajan V1 kohdalla kysymys jännittämisestä ja paineista käsiteltiin poikkeuksellisesti urheilijana, vaikka haastateltava tällä hetkellä työskenteleekin toimihenkilönä olympiajoukkueessa. Vastaaja V1 kertoi keskustelleensa kisapapin kanssa ainoastaan jännittämisestä ja kilpasuorituksista, silloin kun hän itse oli urheilija. Hänellä oli vaikeuksia saada paras suoritus toteutettua arvokisoissa ja jännittäminen vei suuren osan hänen huomiostaan valmistautumisessa. Vastaajan silloinen valmentaja suositteli keskustelemaan kisapapin kanssa jännityksestä ja kisasuorituksen parantamisesta. Vastaaja korosti myös sitä, että kisapapin pitkä

kokemus urheilijoiden kanssa toimimisesta antoi nuorelle urheilijalle todella suurta apua. Hänen mukaansa lähestyminen kisapappia kohtaan oli helppoa, sekä keskustelu oli luontevaa ja kannustavaa. Keskustelun avoimuus oli V1 mukaan rohkaisevaa.

Kisapapilla mä näkisin vahvuuksiksi sen, että hän on kuitenkin niin paljon ollut eri urheilijoiden ja lajien kanssa tekemisissä, että on sitten kokemuspohjaa varsinkin siinä tilanteessa sitten, kun urheilijalla menee hyvin tai ei niin hyvin, niin osaa olla siinä tilanteessa. V1

Urheilijoilla on paljon erilaisia keinoja henkisen jaksamisen takaamiseksi. Osa käyttää urheilupsykologiaa, osa henkistä valmentajaa, toiset kisapappia tai jotkut kaikkia kolmea. Kisapappien työ sijoittuu osittain urheilupsykologian ja henkisen valmennuksen kanssa lomittain, mutta heidän tulokulmansa on hieman erilainen.

Urheilupsykologia on verrattain nuori psykologinen tieteenala, joka hyödyntää psykologian lisäksi tietoa yhteiskuntatieteistä, liikunta- ja kasvatustieteistä, sekä liikuntaa harrastavilta, että urheilijoilta saatua kokemustietoa.¹³⁸ Huippu-urheilussa urheilupsykologia keskittyy kilpasuoritukseen ja siihen, miten urheilijan suoritusta voisi parantaa. Toinen mitä urheilupsykologia etsii, on kilpailusuorituksia tai harjoittelua häiritseviä tekijöitä ja miten harjoittelua voisi parantaa kilpailusuoritusten perusteella. Nämä lähtökohdat erottavat kisapapin urheilupsykologista, koska kisapappi on suorituksesta vapaa toimija. Näitä kahta asiantuntijaa yhdistää urheilijan henkisen suorituskyvyn parantaminen ja henkinen hyvinvointi.

Vastaajista kolme¹³⁹ mainitsi kisapapin olevan henkinen voimavara. Urheilijoista molemmat ovat pitkien matkojen kestävyysurheilijoita. Vastaaja U1 kertoi rukoilevansa jokaisella matkalla viimeisten kilometrien aikana ja hän on myös erittäin aktiivinen käyttämään kisapapin palveluita, mutta omien sanojensa mukaan hän ei ole mitenkään uskonnollinen. Rukoilu tulee vastaajan mukaan kuin itsestään tai automaationa, kun vartalosta alkaa energia loppua. Hänen tapansa yrittää kestää viimeisiä kilometrejä on hengellinen ja tämä on vastaajan lajissa kuulemma erittäin yleinen keino. Toiset kilpailijat ottavat esimerkiksi kofeiinitabletin tai muuta piristävää ennen viimeisiä kilometrejä. Jokaisella

---

¹³⁷ Ahola & Otanen 2005, 33.

¹³⁸ Matikka 2012, 23.

¹³⁹ U1, U4, V5.

urheilijalla on oma tyykinsä valmistaa itseään henkisesti raskaisiin koitoksiin. Toisilla se on rukoulu, kun toisilla se on kofeiini tai jotain muuta.

Vastaaja U1 painottaa sitä, että on tärkeää tarjota myös hengellistä tukea urheilijoille, jotka sitä tarvitsevat. Kaikille urheilijoille ei toimi samat toimintamallit. Haastattelun perusteella U1 toivoisi kisapapin osallistumista myös laajemmin eri arvokilpailuihin. Vastaajan U1 taustaryhmään kuuluu kaikki kolme henkisen puolen asiantuntijaa, eli urheilupsykologi, henkinen valmentaja ja kisapappi. Hän turvautuu kisapappiin kisoissa, koska kumpikaan hänen harjoituskauden henkisenpuolen toimihenkilöistä ei ole kilpailuissa paikalla.

Vastaaja U4 ei näe kisapappia kirkon edustajana, vaan henkisenä voimavarana tai hätävarana, johon voi turvautua ennen kilpailuja, kilpailun jälkeen tai vapaa-ajalla. U4 ei käytä henkisenpuolen valmennuksessa tai valmistautumisessa mitään muuta asiantuntijaa, kuin kisapappia.

Yhteishenki on suuri voimavara, jonka tarkoitus on auttaa henkisesti joukkuetta parempiin suorituksiin. Joukkuelajeissa joukkuehenkeä on huomattavasti helpompi työstää, kuin yksilölajeista koostuvaa joukkuetta. Esimerkiksi jääkiekkjoukkueen yhteishenkeä on helpompi rakentaa, kuin yleisurheilujoukkueen, johon kuuluu eri lajien edustajia, koska yleisurheilussa joukkueen ei tarvitse kilpailla yhdessä, vaan yksilöinä. Tämä ei kuitenkaan poista sitä faktaa, että molemmissa tapauksissa yhteishenkeä tarvitaan. Hyvä yhteishenki voi auttaa joukkuetta ja urheilijoita henkisesti parempiin suorituksiin.¹⁴⁰ Haastattelemani urheilijat kuuluvat kaikki yksilölajien edustajiin, joten vastauksien näkökulma on yksilöistä lähtöinen. Myös toimihenkilöt ovat yksilölajeihin suuntautuneita.

Kisapapin rooli yhteishengen luojana oli lähes kaikkien vastaajien¹⁴¹ mukaan merkittävä. Urheilijoista kuusi¹⁴² kertoi kisapappien luovan positiivista tunnelmaa joukkueeseen, joka vahvistaa yhteishenkeä. Vastauksissa korostui se, että vaikka kisat olisivat menneet huonosti, kisapapit löytävät aina jotain positiivista sanottavaa tai huomioitavaa, jotta joukkueen yhteishenki ei kärsisi loppukisojen ajan. Vastaaja U1 kertoi kisapappi Huovisen tehneen yhteishengen luomista varten adjektiiviringin, missä yksi sanoo adjektiivin ja seuraava jatkaa siitä eteenpäin, kunnes kierros on täynnä.

---

¹⁴⁰ Syer & Connolly 1990, 117-119.

¹⁴¹ U1, U2, U3, U4, U5, U6, V2, V3, V5.

¹⁴² U1, U2, U3, U4, U5, U6.

Kisapapin roolia on kehitetty ja toimintaa on monipuolistettu, mikä näkyy myös joukkueen yhteishengessä. Kaksi vastaajista¹⁴³ kertoi kisapappi Huovisen roolin joukkueen yhteishengen luojana kasvaneen viime vuosien aikana suurempaan rooliin, kuin aikaisemmin. Vastaaja U3 mainitsi kritiikkinä myös sen, että kisapappi on hoitanut joukkueen yhteishenkeä ja luonut kannustavaa kulttuuria, mihin joukkueen pitäisi pystyä myös ilman kisapapin apua. Vaikka kisapappi usein on kilpailuissa mukana, niin se ei ole kuitenkaan itsestäänselvyys, että kisapappi lähtee mukaan.

Vastaajan U4 mukaan joukkueen yhteishengen luomisessa on taas hyvä käyttää joukkueen ulkopuolista tai neutraalia apua, joka ei ole niin vahvasti sisällä joukkueen toiminnassa. Mielestäni vastauksissa näkyy urheilijoiden omat mielipiteet ja käytänteet siitä, kenen vastuu tai tehtävä joukkueen yhteishengen luominen ja ylläpitäminen on. Kisapapeille tämä tehtävä on tullut ikään kuin luonnostaan.

Vastaaja U5 kertoi yhteishengen riippuvan täysin kisapapista. Vastaajan mukaan urheilijat ovat leireillä eri paikoissa, tulevat kisoihin eri aikoina ja lähtevät kisoista heti suorituksensa jälkeen. Tämä johtaa siihen, että kilpailuissa ei ole missään vaiheessa koko joukkue samaan aikaan paikalla, jolloin joukkueen yhteishenkeä on mahdotonta rakentaa synergiseksi. Tästä syystä U5 toivoisi, että kilpailujen jälkeen voisi jäädä kisapaikalle seuraamaan ja kannustamaan muiden lajien urheilijoita ja sitä kautta luoda yhteishenkeä. Tutustumalla muihin joukkuelaisiin yhteishengen luominen sekä ylläpitäminen olisi luontevampaa. Tällä hetkellä lajit on eristetty toisistaan irrallisiksi ja ryhmäytymistä ei pääse tapahtumaan.

Toimihenkilöt¹⁴⁴ olivat urheilijoiden kanssa samaa mieltä siitä, että kisapappien rooli joukkueen yhteishengelle on merkittävä. Vastaaja V2 perusteli kisapapin roolia yhteishengen luojana siltä kannalta, että kisapappi voi koulutuksensa kautta tuoda uusia näkökulmia keskusteluihin tai joku kisapapin sanoma kommentti voi olla hauska, koska se tulee papilta ja tällä tavoin keventää tunnelmaa. Vastaajan V3 mukaan kisapappi luo yhteishenkeä ratkomalla ongelmatilanteita olympiajoukkuelaisten välillä. Näitä ongelmatilanteita ilmenee useissa eri lajeissa ja kisapappien apu näiden selvittämisessä on ollut korvaamatonta. Tämä näkemys

---

¹⁴³ U2, U3.

¹⁴⁴ V2, V3, V5.

menee osittain samaan kategoriaan työhyvinvoinnin kanssa, mutta sijoitin sen tähän kappaleeseen sen takia, että vastaaja korosti sen vaikutusta yhteishenkeen.

Olympia ja paralympia joukkueiden urheilijat sekä toimihenkilöt pitävät kisapappeja keskeisinä henkilöinä yhteishengen luojina ja ylläpitäjinä. Eroja vastauksien välillä syntyi siinä, kenen vastuulla yhteishengen tulisi olla. Osa vastaajista piti kisapappeja hyvänä vaihtoehtona tähän tehtävään, kun toiset olivat sitä mieltä, että yhteishengen tulisi syntyä joukkueen sisältä, eikä ulkopuolisen toimesta. Tämä on mielestäni täysin ymmärrettävää, koska ihmisten käsitys yhteishengestä ylipäättään on erilainen.

Yksi ominaisuus joka kisapapeilla nousi jatkuvasti haastattelumateriaaleissa esille, oli se, että he ovat sopivassa suhteessa joukkueen ulkopuolisia ihmisiä, jotka silti kuuluvat joukkueeseen.¹⁴⁵ Kisapappien toiminta ei muutu sen mukaan, miten urheilijat suoriutuvat kilpailuista, vaan he kohtaavat urheilijat ihmisinä. Urheilijat¹⁴⁶ arvostavat ulkopuolista keskusteluapua ja sitä, että kisapapit ovat suorituksesta vapaita ja heillä ei ole tulost vastuuta. Etenkin tällainen neutraali keskustelukumppani, jolle voi purkaa huolia, murheita tai iloa ja onnea koettiin erinomaiseksi. Keskustelu urheilun ulkopuolelta tulevan kanssa koettiin myös helpottavaksi, koska usein kilpailuissa urheilija keskittyy suoritukseen, kilpailee, analysoi suoritusta valmentajan tai valmentajien sekä yleensä myös jonkun muun toimihenkilön kanssa, jonka jälkeen aloitetaan keskittyminen seuraavaan suoritukseen. Tällainen jatkuva urheilusta keskusteleminen ja siinä urheilumaailmassa eläminen ensin arjessa ja itse kisapaikalla tai kilpamatkoilla vaatii myös vastapainoa, jota kisapapit pystyvät tarjoamaan urheilijoille ja toimihenkilöille. Arjessa urheilijat voivat kääntyä perheen, ystävien tai muiden läheisten puoleen keskustellakseen muusta kuin urheilusta, mutta kilpailuissa urheilijat eivät niin helposti pääse keskustelemaan kasvotusten urheilun ulkopuolisen kanssa.

Kisapappien vapaus rutiineista antaa aikaa toimia urheilijoiden ja toimihenkilöiden tukena ja seurana, mutta myös pidentää työpäiviä. Vapaa-aikaa urheilijoilla on rajoitetusti kisojen aikana, tietenkin lajista ja suoritus määrästä riippuen. Näillä lyhyillä vapaa-ajan hetkillä vastaajat¹⁴⁷ arvostivat sitä, että kisapappi voi lähteä heidän kanssaan mahdollisesti vaikka kahville tai keskustella

---

¹⁴⁵ U2, U3, U4, U5, U6, V1, V3, V4, V5.

¹⁴⁶ U2, U3, U4, U5, U6.

¹⁴⁷ U2, U3, U4, U6.

mistä tahansa taivaan ja maan väliltä¹⁴⁸. Valmentajista neljä¹⁴⁹ arvosti kisapappien joukkueen ulkopuolisuudessa sitä, että heille voi keskustella työhön liittyvistä asioista luottamuksellisesti ja myös sitä, että siellä on joku, joka ei ole osa sitä arkista työryhmää, vaan tulee ydinryhmän ulkopuolelta, jolloin kisapapit voivat tuoda uusia näkökulmia tai ajatuksia heidän tekemiseen. Myös vastapainoinen arkinen keskustelu kaikesta muusta kuin urheilusta sai positiivista palautetta valmentajilta.

Mahdollisen pettymyksen jälkeen on hyvä, että vastassa on joku neutraali henkilö ottamassa kilpailijan maaliin. Etenkin suuren pettymyksen jälkeen neutraalina vastaanottajana toimivat kisapapit ovat suuri apu urheilijalle, esimerkiksi ennen lehdistölle puhumista.¹⁵⁰

Vastaaja U1 korosti sitä, ettei hän puhuisi omalle valmentajalleen ikinä samalla tavalla, kun kisapapille. Hänen mukaansa kisapapille keskustelu on huomattavasti vapautuneempaa verrattuna omaan valmentajaan. Hänen ei tarvitse miettiä tarkkaan mitä hän sanoo, vaan keskustelu ja sanomiset voivat olla varomattomampia, kuin valmentajan kanssa. Urheilijat voivat puhua kisapapeille sellaisella tavalla, miten he eivät puhuisi omalle valmentajalleen tai muulle toimihenkilöstöön kuuluvalle.¹⁵¹ Kisapapit toimivat siis eräänlaisina puskureina turhautumisen purkamiselle ennen medialle tai omalle valmentajalle avautumista. Urheilijat myös itse tiedostavat tämän mahdollisuuden ja arvostavat kisapappien pitkäjänteisyyttä siinä, että he eivät tuomitse urheilijoita kovastakaan kielenkäytöstä. Myös urheilijoiden itsensä kannalta on tärkeää pettymyksen jälkeen saada purkaa mielteitä, huolia tai murheita.

Voittajan on helppo hymyillä ja silloin löytyy selkään taputtelijoita, mutta etenkin pettymyksen hetkellä tilanne voi olla vaikea urheilijalle ja silloin ulkopuolinen tuki helposti unohtuu. Urheilija saattaa jäädä ajatuksiensa kanssa joko valmentajan tai omien läheistensä varaan, mikä ei urheilijoiden¹⁵² mukaan ole ideaali tilanne. Kisapappien tehtävä ei ole huolehtia siitä, miten urheilija menestyy, vaan miten hän voi.¹⁵³

---

¹⁴⁸ U3.

¹⁴⁹ V1, V3, V4, V5.

¹⁵⁰ V1, V5.

¹⁵¹ U1.

¹⁵² U3, U6.

¹⁵³ U3.

Mun mielestä se kisapapin varsinainen tehtävä on olla, se on niin kun joukkueen ulkopuoleinen henkilö kuka kuitenkin on joukkueessa. Ja se mihin sä sitä tarvitset, niin se, että en mä Leenan tai sen edellisen kisapapin Göranin kanssa, niin ei me keskustella mistään uskonnollisista asioista, vaan me keskustellaan, niin kun, mä sanon, että ei tuu arvokisoja missä ei tulis joku sellainen, siis siellä aina sattuu ja tapahtuu kaiken näköistä ja sitten on hyvä, että on tuollainen henkilö, joka on niin, kun joukkueen ulkopuolinen henkilö, niin sä saat käydä niitä asioita siinä niin kun läpi. U4

5.1 Kisapappien hyöty urheilijoille ja toimihenkilöille

Kysyin haastateltavilta pystyvätkö he määrittämään kisapappien antaman tai tarjoaman hyödyn heille. Sana hyöty on vaikea määrittää, mutta tässä tapauksessa sanalla hyöty tarkoitan kisapappien apua ja tukea vastaajille. Tämän kysymyksen tarkoituksena oli saada tietoa siitä, saavatko urheilijat tai toimihenkilöt kisapapeilta jotain muuta apua tai kokevatko he kisapappien tarjoavan jotain muuta, kuin mitä tutkimuksessa aikaisemmin on tullut esille.

Kaikki vastaajat määrittivät kisapapin hyödyn tutkimuksen aikana nousseiden teemojen mukaisesti. Vastaajien määrittämä hyöty oli keskusteluapu, henkinen voimavara, ulkopuolinen tai neutraali näkemys asioihin, työhyvinvointi, kriisiapu, käytännönapu, jännittämisen helpottaminen, turvallisen ilmapiirin luominen ja positiivisen hengen luonti. Nämä edellä mainitut ominaisuudet ovat toistuvasti nousseet haastattelumateriaaleissa esille ja ovat kisapapin selkeitä vahvuuksia. Kisapappien hyöty linkittyy vahvasti ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja myötäelämiseen, mutta myös käytännönläheiseen työhön. Tutkimukseni alussa mainitsin edellisen kisapapin Göran Hellbergin pyytäneen tutkimusta kisapapin tarpeellisuudesta sekä toimenkuvasta. Kisapappia toivottiin 1980- luvulla keskustelijaksi, kuuntelijaksi, sielunhoitajaksi ja pitämään hartauksia. Mielestäni kisapapit edelleen täyttävät nämä toivomukset ja kykenevät vastaajien mukaan tarjoamaan juuri sitä, mitä urheilijat ja toimihenkilöt tarvitsevat. Hartauksien määrä on vähentynyt sitten 80- ja 90- luvun, mutta hengellistä sisältöä on edelleen tarjolla urheilijoille heidän omien tarpeidensa mukaan.

5.2 Kisapapit ja tulevaisuus

Kisapapit ovat olleet pitkään olympiajoukkueen mukana arvokilpailuissa. Urheilijat ja toimihenkilöt ovat tottuneet näkemään tutut kasvot kisoissa. Kysyessäni haastateltavilta kisapapin tulevaisuudesta ja siitä näkevätkö he kisapapin mukana toiminnassa, niin kaikki urheilijat ja toimihenkilöt vastasivat myöntävästi. Osa vastaajista¹⁵⁴ sanoi etteivät he voisi kuvitella arvokisoja ilman kisapappia, koska kisapappi on niin olennainen osa olympiajoukkuetta. Vastaajista kaksi¹⁵⁵ sanoi, ettei ole ollut vielä yksikään suuria arvokisoja tai olympialaisia, joissa he eivät olisi tarvinneet kisapapin konsultaatiota.

Kirkon rahallinen panostus siihen, että kisapapit voivat olla Suomen joukkueiden mukana olympialaisissa, eri lajien arvokisoissa ja leireillä on merkittävä. Toimihenkilöt ovat tämän hetkiseen tilanteeseen tyytyväisiä, mutta urheilijat toivoisivat kisapappia vielä aktiivisemmin mukaan toimintaan, etenkin leireille ja lajien omiin arvokisoihin. Etenkin paraurheilijat¹⁵⁶ toivoivat aktiivisempaa yhteistyötä olympialaisten väliselle ajalle. Hiihdon ja yleisurheilun puolella kisapappi Huovisen aktiivisuus saa suurta kiitosta. Ongelmallista tietenkin on se, että kisapapin virka ei ole täysipäiväinen työ vaan varsinaisen työn ohessa suoritettavaa lisätyötä. Tämä aiheuttaa omalta osaltaan ongelmia kisapappien aikatauluihin sekä mahdollisuuksiin osallistua niin leireille kuin arvokisoihin.

Raha on suomalaisessa urheilussa todella tiukassa ja kuten edellä mainitsin, on kisapappitoiminta merkittävä rahallinen panostus kirkolta suomalaiseen urheiluun. Kysyin haastattelussa kahdelta toimihenkilöltä¹⁵⁷ olisiko kisapapit mukana toiminnassa, jos lajiliitot joutuisivat itse maksamaan kisapappien kustannukset. Kysymys aiheutti vastaajissa pitkää pohdintaa, mutta lähtökohta oli se, että kisapapit pyritäisiin pitämään toiminnassa mukana. Tietenkin kirkollisen tuen poistuminen aiheuttaisin sen, että jouduttaisiin huomattavasti tarkemmin katsomaan joukkueen kokonaisuuden kannalta paras asiantuntijatiimi, joka kisoihin lähtee. Kisapapin roolia on rakennettu viime vuosien aikana kokonaisvaltaisemmaksi olympiajoukkueen tarpeiden kannalta, joten perustelu mukana oloon olisi helpommin annettavissa.

---

¹⁵⁴ U1, U4, U5.

¹⁵⁵ U4, U5.

¹⁵⁶ U6, U7.

6. Yhteenveto ja pohdinta

Tässä tutkimuksessa olen pyrkinyt vastaamaan kysymykseen, mitä apua kisapapeista on olympiajoukkueen urheilijoille ja toimihenkilöille, sekä sitä, miten urheilijat ja toimihenkilöt suhtautuvat kisapappeihin. Tuloksien mukaan kisapapista on merkittävää apua arvokilpailuissa sekä kilpailujen välisenä aikana. Haastattelemani urheilijat ja toimihenkilöt suhtautuvat kisapappiin positiivisesti.

Tutkimuksessa esille nousseet aiheet olivat vastaajien uskonnollinen tausta ja suhtautuminen uskonnollisuuteen, suhtautuminen kisapappiin, kisapappien tarjoama apu, kisoihin valmistautuminen, vastaajien itse määrittämä kisapapin hyöty, sekä kisapappi ja tulevaisuus.

Vastaajat olivat uskonnollisesti suhteellisen passiivisia, eivätkä he olleet kirkollisesti aktiivisia. He kävivät kirkossa ainoastaan juhlapyhinä tai kirkollisissa toimituksissa, kuten häissä tai hautajaisissa. Toisaalta vastaajien uskonnollinen aktiivisuus on hyvin perinteistä suomalaista uskonnollisuutta. Ainoastaan yksi vastaajista oli aktiivinen seurakunnallisissa toiminnoissa.

Vastaajien uskonnollinen passiivisuus yllätti minut, koska ennen tutkimuksen aloittamista olin kuvitellut kisapappien kanssa toimivat henkilöt uskonnollisesti aktiivisiksi ihmisiksi. Vaikka vastaajien kirkollinen elämä oli passiivista, kaikki kertoivat keskustelleensa kisapapin kanssa uskonnollisista asioista. Heidän toimintansa vaikuttaisi olevan Yeungin mukaista, eli nykyisessä yhteiskunnassa kirkollinen aktiivisuus on heikentynyt, mutta hengellisyys on lisääntynyt.

Vastaajien suhtautuminen kisapappeihin oli positiivinen. Kisapappien merkitys joukkueelle on suuri ja urheilijat sekä toimihenkilöt arvostavat kisapappien mukanaoloa. Lähes kaikki vastaajista korostivat henkilökemian tärkeyttä kisapappien kanssa toimimisessa. Materiaaleista ei noussut esille sitä, kuinka paljon urheilijoita tai toimihenkilöitä jättää kisapappien palveluita käyttämättä henkilökemiasta johtuvien ongelmien takia. Tämän kysymyksen voisi mielestäni liittää osaksi olympialaisten jälkeisiä kyselyitä.

Vastaajat arvostivat kisapappien kokemusta ja tilannetajua, missä, milloin ja miten he ottavat kontaktia urheilijoihin. Samanlaista tilanneherkkyyttä kontaktin ottamisessa toimihenkilöt eivät korostaneet. Tietenkin urheilijat ovat

---

¹⁵⁷ V4, V5.

huomattavasti herkemmissä tilassa kilpailujen aikana, kuin toimihenkilöt. Toimihenkilöt elävät samassa tilanteessa ja kokevat myös kilpailuiden tuoman jännityksen, mutta heidän työ on tehty käytännössä ennen kilpailuja, kun urheilijoiden suurin näytön paikka on itse kilpailut. Toimihenkilöiden tulee vain ylläpitää urheilijan valmius kilpailuita varten, jotta kilpailija saa parhaan suorituksen juuri sillä merkittävimmällä hetkellä tehdyksi.

Kisapapit ovat kohdanneet vuosien varrella todella suuren määrän ennakkoluuloja ja oletuksia siitä, mitä he tekevät olympiajoukkueen mukana. Urheilijoista ainoastaan yksi oli suhtautunut aluksi negatiivisesti kisapappia kohtaan, mutta tämäkin oli johtunut osittain tietämättömyydestä ja osittain huonosta tuurista akkreditointikiintiöiden kanssa. Suurimmaksi kyseenalaistajaksi kisapappien toimintaa kohtaan nousi joukkueen ulkopuoliset ihmiset ja media. Vastaajat perustelivat kyseenalaistamisen johtuvan siitä, että ulkopuoliset eivät oikeasti tiedä mitä kisapapit siellä joukkueessa tekevät. Toivon että tämä tutkimus avaa hieman sitä epämääräistä tietoisuutta siitä, mitä kisapapit oikeasti tekevät. Kisapappien toimintaa ei ole suomalaisissa tutkimuksissa tutkittu lähes ollenkaan. Tämän työn lisäksi aihetta on sivuutettu yhdessä kirjassa ja yhdessä pro gradu työssä.

Kisapapin sukupuolella ei ollut vastaajille mitään merkitystä. Naisvastaajat tosin korostivat kisapappi Huovisen tuovan hyvän lisän miesvaltaiseen toimihenkilöiden joukkoon. Naisia olympiajoukkueen toimihenkilöissä on selkeä vähemmistö. Naisurheilijoille oli myös helpompi keskustella naisurheilusta ja naiseuteen liittyvistä asioista naispapin kanssa.

Urheilijat eivät käyttäneet kisapappia harjoituskaudella muuten, kuin olympiajoukkueen tai maajoukkueen leirityksillä. Tästä syystä kisapapin rooli urheilijoiden arkielämässä on pieni. Siitä huolimatta urheilijat nostivat kisapapin erittäin korkealle heidän tukihenkilöverkostossa. Vastaajat tiesivät, että jos suuri hätä tai kriisi yllättää he voivat aina soittaa kisapapille. Kisapapin rooli tukihenkilönä korostui arvokisoissa. Urheilijoiden muut taustahenkilöt kuten urheilupsykologit tai psyykkiset valmentajat eivät ole heidän mukana arvokisoissa, joten henkisen puolen vastuu jää kisapapille tai olympiajoukkueen urheilupsykologille. Paralympia puolella kisapappi ei osallistu valmistaville leireille ja hänen merkitys paraurheilijoiden tukihenkilöverkostossa ei ollut niin merkittävä, kuin kisapappi Huovisen. Tämä oli yksi osa-alue, jota paraurheilijat halusivat kehittää kisapappi Sifverhuthin toiminnassa.

Kisapappien toiminta kisajoukkueen mukana on monipuolista ja he auttavat monissa muissa asioissa joukkuetta, kuin ainoastaan hengellisissä tai sielunhoidollisissa asioissa. Kisapapit ovat usein yleisenä apuna kisajoukkueelle. He eivät ole niin sidottuja muun joukkueen rutiineihin, vaan pystyvät liikkumaan ja toimimaan hieman joustavammin. Yleinen apu mitä kisapapit tarjosivat, oli etenkin paralympia puolella ihan arkipäiväisiä asioita. Kisapappi Silfverhuth auttaa urheilijoita ruokalaan ja lukee vaikka päivän lehden, jos urheilijoissa on esimerkiksi näkövammaisia. Olympiajoukkueen mukana kisapappi Huovinen on hoitanut vanhaksi meneviä viisumeita, vienyt hiihtäjille vaihtosauvoja tai tarjonnut suihkumahdollisuutta urheilijalle, jolla sitä ei ollut.

Kriisiapu on yksi elementti mitä en näe, että kukaan muu kuin kisapappi voisi hoitaa olympiajoukkueen mukana. Kisojen aikana urheilijoiden tai toimihenkilöiden siviilielämä ei pysähdy. Haastatteluissa nousi esille esimerkiksi kuolemantapaus urheilijan lähipiirissä, jonka käsittelemisessä kisapappi oli auttanut urheilijaa. Myös suuret pettymykset ovat sellaisia, joissa kisapapeista on ollut suuri apu niin urheilijoille kuin toimihenkilöillekin.

Kisapapit tarjoavat kilpailuissa myös uskonnollisia palveluita kuten rukousta, hiljentymistä, sielunhoitoa tai yksityisen ehtoollisen. Osalla urheilijoista uskonto ja uskonnollisuus voi olla hyvin vahvasti mukana arjessa ja vastaajien mukaan olisi kohtuutonta vaatia urheilijaa tai toimihenkilöä rikkomaan tätä rutiinia kilpailujen ajaksi.

Suurin apu mitä kaikki vastaajat nostivat esille, oli keskustelu ja kuuntelu. Kisapappien päätoimi kilpailuissa on sielunhoidollinen auttaminen. Sielunhoito on keskustelua, kuuntelua ja rinnalla kulkemista. Kisapapit pyrkivät siihen, että urheilijoilla ja toimihenkilöillä olisi kokonaisvaltaisesti hyvä olla.

Vastaajien mukaan kisapappi on puolueeton joukkuelainen, joka on osa joukkuetta, mutta silti joukkueen ulkopuolinen. Tämä kisapapin neutraali olemus joukkueen mukana auttaa urheilijoita keskustelemaan kisapapin kanssa. Vastaajien mukaan kisapapille on helpompi puhua, kun tietää että kisapappi on suorituksesta vapaa ihminen. Myös kipeistä tai vaikeista asioista puhumisen vastaajat kokivat helpoksi. Kisapapit ovat onnistuneet tekemään kynnyksen mennä keskustelemaan erittäin matalaksi. Vastaajien ei tästä syystä tarvitse varoa tai miettiä sanomisiaan, vaan keskustelu on avointa ja rakentavaa. Ulkopuolisuus koettiin myös hyväksi asiaksi, kun joukkueessa tulee jokin ongelmatilanne

esimerkiksi joukkuelaisten välillä. Kisapapit toimivat ikään kuin neutraaleina sovittelijoina, joiden on helppo toimia urheilijoiden tai toimihenkilöiden parissa.

Toimihenkilöt nostivat kisapapin avun työhyvinvoinnin kannalta merkittäväksi. Tämä työhyvinvointiin keskittyvä näkökulma on ollut tietoinen valinta olympiakomitealta, koska kisapappi Huovinen on myös työnohjauksen ammattilainen. Kisapappi käy keskusteluja toimihenkilöiden kanssa tasaisin väliajoin ja yrittää parantaa heidän työhyvinvointiaan. Monet toimihenkilöistä tapaavat kisapappia kilpailujen ja leirien ulkopuolella. Useilla vastaajista keskustelut kisapapin kanssa liittyivät heidän työhön ja siihen, miten sitä voisi hoitaa paremmin.

Urheilijoiden ja toimihenkilöiden luottamuksen ansaitseminen, itsensä tunnetuksi tekeminen on kisapapille tärkeää, koska kisapapin palveluita käyttävät oppivat kisapapin toimintatapoja ja kisapappi heidän. Arvokisat ja olympialaiset ovat todella hektinen ympäristö, missä tilanteet vaihtuvat nopeasti ja kisapapin tulee reagoida nopeasti muuttuviin tilanteisiin. Sielunhoidollisesti tällaiset tilanteet ovat haastavia ja etenkin sielunhoitajalle haastavaa. Kisapapille on suuri vahvuus, jos hän tuntee urheilijat ja toimihenkilöt ennen kilpailuja, niin kisapappi voi keskittyä auttamiseen huomattavasti nopeammin, kuin että hänen pitäisi aluksi alkaa kartoittamaan tilannetta kyseisen urheilijan kohdalla ja vasta tämän jälkeen ryhtyä auttamaan. Tällaisen perustiedon ylläpitäminen vaatii kisapapeilta osallistumista harjoitusleireille ja yhteyden pitämistä, niin urheilijoihin, kuin toimihenkilöihin.

Osa urheilijoista käyttää kisapappia jännittämisen lieventämiseksi. Kuten edellä olen maininnut, ei urheilijoiden arjessa olevat tukihenkilöt pääse kilpailuihin mukaan ja kisapappi on osoittautunut näille urheilijoille hyväksi avuksi jännittämisen ongelmaan. Jännittäminen purkautuu välillä kanssakilpailijoihin, joten tämä avun muoto liittyy myös puolueettomana joukkuelaisena käytäviin keskusteluihin sekä urheilijoiden että toimihenkilöiden työhyvinvointiin.

Osalle vastaajista kisapappi on henkinen voimavara. Urheilijat tai toimihenkilöt tiedostavat kisapapin vahvuudet ja voivat turvautua häneen hädän hetkellä. Kisapappien rooli joukkueen yhteishengelle on myös olympiajoukkueen voimavara. Vastaajat pitivät kisapappeja keskeisinä henkilöinä, jotka rakentavat ja ylläpitävät joukkueen yhteishenkeä. Osa vastaajista sanoi, että kisapappi on ainoa, joka rakentaa urheilijoiden ulkopuolelta joukkueen yhteishenkeä.

Kaikki vastaajat toivoivat kisapappien olevan vielä aktiivisemmin mukana toiminnassa ja osallistuvan myös pienempien lajien arvokisoihin. Tällä hetkellä kisapapit osallistuvat ainoastaan hiihdon ja yleisurheilun arvokisoihin olympialaisten lisäksi. Tietenkään kisapappien päätoiminen virka ei ole toimia kisapappina, vaan heillä on omat siviilivirkansa, joiden lisäksi he hoitavat kisapapin tehtäviä. Tämä aiheuttaa ajankäytöllisiä haasteita, ellei olympiakomitea palkkaa kisapappeja täysipäiväisiksi kisapapeiksi. Tämä mahdollistaisi vielä tehokkaamman asiantuntijaroolin kisapapille, josta olisi mahdollisesti suurempi hyöty olympiajoukkueelle.

Vastaajat kuvailivat kisapapin hyötyä heille täysin tutkimuksen nostamien teemojen mukaisesti, mikä vahvistaa tutkimukseni päätelmiä.

Suomalainen urheilu on tällä hetkellä lamaantuneessa tilassa ja suuria pettymyksiä tulee arvokisoista toiseen. Mielestäni kisapapilla on perusteltu paikka joukkueen mukana. Monet urheilijat ja toimihenkilöt käyttävät kisapappien palveluita ja heidän palvelunsa selkeästi hyödyttävät heitä. Ihmettelenkin, miksi kisapappien toimintaa on tutkittu niin vähän. Kisapapit ovat maailmanlaajuisesti erityinen kirkollinen toimintamuoto, mitä ei monessa maassa ole. Itse kun olen keskustellut aiheesta eri lajien valmentajien kanssa, on tutkimusaiheeni herättänyt suurta kiinnostusta kisapapin konseptia kohtaan. Etenkin amerikkalaiset ovat olleet erittäin kiinnostuneita, miksi Suomi käyttää kisapappia ja miksi meillä on sellainen. Etenkin amerikkalaisessa urheilukulttuurissa olisi varmasti paikka kisapapille, koska tälläkin hetkellä monilla eri joukkueilla, useissa eri lajeissa on omia pappeja.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo

Lähteet ja apuneuvot

Kisapapit ja liikuntapappi –

(<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3E2FD6>)

Anu Karttunen (Kisapappi Huovinen jakaa urheilijoiden ilot ja surut - "Suoritus voi olla huono, ei urheilija") <https://yle.fi/urheilu/3-7061148>

Mika Poutala (Pohdintaa pettymyksistä ja miten niihin voisi suhtautua, <https://www.facebook.com/mika.poutala/videos/10156136548290789/>)

Kirjallisuus

Ahonen Guy & Leenamaija Ojala

2005 Työhyvinvointi tuloksetekijänä
WS Bookwell Oy

Connolly Christopher, Syer John

1990 Sporting body- Sportin mind, An athlete's guide to mental training
Cambridge University Press

Eskola Jari & Juha Suoranta.

1999 Johdatus laadulliseen tutkimukseen
Gummerus Kirjapaino Oy

Heikkinen, Antero & Hentilä, Seppo & Kärkkäinen, Pekka. et al.

1992 Suomi uskoi urheiluun, Suomen urheilun ja liikunnan historia
VAPK-kustannus

Isometsä, Niina

1997 Pappi kilpakenttien laidoilla. Göran Hellbergin toiminta ja tavoitteet Suomen olympiajoukkueen kisapappina. Uskontotieteen pro gradu -tutkielma. TKU.

Järvinen Annikki & Tapio, Koivisto & Poikela Esa

2002 Oppiminen työssä ja työyhteisössä

WS Bookwell Oy

Kettunen, Paavo

2014 Auttava kohtaaminen, Sielunhoidon perusteet ja teologia
Tallinna Raamatutrukikoda, Viro

Kiiski, Jouko

2009 Sielunhoito
Edita Prima

Malkavaara, Mikko

1987 Kirkko ja Urheilu
SKSK- Kustannus Oy

Metsämuuronen, Jari

2006 Laadullisen tutkimuksen käsikirja
Gummerus kirjapaino Oy

Ojanen Markku

1998 Terapia ja sielunhoito
Karisto Oy

SASS

2000 Sielunhoidon Aikakauskirja nro.12. Sairaalan Sielunhoito.
Hakapaino Oy

Seppänen, Paavo

1990 Urheilu ja yhteiskunta
Jyväskylän yliopisto, Liikunnan sosiaalitieteiden laitos

SK

1997 Sielunhoidon käsikirja nro.12
WSOY

SK

2001 Sielunhoidon käsikirja nro.13

Hakapaino Oy

Smeets, Wim

2006 Spiritual care in a hospital setting: an empirical-theological exploration

Leiden Brill

Tarvainen, Olavi

1992 Usko ja Urheilu

Yliopistopaino

Tuomi Jouni, Sarajärvi Anneli

2009 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi

Kustannusosakeyhtiö Tammi

Wuolio, Eija-Leena

1982 Suomen liikuntahistoria

Valtion painatuskeskus

Young, Anne Birgitta

2006 Uskonnollisuuden tila ja tulevaisuus

<https://www.teologia.fi/artikkelit/94-uskonnollisuuden-tila-ja-tulevaisuus>

Haastattelupyyntö:

Onko kisapapista hyötyä?

Mikä merkitys kisapapilla on urheilijoille? Teen maisteriopintoihin liittyvää pro gradu- tutkimusta Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa ja tarvitsisin aineistoa urheilijoiden kokemuksista kisapapin kanssa toimimisesta. Tämän tutkimuksen tavoitteena on selventää sitä roolia ja luottamusta, mitä kisapappi on saanut aikaan ja erityisesti sitä, miten se on auttanut teitä urheilijoita suoriutumaan läpi kilpailuiden.

Pyytäisin sinua haastatteluun kertomaan kokemuksestasi kisapapin kanssa. Haastattelu tehtäisiin sinulle sopivan aikataulun mukaisesti ja sinulle sopivassa paikassa. Haastattelut on mahdollista myös toteuttaa videopuheluna tai Skypen välityksellä. Tavoitteeni on saada haastattelut tehtyä alkuvuoden aikana, viimeistään helmi- maaliskuussa. Poikkeustapauksista voidaan neuvotella.

Kaikki haastattelut tapahtuvat luottamuksellisesti ja tutkimukseen osallistuvien henkilöiden anonymiteetti on taattu koko tutkimuksen ajan. Haastattelut litteroidaan ja tunnisteet merkitään siten, että haastateltavaa ei pysty tunnistamaan valmiista tutkimuksesta.

Pyytäisin sinua lähettämään sähköpostia, jos voit osallistua haastatteluun, niin voimme sopia haastattelun yksityiskohdat.

Pro Gradu työni ohjaajana toimii Kati Tervo-Niemelä Helsingin yliopiston teologisesta tiedekunnasta.

Ystävällisin terveisin,

Nico Siekkinen

Nico.siekkinen@helsinki.fi tai 0407558989

Haastattelun avuksi:

Haastattelussa käytän kolmea pääteemaa, joiden sisään sijoittuu alla listatut ohjailevat kysymykset. Pääteemat ovat: Suhtautuminen uskonnollisuuteen yleisesti, suhtautuminen uskonnollisuuteen urheilussa ja suhtautuminen kisapappiin.

1. Suhtautuminen uskonnollisuuteen yleisesti?

- Oma uskonnollinen tausta
- Perheen uskonnollinen tausta
- Kuinka aktiivinen uskonnollisissa asioissa, seurakunnassa tai muuten kirkollisessa toiminnassa
- Kiinnostus uskonnollisia kysymyksiä kohtaan

2. Suhtautuminen uskonnollisuuteen urheilussa?

- Mielipide uskonnon ja urheilun yhteistyöstä
- Näkyykö uskonnollisuus kilpailutilanteessa, jos näkyy niin miten
- Jumalanpalveluksen tai uskonnollinen toiminta kilpailuissa
- Yksityiset ehtoolliset, hartaudet ja rukoiluhetket
- Uskonnollisen keskuksen tarpeellisuus
- Loukkaako uskonnollinen aines muita ei uskonnollisia

3. Suhtautuminen kisapappiin?

- Pappi henkilönä (henkilökemia)
- Miten kokee sen että Pappi on nainen?
- Mitä ajattelet kisapapista (persoona, instituutio ja pappeus)
- Mitä ajattelet kisapappeudesta ja siitä että kirkolla on edustaja kilpailuissa
- Urheilijan/toimihenkilön ensikontakti kisapapin kanssa
- Ennakkoluulot ja oletukset kisapappia kohtaan
- Oletko kohdannut mitään negatiivista kisapappia kohtaan
- Millaisia ovat keskustelut kisapapin kanssa (perhe, paineet, epäonnistuminen, onnistuminen ynm. Mitä nousee esille)
- Kisapapin hyöty tai apu urheilijalle/toimihenkilölle